

ethias

Verslag over de solvabiliteit en de financiële positie

Ethias nv

31/12/2016

ethias

INHOUD

INLEIDING	10
1. Synthese	11
2. Bedrijf en resultaten	12
2.1. <i>Activiteiten</i>	12
2.1.1. <i>Een mutualistisch geïnspireerde groep</i>	12
2.1.2. <i>Onze structuur</i>	12
2.1.3. <i>Onze verzekerden en onze producten</i>	13
2.1.3.1. <i>Particulieren</i>	13
2.1.3.2. <i>Collectiviteiten</i>	13
2.1.3.3. <i>Ondernemingen</i>	13
2.1.4. <i>Verdeling van het incasso 2016 van Ethias nv</i>	13
2.1.5. <i>Ons distributiekanaal</i>	14
2.1.6. <i>Businessplan 2017-2021</i>	15
2.1.7. <i>Belangrijke gebeurtenissen die zich in de loop van 2016 en begin van 2017 hebben voorgedaan.</i> 15	
2.1.7.1. <i>Switch V en Switch VI</i>	15
2.1.7.2. <i>Terroristische aanslagen</i>	15
2.1.7.3. <i>Fiscaal geschil</i>	15
2.1.7.4. <i>Vermindering van de duration gap</i>	16
2.1.7.5. <i>Financieel saneringsprogramma</i>	16
2.1.7.6. <i>Fitch-beoordeling</i>	17
2.1.7.7. <i>Afsluiting van de verbintenissen ten aanzien van de Europese Commissie</i>	17
2.1.7.8. <i>Overige informatie</i>	17
2.1.7.9. <i>Verzekeringsresultaten</i>	17
2.1.7.10. <i>Focus Niet-Leven</i>	18
2.1.8. <i>Focus Leven</i>	20
2.2. <i>Resultaten van de beleggingen</i>	20
2.3. <i>Resultaten van de overige activiteiten</i>	21
2.3.1. <i>Leaseovereenkomsten</i>	21
2.3.1.1. <i>Ethias als verhuurder</i>	21

2.3.1.2. Ethias als leasingnemer	21
2.4. Overige materiële informatie met betrekking tot het bedrijf en de resultaten	22
2.4.1. Macro-economische omgeving.....	22
2.4.2. Reglementaire evoluties.....	22
2.4.3. Technologische evoluties.....	22
3. Governancesysteem	23
3.1. Algemene informatie over het governancesysteem	23
3.1.1. Governancesysteem en -structuur.....	23
3.1.1.1. Vennootschapsorganen	23
3.1.1.2. Raad van bestuur	23
3.1.1.3. Audit- en Risicocomité	23
3.1.1.4. Benoemings- en remuneratiecomité.....	24
3.1.1.5. Directiecomité.....	24
3.1.1.6. Beloningsbeleid en -praktijken.....	25
3.1.1.7. Leningen, kredieten of borgstellingen en verzekeringsovereenkomsten voor bedrijfsleiders	26
3.1.2. Geschiktheid van het governancesysteem.....	26
3.2. Vereisten inzake competentie en betrouwbaarheid.....	26
3.2.1. Initiële geschiktheidsbeoordeling	26
3.2.2. Controle op de geschiktheid	27
3.3. Risicobeheersysteem, ORSA-proces en risicomanagementfunctie	27
3.3.1. Risicomanagementsysteem.....	27
3.3.1.1. Doelstellingen van een risicobeheer van de onderneming	27
3.3.1.2. Drie defensielijnen	28
3.3.1.3. Typologie van de risico's	29
3.3.1.4. Risicobeheerproces	31
3.3.1.5. Algemeen beleid inzake risicobeheer.....	32
3.3.1.6. Specifieke risicobeleidslijnen.....	33
3.3.1.7. Risicobereidheid en limietensysteem.....	33
3.3.2. Beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit.....	33
3.3.2.1. Implementatie van de ORSA	33
3.3.2.2. Integratie van de ORSA in de beheer- en besluitvormingsprocessen.....	34
3.3.2.3. Frequentie en goedkeuring van de ORSA.....	34
3.3.2.4. Bepaling van de interne kapitaalbehoeften.....	34
3.3.3. Risicobeheerfunctie	35
3.4. Internecontrolesysteem, compliancefunctie.....	36
3.4.1. Beschrijving van het internecontrolesysteem.....	36

3.4.2. Opdrachten en invoering van de compliancefunctie.....	37
3.5. Interneauditfunctie	38
3.6. Actuariële functie	38
3.7. Uitbesteding.....	39
3.7.1. Essentiële elementen van het uitbestedingsbeleid	39
3.7.2. Uitbesteding van informaticadiensten.....	40
3.8. Overige materiële informatie over het governancestelsel.....	40
4. Risicoprofiel.....	41
4.1. Verzekeringstechnisch risico	41
4.1.1. Definities	41
4.1.1.1. Verzekeringstechnisch risico Niet-Leven:	41
4.1.1.2. Verzekeringstechnisch risico ziektekostenverzekering	41
4.1.1.3. Verzekeringstechnisch risico Leven:	42
4.1.2. Evaluatie van het verzekeringstechnisch risico	42
4.1.3. Blootstelling aan het verzekeringstechnisch risico.....	42
4.1.4. Concentratie van het verzekeringstechnisch risico	43
4.1.5. Gevoeligheid aan het verzekeringstechnisch risico.....	43
4.1.6. Vermindering van het verzekeringstechnisch risico	43
4.1.6.1. Ontwikkeling van een nieuw product of wijziging van bestaand product.....	43
4.1.6.2. Onderschrijvingslimieten.....	43
4.1.6.3. Tarifiering.....	44
4.1.6.4. Herverzekering	44
4.2. Marktrisico.....	45
4.2.1. Definities	45
4.2.1.1. Renterisico.....	45
4.2.1.2. Credit spread risico.....	45
4.2.1.3. Prijsrisico op aandelen.....	45
4.2.1.4. Prijsrisico op beleggingsvastgoed	45
4.2.1.5. Wisselkoersrisico op vreemde munten	45
4.2.1.6. Concentratierisico van de marktrisico's.....	45
4.2.2. Evaluatie van het marktrisico.....	46
4.2.3. Blootstelling aan het marktrisico	46
4.2.3.1. Blootstellingen in SII-ratings.....	46
4.2.4. Concentratie van het marktrisico.....	47
4.2.4.1. Concentratie in emittenten	47
4.2.4.2. Blootstelling aan het soevereine risico - per land.....	47
4.2.4.3. Sectorale concentratie.....	48
4.2.5. Gevoeligheid aan het marktrisico	49

4.2.6. Methodes om het marktrisico te verminderen	49
4.2.6.1. Beleggingen conform met het "prudent person"-principe.....	49
4.2.6.2. Financiële limieten	50
4.2.6.3. Rentegevoeligheidslimieten.....	50
4.2.6.4. Dekking van het renterisico	50
4.2.6.5. Dekking van het spreadrisico	50
4.3. Kredietrisico (wanbetaling van de tegenpartij)	50
4.3.1. Definitie van het krediet- / tegenpartijrisico	50
4.3.2. Evaluatie van het krediet- / tegenpartijrisico	50
4.3.3. Blootstelling aan het krediet- / tegenpartijrisico.....	50
4.3.4. Concentratie van het krediet- / tegenpartijrisico	51
4.3.5. Concentratie van het krediet- / tegenpartijrisico	51
4.4. Liquiditeitsrisico	51
4.4.1. Definitie van het liquiditeitsrisico	51
4.4.1.1. Definitie van het marktliquiditeitsrisico.....	51
4.4.1.2. Definitie van het financieringsliquiditeitsrisico.....	51
4.4.2. Beoordeling van het liquiditeitsrisico.....	51
4.4.3. Blootstelling aan het liquiditeitsrisico.....	52
4.4.3.1. Blootstelling aan het marktliquiditeitsrisico	52
4.4.3.2. Blootstelling aan het financieringsliquiditeitsrisico	52
4.4.4. Gevoeligheid aan het liquiditeitsrisico.....	53
4.4.5. Methodes om het liquiditeitsrisico te verminderen	53
4.4.5.1. Vermindering van het marktliquiditeitsrisico	53
4.4.5.2. Vermindering van het financieringsliquiditeitsrisico.....	54
4.4.6. Verwachte winst inbegrepen in de toekomstige premies.....	54
4.5. Operationeel risico.....	54
4.5.1. Definitie van het operationele risico.....	54
4.5.2. Evaluatie van het operationele risico	55
4.5.3. Blootstelling aan het operationele risico	55
4.5.3.1. Risico op cyberaanval	56
4.5.3.2. Continuïteitsrisico	56
4.5.3.3. Risico's op IT-dysfuncties	56
4.5.3.4. Terrorismerisico	56
4.5.3.5. End User Computing	56
4.5.4. Concentratie van het operationele risico.....	56
4.5.4.1. Risico's verbonden aan de transformatieprojecten van de onderneming	56

4.5.4.2. Outsourcingbeleid	56
4.5.5. Methodes om het operationele risico te verminderen	57
4.6. Overige belangrijke risico's	57
4.7. Overige belangrijke informatie over het risicoprofiel.....	57
5. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden	58
5.1. Waardering van de activa	58
5.1.1. Waardering SII vs. BGAAP van de financiële activaportefeuille	58
5.1.1.1. Verschillen tussen de waarderingsprincipes voor solvabiliteitsdoeleinden en de waarderingsprincipes in de financiële staten.....	58
5.1.1.2. Onderscheid tussen activacategorieën en risicomodules.....	58
5.1.1.3. Hiërarchische niveaus van reële waarde	58
5.1.1.4. Principes	59
5.1.1.5. Materiële vaste activa (anders dan voor eigen gebruik).....	60
Specifieke waarderingsprincipes van de categorie	61
5.1.1.6. Aandelen	61
5.1.1.7. Obligaties	62
5.1.1.8. Instellingen voor collectieve belegging	63
5.1.1.9. Derivaten.....	63
5.1.1.10. Deposito's behalve kasequivalenten.....	64
5.1.1.11. Activa in verband met aan indexen of beleggingen gekoppelde overeenkomsten	64
5.1.1.12. Leningen en hypotheke.....	64
5.1.2. Deelnemingen in verbonden ondernemingen, met inbegrip van participaties	65
5.1.3. Geldmiddelen en kasequivalenten	65
5.1.4. Buitenbalans	66
5.1.5. Materiële vaste activa voor eigen gebruik.....	66
5.1.6. Immateriële vaste activa.....	66
5.1.7. Uitgestelde belastingvorderingen	66
5.1.8. Deposito's ten gunste van cedenten	67
5.1.9. Vorderingen uit hoofde van verzekering en op intermediairs.....	67
5.1.10. Vorderingen uit hoofde van herverzekering	68
5.1.11. Vorderingen (handelsvorderingen, geen vorderingen uit hoofde van verzekering)	68
5.1.12. Overige activa	68
5.2. Waardering van de technische voorzieningen	69
5.2.1. Waardering van de best estimates Leven	69
5.2.1.1. Resultaten	69
5.2.1.2. Algemene interne waarderingsmethode voor de BE Leven.....	70
5.2.1.3. Belangrijkste hypothesen	71
5.2.1.4. Onzekerheidsniveau	74

5.2.1.5. Deskundigenadvies	74
5.2.1.6. Belangrijke hypothesewijzigingen	74
5.2.2. Waardering van de best estimates Niet-Leven.....	75
5.2.2.1. Resultaten.....	75
5.2.2.2. Uit hoofde van herverzekering verhaalbare bedragen uit.....	75
5.2.2.3. Algemene waarderingsmethode van de BE voor schadegevallen	76
5.2.2.4. Algemene waarderingsmethode van de BE voor rentes.....	77
5.2.2.5. Algemene waarderingsmethode van de BE voor premies	78
5.2.2.6. In aanmerking nemen van de tussenkomst van TRIP in de aanslagen van Brussel en Charleroi	79
5.2.2.7. Belangrijke hypothesewijzigingen	79
5.2.3. Waardering van de risicomarge	80
5.2.4. Volatiliteitsaanpassing	80
5.3. Totaal van de overige passiva	82
5.3.1. Achtergestelde verplichtingen	82
5.3.2. Pensioenuitkeringsverplichtingen.....	82
5.3.3. Voorwaardelijke verplichtingen.....	82
5.3.4. Voorzieningen niet zijnde technische voorzieningen	83
5.3.5. Deposito's van herverzekeraars.....	83
5.3.6. Uitgestelde belastingverplichtingen	83
5.3.7. Schulden aan kredietinstellingen.....	84
5.3.8. Financiële verplichtingen anders dan schulden aan kredietinstellingen	84
5.3.9. Schulden uit hoofde van verzekeringen en aan intermediairs.....	84
5.3.10. Schulden uit hoofde van herverzekering.....	84
5.3.11. Schulden (handelsschulden, geen schulden uit hoofde van verzekeringen)	85
5.3.12. Overige, niet elders opgenomen verplichtingen	85
5.4. Andere materiële informatie over de waardering van de activa en de passiva	85
6. Kapitaalbeheer	86
6.1. Eigen vermogen.....	86
6.1.1. Beheer van het eigen vermogen.....	86
6.1.2. Opbouw van het in aanmerking komend eigen vermogen.....	86
6.1.3. Opbouw van het in aanmerking komend eigen vermogen voor de dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste.....	87
6.1.4. Dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste	87
6.1.5. Opbouw van het in aanmerking komend eigen vermogen voor de dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste	87
6.1.6. Dekking van de minimumkapitaalvereiste	88

6.1.7. Verschillen tussen het eigen vermogen in BGAAP en het beschikbaar eigen vermogen volgens de Solvabiliteit II-norm	88
6.1.8. Elementen in mindering gebracht op het eigen vermogen en merkbare beperkingen die een impact hebben op de beschikbaarheid en de overdraagbaarheid van het eigen vermogen	88
6.2. SCR & MCR	89
6.2.1. Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) en minimumkapitaalvereiste op het einde van de referentieperiode (MCR)	89
6.2.2. Solvabiliteitskapitaalvereiste per risicomodule	89
6.2.3. Gebruik van vereenvoudigde berekeningen	89
6.2.4. Gebruik van parameters die specifiek zijn voor de onderneming	90
6.2.5. Gegevens die door de onderneming worden gebruikt om de MCR te berekenen	90
6.2.6. Belangrijke veranderingen die zich hebben voorgedaan tijdens de referentieperiode	91
6.3. Gebruik van de submodule "aandelenrisico" op basis van de looptijd in de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste	92
6.4. Verschillen tussen de standaardformule en alle gebruikte interne modellen	92
6.5. Niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste en niet-naleving van het solvabiliteitskapitaalvereiste	92
6.6. Alle andere materiële informatie over het kapitaalbeheer	92
7. Modellen voor kwantitatieve gegevens	92
7.1. Balans op 31 december 2016	92
7.2. Premies, schaden en kosten, per branche	96
7.2.1. Schadeverzekering en geaccepteerde niet-proportionele herverzekering	96
7.2.2. Levensverzekering	97
7.3. Premies, schaden en kosten, per land	98
7.3.1. Schadeverzekering	99
7.3.2. Leven	101
7.4. Technische voorzieningen voor levens- en SLT-ziekteverzekering	103
7.5. Technische voorzieningen - schadeverzekering	104
7.6. Schaden uit hoofde van schadeverzekering	105
7.6.1. Totaal Activiteiten schadeverzekering	105
7.6.2. Bruto uitgekeerde schaden (niet-cumulatief)(absoluut bedrag)	105
7.6.3. Bruto niet-gedisconteerde beste schatting van voorzieningen voor te betalen schaden (absoluut bedrag)	106
7.7. Effect van de langetermijngarantiemaatregelen en overgangmaatregelen	107
7.8. Eigen vermogen	108
7.9. Standaardformule voor het solvabiliteitskapitaalvereiste voor ondernemingen	111
7.9.1. Kernsolvabiliteitskapitaalvereiste	111
7.9.2. Berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste	112
7.10. Minimumkapitaalvereiste — Zowel levens- als schadeverzekeringsactiviteiten	113
7.10.1. Lineaire-formulecomponent voor schadeverzekerings- en -herverzekeringsverplichtingen	113

7.10.2. <i>Lineaire-formulecomponent voor levensverzekerings- en -herverzekeringsverplichtingen...</i>	115
7.10.3. <i>Berekening van het algehele minimumkapitaalvereiste.....</i>	116
7.10.4. <i>Berekening van het theoretische minimumkapitaalvereiste met betrekking tot het schade- en levensverzekeringsbedrijf .....</i>	116
8. Toelichting 1	117

INLEIDING

Deze reporting beantwoordt aan de reglementaire vereisten inzake reporting over de solvabiliteit en de financiële positie SFCR solo Ethias nv (situatie op 31 december 2016).

Dit verslag over de solvabiliteit en de financiële positie is voornamelijk gebaseerd op de volgende reglementaire teksten:

- de Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 van de commissie van 10 oktober 2014 ter aanvulling van de richtlijn 2009/138/EG (Solvabiliteit II)
- de circulaire NBB_2016_10 van 25 april 2016 betreffende de regelmatige verstrekking van informatie;
- De circulaire NBB_2016_12 van 25 april 2016 betreffende de richtsnoeren voor rapportage en openbaarmaking, die moet worden beschouwd als een aanvulling op de verordening 2015/35, die zij nog meer verduidelijkt door de minimaal verwachte inhoud van bepaalde onderdelen van de verslagen te preciseren;
- De Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2452 van de commissie van 2 december 2015 tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot de procedures, vormgeving en templates van het verslag over de solvabiliteit en financiële positie/toestand in overeenstemming met Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad;
- de circulaire NBB_2016_31 en bijlage van 5 juli 2016 over de prudentiële verwachtingen van de NBB inzake het governancestelsel voor de verzekerings- en herverzekeringssector.

Het SFCR-verslag bevat zowel kwalitatief als kwantitatief beschrijvende informatie over historische, actuele of prospectieve elementen afkomstig van interne of externe bronnen. De informatie opgenomen in het SFCR-verslag voldoen aan de volgende beginselen:

- zij geeft een beeld van de aard, de omvang en de complexiteit van de activiteiten van de onderneming, en met name van de inherente risico's van deze activiteit;
- zij is toegankelijk, volledig voor alles wat belangrijk, vergelijkbaar en coherent is op termijn;
- De informatie is relevant, betrouwbaar en begrijpelijk.

Er moet ook worden genoteerd dat de boekhoudkundige cijfers met betrekking tot het boekjaar 2016 in dit verslag vermeld worden onder voorbehoud van de goedkeuring ervan door de gewone algemene vergadering van Ethias nv die heeft plaatsgevonden op 17 mei 2017.

1. Synthese

Dit verslag heeft betrekking op de situatie van Ethias nv op 31 december 2016 rekening houdend, op bepaalde punten, met de laatste ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan tijdens de eerste maanden van 2017.

Ethias nv is een mutualistisch geïnspireerde verzekeringsonderneming die een compleet gamma van verzekeringsproducten Leven en Niet-Leven aanbiedt. In termen van incasso is Ethias nv de 3de verzekeraar op de Belgische markt. Ethias nv is meer in het bijzonder een directe verzekeraar en de hoofdverzekeraar van de openbare sector en haar werknemers.

In 2016 realiseerde Ethias nv een incasso van 2,4 miljard euro (1,3 miljard in Niet-Leven en 1,1 miljard in Leven) en een resultaat in Belgische boekhoudnormen van 79,9 miljoen dat rekening houdt met de knipperlichtdotatie en uitzonderlijke elementen waaronder voornamelijk de kosten verbonden aan de operaties Switch V en Switch VI en aan de recuperatie van een deel van het fiscaal geschil. Vanuit technisch-financieel oogpunt, en zonder knipperlichtdotatie en uitzonderlijke elementen, bedraagt het technisch-financieel resultaat in Niet-Leven 254 miljoen en bedraagt het technisch-financieel resultaat in Leven 45,2 miljoen.

Zoals de resultaten bevestigen is de strategie van Ethias nv gericht op een rendabele groei. Teneinde onze positie als directe verzekeraar die haar cliënteel innovatieve producten aanbiedt te behouden is de onderneming betrokken in een ambitieus technologisch transformatieplan tot in 2019.

In termen van financiële soliditeit versterkte Ethias nv in 2016 haar solvabiliteit met de invoering van verschillende maatregelen. De belangrijkste zijn:

- De vermindering van de activa-passiva duration gap door middel van aangepaste herinvesteringen en de aankoop van dekkingsopties
- De acties Switch V en Switch VI die toelieten de reserves van de portefeuille FIRST A af te bouwen met 57 % vergeleken met de situatie van 31 december 2015
- Het financieel saneringsplan dat met name voorziet in de integratie van Whestia met ingang op 1 januari 2017 en een herverzekeringsopties op het kredietrisico van de bedrijfsobligaties

Ethias nv berekent haar solvabiliteitsniveau onder het Solvency 2-referentiestelsel via de standaardformule. De solvabiliteitsratio wordt geëvalueerd door middel van de rentecurve van EIOPA met de volatiliteitsaanpassing, die 0,13 % bedraagt op 31 december 2016. De onderneming gebruikt niet de langetermijnovergangsmatregelen om haar solvabiliteitsratio te berekenen. Enkel de overgangsmatregelen "Equity" en "Own Fund" worden in aanmerking genomen. Op 31 december 2016 bedraagt de solvabiliteitsratio van Ethias nv 146 % voor het solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) en 236 % voor het minimumkapitaalvereiste (MCR).

Ethias nv is hoofdzakelijk blootgesteld aan het marktrisico, en in het bijzonder aan het spreadrisico en het renterisico. Ethias nv blijft evenwel specifieke acties ondernemen die de onderneming moeten toelaten haar gevoeligheid voor deze marktrisico's nog meer te verminderen in de loop van het jaar 2017.

In termen van governance realiseerde Ethias nv op eind 2016 een diagnose over de conformiteit tussen de governancepraktijken van de onderneming en de wettelijke en reglementaire vereisten. Deze oefening leidde tot een actieplan ter versterking van de governance dat voornamelijk in 2017 zal worden doorgevoerd.

2. Bedrijf en resultaten

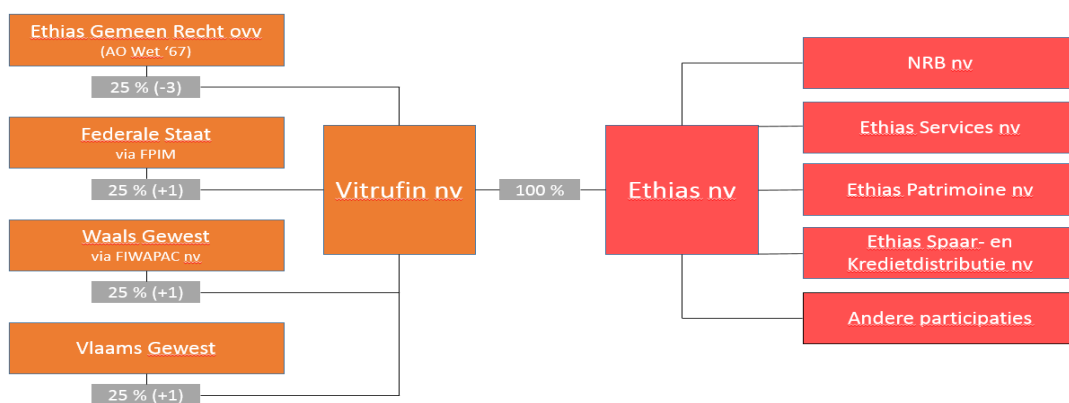
2.1. Activiteiten

2.1.1. Een mutualistisch geïnspireerde groep

- Een onderlinge verzekeringsmaatschappij wordt opgericht door haar leden en leeft voor hen. Ook al is de juridische structuur metertijd geëvolueerd, toch blijven wij trouw aan de mutualistische waarden die wij hebben vertaald in "Ethias doet wat moet": efficiënt handelen voor het welzijn van onze verzekerden en van onze medewerkers.
- In 1919 ging een groep gemeente- en provinciebesturen over tot de oprichting van de "Onderlinge Maatschappij der Openbare Besturen voor verzekering tegen brand, bliksem en ontploffingen".
- Dit was het begin van een rijke geschiedenis met vele wendingen en successen, en met als resultaat een sterke verzekeringsgroep die vandaag kan steunen op het vertrouwen van meer dan 1 miljoen verzekerden.

2.1.2. Onze structuur

STRUCTUUR VAN DE GROEP ETHIAS

- Vitrufin nv is een holdingmaatschappij waarin de openbare overheden (Belgische Staat, Waals Gewest en Vlaams Gewest) participaties hebben genomen die samen 75 % + 3 aandelen van haar kapitaal vertegenwoordigen. Vitrufin bezit 100 % van de aandelen van Ethias nv.
- Ethias nv is de belangrijkste operationele entiteit van de groep aangezien zij alle verzekeringsactiviteiten Leven en Niet-Leven centraliseert, met uitzondering van de verzekering tegen arbeidsongevallen voor de openbare sector (AO Wet van 1967).
- Zij is bovendien de exclusieve of meerderheidsaandeelhouder van de vennootschappen in de groep zoals Ethias Services (consultancybureau gespecialiseerd in het domein van de pensioenverzekering), Ethias Patrimoine (maatschappij voor aankoop en beheer van de roerende en onroerende activa), Ethias Sustainable Investment Fund (institutionele Bevek naar Belgisch Recht), Ethias Spaar- en Kredietdistributie (zaakaanbrenger) en NRB (informaticavenootschap) en is aanwezig in andere vennootschappen waarin zij participaties bezit.
- Ethias Gemeen Recht o/v beoefent de verzekeringsactiviteit tegen arbeidsongevallen voor de openbare sector (AO wet van 1967), en is aandeelhouder van de holding Vitrufin nv aan de zijde van de openbare investeerders.

2.1.3. Onze verzekerden en onze producten

2.1.3.1. Particulieren

Ethias is een directe verzekeraar die een volledig gamma van producten aanbiedt in Leven en Niet-Leven:

- In Niet-Leven biedt Ethias, naast de sterproducten zoals de autoverzekering en de woningverzekering, ook de assistance (voertuig en medisch), de dekking gezondheidszorg, de dekking burgerlijke aansprakelijkheid en de reisannulatieverzekering aan;
- In Leven heeft Ethias, naar aanleiding van de beslissing van de Europese Commissie van 12 juni 2014 waardoor Ethias geen nieuwe contracten mag commercialiseren, met uitzondering van de overlijdensverzekering zonder component Leven en Tak 23-contracten, distributiepartnerships afgesloten met Integrale voor de Tak 21-producten teneinde haar cliënten een volledig gamma van producten te kunnen blijven aanbieden.

Onze cliëntenbenadering is opgebouwd rond de permanente ontwikkeling van nieuwe, nog performantere producten en aangepaste en toegankelijke oplossingen tegen de beste prijs-kwaliteitverhouding. Onze doelstelling is dat onze producten worden ontwikkeld om zo goed mogelijk tegemoet te komen aan de behoeften van onze verzekerden, ongeacht zij werknemers van de overheidsdienst zijn.

Ons cliënteel is trouw en telt meer dan één miljoen verzekerden voor hun persoonlijke risico's.

2.1.3.2. Collectiviteiten

Sinds 1919 is Ethias de bevoorrechte verzekeraar van de openbare Collectiviteiten. Tot haar verzekerden behoren: de Federale Staat, de Gewesten en Gemeenschappen, de lokale overheden (provincies, steden en gemeenten, OCMW's ...), de openbare ondernemingen alsook duizenden intercommunales, scholen, ziekenhuizen, diensten van algemeen nut, verenigingen ...

Alle risico's die de personeelsleden van deze openbare diensten lopen worden gedekt door Ethias: burgerlijke aansprakelijkheid, gezondheidszorgen, arbeidsongevallen, sportongevallen, auto en assistance.

Ethias dekt ook de schade of de eventuele vernietiging van materiaal, gebouwen of installaties.

Op het vlak van pensioenverzekeringen is Ethias de belangrijkste actor in de uitwerking van pensioenplannen in 1ste en 2de pijler van de openbare sector.

Maar vandaag verzekeraar zijn is zich niet tevreden stellen met het verzekeren van een reeks financiële risico's, het is een globaal risicopreventiebeleid aannemen. Ethias voert sinds meerdere jaren een proactief en dynamisch preventiebeleid via al haar producten en diensten (risicopreventie inzake arbeidsongevallen of risicovolle weersomstandigheden) of via innovatieve initiatieven (audit in Risk Management via Ethias Services, preventie inzake verkeersveiligheid met de Ethias Prevention Awards ...).

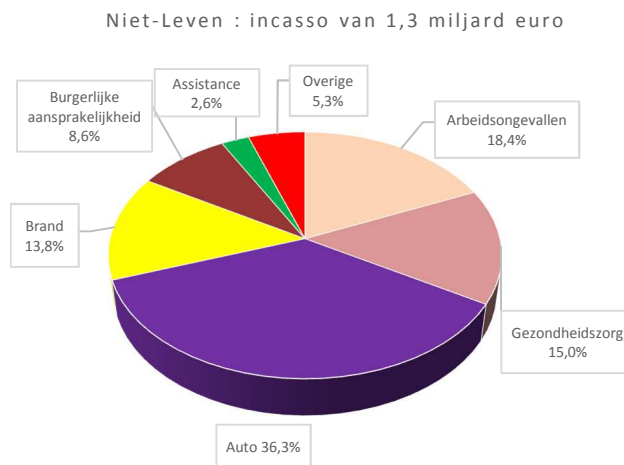
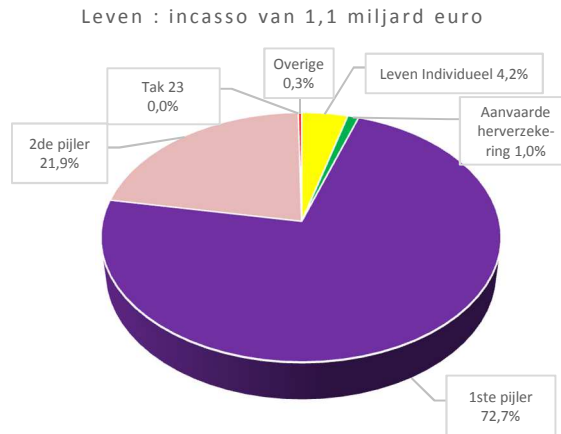
2.1.3.3. Ondernemingen

Steunend op haar ervaring in de openbare en socialprofitsector stelde Ethias, sinds 2000, haar competenties en haar expertise ten dienste van de private ondernemingen. Om die bedrijven koplopers te laten zijn in Risk Management biedt Ethias een reeks dekkingen aan die zijn afgestemd op de specifieke risico's die zij lopen en van de bescherming die ze nodig hebben:

- Patrimonium: verzekering auto, brand en alle risicoverzekeringen, machinebreuk, de verzekering alle risico's ...
- Aansprakelijkheden: verzekering van de burgerlijke aansprakelijkheid van de onderneming en de burgerlijke aansprakelijkheid van de bestuurders en bedrijfsleiders;
- Medewerkers: verzekering arbeidsongevallen, lichamelijke ongevallen, hospitalisatie, gewaarborgd inkomen, groepsverzekering.

2.1.4. Verdeling van het incasso 2016 van Ethias nv

Het incasso op eind 2016 bedraagt € 2,4 miljard en is vrijwel in evenwicht tussen de activiteit Leven en de activiteit Niet-Leven. Deze is als volgt verdeeld per product:

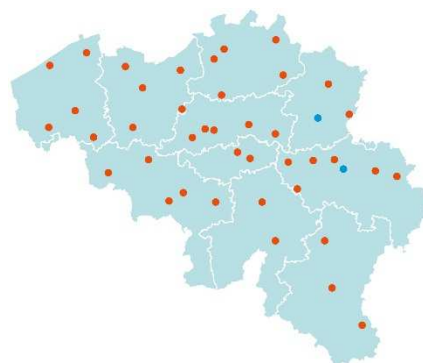

Het merendeel van de activiteiten van Ethias is geconcentreerd op de Belgische markt. Ethias is met een marktaandeel van 9% de 3de verzekeraar van het land voor alle takken samen en de 1ste verzekeraar van de openbare sector en haar werknemers.

2.1.5. Ons distributiekanaal

Ethias is de enige belangrijke rechtstreekse verzekeraar in België, waar de makelaars en de bankverzekeraars een overheersende plaats innemen.

Op het vlak van de cliënten particulieren verdeelt Ethias haar producten via drie rechtstreekse distributiekanaal:

- verzekeringsadviseurs verspreid over het ganze land via een netwerk van 42 kantoren;
- twee "contactcenters" ter beschikking van de verzekerden waar 70 medewerkers dagelijks meer dan 3.000 oproepen beantwoorden;
- de internetsite met meer dan 365.000 bezoekers per maand:

- o dankzij een persoonlijke beveiligde ruimte (My Ethias) kunnen de verzekerden hun verzekeringen raadplegen en bepaalde schadegevallen melden
- o sinds oktober 2015 is het mogelijk om 7 verzekeringsproducten online af te sluiten (globaal proces van offerte tot betaling).

Een team van inspecteurs en preventiespecialisten staat ten dienste van de openbare collectiviteiten en ondernemingen, met, voor de ondernemingen, de samenwerking met gespecialiseerde makelaars. Dankzij het extranet kunnen de openbare collectiviteiten en ondernemingen alle nodige informatie vinden over de aard en het type producten die door Ethias worden aangeboden, een of meerdere offertes berekenen en het(de) nodige contract(en) onmiddellijk online afsluiten met het oog op een optimale bescherming.

2.1.6. Businessplan 2017-2021

- De strategische pijlers van de onderneming blijven: rentabiliteit, groei, innovatie en Ethias-waarden. De acties worden ieder jaar aangepast om rekening te houden met de ontwikkelingen in onze omgeving en onderneming.
- Op het vlak van de Particulieren zetten wij het werk voort om de verzekering eenvoudiger en toegankelijker te maken voor iedereen met onze doelstellingen inzake rendabele groei en het behoud van onze positie van rechtstreekse verzekeraar op het Belgische grondgebied. De strategische acties zijn toegespitst op 5 pijlers: CRM (Customer Relationship Management), omni-channel, doelmarkten (overheidspersoneel en Vlaanderen), innovatie en uitmuntendheid in technisch beheer.
- In Niet-Leven willen wij voor de Collectiviteiten de positie van multiproductenverzekeraar consolideren bij de openbare collectiviteiten en de ontwikkeling op de corporate en socialprofitsegmenten voortzetten. In Leven willen wij een allround actor zijn in het beheer van de pensioenen in 1ste en 2de pijler".
- Op transversale wijze is de onderneming betrokken in een ambitieus technologisch transformatieplan.
- Parallel hiermee zal de organisatorische architectuur worden aangepast om het hoofd te bieden aan nieuwe uitdagingen (technologische transformatie, reglementaire ontwikkelingen, enz.)

2.1.7. Belangrijke gebeurtenissen die zich in de loop van 2016 en begin van 2017 hebben voorgedaan.

2.1.7.1. Switch V en Switch VI

De beslissing van de Europese Commissie van 12 juni 2014 verplicht Ethias om haar beleid voor te zetten om de afbouw van de portefeuille Leven individueel te versnellen, en dit om haar solvabiliteit te versterken. Dit is de reden waarom Ethias twee Switch-operaties heeft gelanceerd in 2016:

- De operatie "Switch V", die in december 2015 werd gelanceerd en die liep tot 19 februari 2016, krachtens dewelke de houders van een FIRST A een uitstappremie gelijk aan 10 % van de mathematische reserve konden bekomen bij gedeeltelijke afkoop (op voorwaarde dat de afkoop minstens 50 % bedroeg van de mathematische reserve) of bij volledige afkoop. Er werden afkopen voor om en bij de 66 miljoen euro geboekt aan een kostprijs van 6 miljoen euro.
- De operatie Switch VI van 7 november tot 9 december 2016, krachtens dewelke de houders van een FIRST A een uitstappremie gelijk aan 25 % van de mathematische reserve konden bekomen bij volledige afkoop. Er werden afkopen voor om en bij de 785 miljoen euro geboekt aan een kostprijs van 196 miljoen euro.

Dankzij deze operaties konden de op eind december 2015 bestaande reserves van de FIRST A met meer dan 57 % worden verminderd. Het aantal contracten daalde van meer dan 26.000 naar minder dan 13.000. De kost van beide Switch-operaties (202 miljoen euro) heeft een directe impact op het resultaat 2016 van Ethias, maar deze operaties zorgden voor een significante en recurrente verbetering van de solvabiliteitsmarge onder Solvabiliteit II, die van kracht is sinds 1 januari 2016 (netto impact van 24 % op de Solvency II-marge).

2.1.7.2. Terroristische aanslagen

Na de aanslagen van 22 maart 2016 in Brussel werden tal van schadedossiers in arbeidsongevallen en burgerlijke aansprakelijkheid geopend. De kosten voor Ethias bedragen om en bij de 10 miljoen euro na tussenkomst van de herverzekering en de TRIP (Terrorism Reinsurance and Insurance Pool).

2.1.7.3. Fiscaal geschil

Er was een belangrijk geschil tussen Ethias nv en de belastingadministratie omtrent de "pensioenverzekeringen" van verschillende openbare entiteiten (provincies, gemeenten, intercommunales en andere openbare instellingen) om de wettelijke pensioenen van hun vastbenoemde statutaire personeelsleden en hun rechthebbenden te verzekeren.

De administratie was immers van mening dat deze contracten niet volledig beantwoorden aan levensverzekeringscontracten, maar wel aan geldbeleggingscontracten en dat, bijgevolg, de jaarlijkse interesten door Ethias nv toegekend aan de reserves van deze contracten wel degelijk roerende inkomsten vormden in hoofde van de openbare entiteiten - verzekeringnemers en dus moesten worden onderworpen aan de roerende voorheffing.

De belastingadministratie heeft aldus automatisch achtereenvolgens bij de onroerende voorheffing de interesten ingekohierd die gestort werd tijdens:

- de boekjaren 2002 tot 2004;
- de boekjaren 1991 tot 1994;
- de boekjaren 2005 tot 2006;
- het boekjaar 2008.

Deze inkohieringen hebben het voorwerp uitgemaakt van een klacht van Ethias ten aanzien van de belastingadministratie. Ethias nv had evenwel, louter uit voorzorg, de ingekohierde bedragen van de roerende voorheffing alsook de vermeerderingen toegepast door de belastingadministratie betaald voor een totaalbedrag van 367 miljoen euro.

Er werd een juridische procedure ingeleid die ertoe geleid heeft dat het Hof van Beroep van Luik de belastingadministratie in het gelijk heeft gesteld via een arrest van 28 november 2014. Dit arrest betrof evenwel enkel de inkohieringen voor de boekjaren 2002 tot 2004.

Op datum van 9 januari 2015 en in het kader van een heel andere zaak heeft het Hof van Cassatie een principiële arrest uitgesproken en een rechtspraak geïnstalleerd die, toegepast in het kader van het fiscaal geschil tussen Ethias nv en de belastingadministratie, de grondslag in vraag stelt van de inkohieringen die sinds 1993 worden uitgevoerd ten laste van Ethias nv.

De leringen van dit arrest van het Hof van Cassatie van 9 januari 2015 werden omgezet in een fiscale circulaire van 15 juni 2015 (AGFisc nr. 27/2015 nr. Ci.RH.233.486) die in 2016 resulteerde in een ontheffing voor een bedrag van 223 miljoen euro (inclusief moratoire interesten) ten gunste van Ethias nv voor de ingekohierde voorheffingen voor de boekjaren waarover geen beslissing is genomen in het arrest van het Hof van Beroep van 28 november 2014, met name de boekjaren 1993, 1994, 2005 en 2006.

Op basis hiervan heeft Ethias nv ook begin 2016 een cassatieberoep ingediend om de vernietiging te bekomen van het arrest van het Hof van Beroep van Luik van 28 januari 2014, waarvan de uitspraak ten vroegste in 2018 zou worden gedaan.

Wat het boekjaar 2008 betreft, was de belastingadministratie in 2015 overgegaan tot de ontheffing tot beloop van een bedrag van 44 miljoen euro (inclusief moratoire interesten), aangezien zij meer in het bijzonder en na controle dat de voorwaarden voor een specifieke vrijstelling, die sinds 1 januari 2007 van toepassing is op dit type van overeenkomsten, vervuld waren.

2.1.7.4. Vermindering van de duration gap

Ethias zette haar verminderingprogramma van de duration gap voort (activa met een gemiddelde looptijd die korter is dan die van de passiva) via onder meer herinvesteringen in langlopende OLO's¹ en de acquisitie van afgeleide afdekkingsproducten om haar gevoeligheid voor een rentedaling te beperken. Deze maatregelen hebben hun vruchten afgeworpen aangezien deze gap op het vlak van de portefeuilles Leven nog van -3,23 op eind december 2015 kon worden vermindert tot -2,81 op eind december 2016.

2.1.7.5. Financieel saneringsprogramma

Rekening houdend met de volatiliteit van de Solvabiliteit II-marges in de huidige macro-economische context, heeft de Nationale Bank van België aan de onderneming gevraagd om haar het volgende te bezorgen:

- Tegen 30 september 2016, in toepassing van artikel 510 van de Solvency II-wet, een financieel saneringsprogramma voor het weer op peil brengen van het in aanmerking komend eigen vermogen ter dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste van de groep;
- Tegen 30 november 2016, in toepassing van artikels 204 en volgende van de Solvency II-wet, een herstelplan dat voorziet in maatregelen die kunnen worden ingevoerd bij een nieuwe significante verslechtering van de situatie van Ethias nv. Het herstelplan moet aldus maatregelen bevatten die enkel zouden moeten worden geïmplementeerd vanaf het ogenblik dat het marginiveau onder Solvabiliteit II ontoereikend wordt.

---

¹ OLO: Belgische lineaire obligatie

Het financieel saneringsprogramma dat op 30 september werd ingediend bevatte onder meer de invoering van een financieel herverzekeringsprogramma, de invoering van bijkomende Switch-acties en de integratie van Whestia met terugwerkende kracht op 1 januari 2017 (operatie waaraan de NBB in maart 2017 haar instemming heeft verleend).

De actie Switch VI werd gerealiseerd met het hierboven beschreven succes. Hierdoor konden de solvabiliteitsstoestand en het risicoprofiel van de onderneming substantieel worden verbeterd.

Om rekening te houden met de positieve impact van Switch VI heeft de NBB ons gevraagd om het financieel saneringsprogramma te vervolledigen tegen 15 februari 2017 en het herstelplan tegen 28 februari 2017.

Eind maart 2017, de regulator bevestigt ons dat, gezien het resultaat van de operatie Switch VI en de positieve impact ervan op de solvabiliteitsratio, er geen aanwijzing is volgens dewelke Ethias niet in staat zou zijn om te voldoen aan de reglementaire vereisten inzake vereist kapitaal. Op basis hiervan is de Bank van mening dat het ingevoerde financieel saneringsprogramma zijn vruchten heeft afgeworpen en dat het als afgesloten kan worden beschouwd. Rekening houdend met de wijzigingen aangebracht in het risicoprofiel van de onderneming naar aanleiding van de operatie Switch VI, vraagt de Bank bovendien aan Ethias nv dat zij haar tegen 30 november 2017 een geactualiseerde versie van het herstelplan zou bezorgen.

2.1.7.6. Fitch-beoordeling

Op 10 januari 2017 plaatste het noteringsagentschap Fitch, naar aanleiding van het succes van de operatie Switch VI, de rating voor financiële soliditeit van Ethias nv in BBB onder positief vooruitzicht. Fitch looft de verbetering van onze kapitaalpositie en de vermindering van onze rentegevoeligheid na het succes van de operatie Switch VI.

2.1.7.7. Afsluiting van de verbintenissen ten aanzien van de Europese Commissie

De verbintenissen van Ethias ten aanzien van de Europese Commissie in het kader van het staatssteundossier als gevolg van de herkapitalisatie van de onderneming door de openbare overheden in 2008 zijn verstreken op 31 december 2016. De omstandigheden waarin de verbintenissen werden verlengd tot 31 december 2017 werden niet vervuld. Deze hadden betrekking op de realisatie van een significant niveau aan verlies en een ontoereikende afdekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) die zouden voortvloeien uit de ongunstige beslissing van de rechtbank m.b.t. het fiscaal geschil.

De afsluiting van de verbintenissen zal officieel worden bevestigd door de Commissie na onderzoek van de situatie op eind 2016.

2.1.7.8. Overige informatie

De toezichtautoriteit belast met de financiële controle van Ethias nv is de Nationale Bank van België (Berlaimontlaan 14 - 1000 Brussel).

De Commissaris van Ethias nv is PwC Bedrijfsrevisoren bvba (Woluwe Garde, Woluwedal 18 - 1932 Sint-Stevens-Woluwe), vertegenwoordigd door Kurt Cappoen, erken revisor.

2.1.7.9. Verzekeringsresultaten

Het jaar 2016 noteert een resultaat in Belgische boekhoudnormen ("BGAAP") van 79.919 duizend euro, na dotatie aan de knipperlichtreserve (-181.944 duizend euro) en na het in aanmerking nemen van de volgende niet-recurrente elementen:

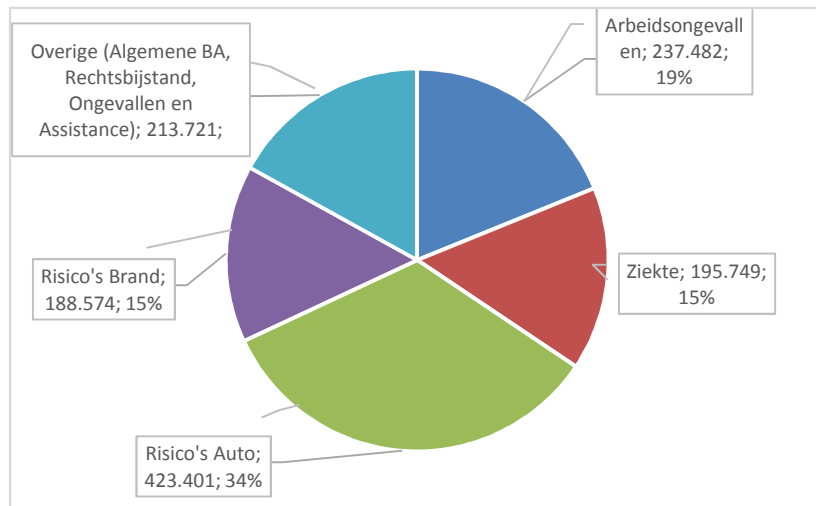
- de impact van de kostprijs van de operaties "Switch V" en "Switch VI" (-202.390 duizend euro)
- de recuperatie van het fiscaal geschil (222.827 duizend euro)
- andere niet-recurrente elementen en belastingen (-13.887 duizend euro)

Dit resultaat wordt gegenereerd door de activiteit Niet-Leven (resultaat van 254.561 duizend euro) waarbij een verlies van 319.611 duizend euro wordt genoteerd dat afkomstig is van niet-recurrente elementen (bonus met betrekking tot de Switch-operaties en de dotatie aan de knipperlichtreserve). Zonder deze elementen noteert de activiteit Leven op haar beurt een genormaliseerd resultaat van om en bij de 45.165 duizend euro.

2.1.7.10. Focus Niet-Leven

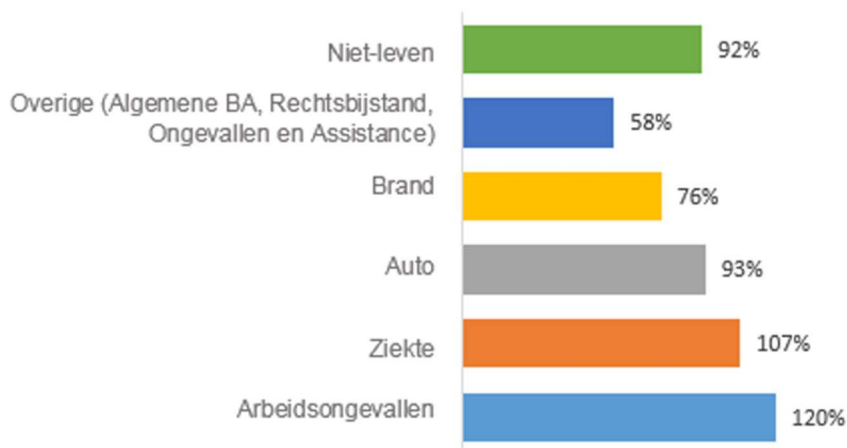
Het resultaat Niet-Leven van 254.561 duizend euro dat voor 40 % afkomstig is van het netto technisch saldo (101.033 duizend euro) en voor 60 % van de financiële producten (153.527 duizend euro) afkomstig van de dekkingsactiva van de technische voorzieningen.

De door onze verzekerden onderschreven waarborgen brengen voor 1.258.927 duizend euro geïnde premies in Niet-Leven zonder herverzekering op.

Het merendeel komt van de risico's in Auto (34 %), arbeidsongevallen (19 %), brand (15 %) en ziekte (medical insurance) (15 %). Het saldo van 17 % is samengesteld uit de waarborgen Algemene BA, Rechtsbijstand, Ongevallen (income) en Assistance.

Na schadelast, herverzekering en algemene kosten bedraagt het technisch saldo 101.033 duizend euro vóór resultaat van de investeringen en dit vertaalt zich in een gecombineerde ratio van 92 %. Een gecombineerde ratio van 100 % betekent dat de rentabiliteit Niet-Leven technisch reeds bereikt is en niet afhangt van de financiële opbrengsten.

Auto en Brand dragen ten volle bij aan het bereiken van de ratio van 92 % van Ethias nv. De ratio van 58 % in "Overige" wordt verklaard door de nieuwe kalibrering van de forfaits in rechtsbijstand (positieve impact van 33 M€ of 15 % op de ratio).

De ratio van 107 % in Medische verzekering resulteert uit een versterking met 8 miljoen euro van de technische voorzieningen om een toereikend reservatieniveau te garanderen.

De ratio van 120% in Arbeidsongevallen resulteert eveneens uit een versterking met 10 miljoen euro van de technische voorzieningen om een toereikend reservatieniveau te garanderen. Wij herinneren eraan dat dit product een rentelast, gelijkwaardige waarborg als deze van de producten Leven heeft, die de ratio fictief verzwakt en tot slot dat de duration in Arbeidsongevallen langer is dan voor de andere producten. Dit verklaart hogere technische voorzieningen en een aanvaarding van een ratio van bijna 100 %.

2.1.8. Focus Leven

De activiteit Leven zorgt voor een premie-inning van 1.143.740 duizend euro die hoofdzakelijk wordt ingebracht door de Collectiviteiten, waarbij 48.832 duizend euro van de geïnde premies bij de particulieren afkomstig zijn van de recurrente premies op de bestaande contracten van het type Pensioensparen of Leven Klassiek.

Het incasso **Leven** Collectiviteiten en Ondernemingen overschrijdt het miljard euro en is hoofdzakelijk het resultaat van de commercialisering van de verzekeringsproducten Leven van de 1ste pijler (pensioenverzekering) en van de 2de pijler (groepsverzekering), met een incasso van respectievelijk 831.030 duizend euro (stijging) en 248.538 duizend euro (daling). Deze portefeuille Leven toont eveneens een positieve rentabiliteit in 2016 (netto technisch-financieel saldo: 39.380 duizend euro in 2016). Er moet worden genoteerd dat de gemiddelde gewaarborgde rentevoet met betrekking tot de 1ste pijler jaarlijks wordt aangepast om rekening te houden met de rente-evolutie van de OLO's op 10 jaar.

De reserves Leven Collectiviteiten bedragen ongeveer 8 miljard euro.

De activiteit Leven Particulieren was dit jaar weer toegespitst op de organisatie van operaties om de reserves van de Rekeningen FIRST A (afgesloten vóór september 2003) te verminderen. Geconfronteerd met de verslechtering van de marktomstandigheden in de loop van 2016 hebben wij een operatie Switch VI ingevoerd van 7 november tot 9 december. Deze operatie bood een premie gelijk aan 25 % van de reserve aan alle cliënten die hun contract FIRST A definitief afsloten. De actie kende een groot succes. Op de enkele 25.300 contracten van deze generatie werden niet minder dan 12.900 contracten afgekocht voor een totaalbedrag van 785 miljoen euro (zonder premie). Het saldo van deze portefeuille vertegenwoordigt nog slechts 608 miljoen op 1 januari 2017.

2.2. Resultaten van de beleggingen

De financiële opbrengsten in BGAAP bedragen in 2016 545.432 duizend euro, als volgt verdeeld: 153.527 duizend euro in Niet-Leven, 403.625 duizend euro in Leven en een last van 11.720 duizend euro in niet-technisch.

57.934 duizend euro komen van het niet-recurrente resultaat. Wij noteren dat er een algemene voorziening van € -29.100 duizend euro voor financiële risico's werd geboekt.

Als wij de analyse toespitsen op de beheerde financiële activa zonder tak 23, derivaten en voorzieningen, bedragen de financiële opbrengsten om en bij de 572.052 duizend euro op basis van activa waarvan de boekhoudkundige waarde op 31 december 2016 14.692.738 duizend euro bedraagt. Het resultaat komt hoofdzakelijk van obligaties voor 83 %, 10 % voor de aandelen en participaties en 7 % voor het vastgoed.

In duizend euro	31/12/2016
Ethias nv	
Resultaat	501.004
Recurrente opbrengsten	457.994
<i>Niet-recurrente opbrengsten</i>	43.010
Resultaat per activatype	
Obligaties	476.765
Recurrent	397.078
<i>Niet-recurrent</i>	79.687
Aandelen & participaties	56.045
Recurrent	51.056
<i>Niet-recurrent</i>	4.990
Onroerend goed & leningen	40.660
Derivaten & voorzieningen	-41.753
Som lange termijn	531.717
Korte termijn	-1.419
Financiële activa	530.299
Overige financiële activa en passiva	-29.295
Financiële activa en passiva	501.004
Beleggingen per activatype (book value zonder gelopen niet-ervallen interesten)	

Obligaties	12.216.140
Aandelen & participaties	595.744
Onroerend goed & leningen	1.332.556
Derivaten, voorzieningen & achtergestelde leningen	-475.145
Som lange termijn	13.669.295
Korte termijn	548.298
Financiële activa en passiva	14.217.593
Latente meer- of minderwaarden	1.762.032

2.3. Resultaten van de overige activiteiten

Het niet-technisch resultaat van Ethias nv bedraagt 147.826 duizend euro. Het omvat de impact van het fiscaal geschil van 222.827 duizend euro, de dotatie (last) van 60.310 duizend euro aan voorzieningen voor andere risico's en lasten (voornamelijk voor het pensioenplan "60+") en de financiële opbrengsten van de niet-technische portefeuille met inbegrip van de last van de achtergestelde lening.

2.3.1. Leaseovereenkomsten

Ethias heeft geen contracten afgesloten die beschouwd worden als financiële leaseovereenkomsten. Alle hieronder vermelde informatie heeft betrekking op eenvoudige leaseovereenkomsten afgesloten door Ethias.

2.3.1.1. Ethias als verhuurder

Minimumbedrag van de te ontvangen toekomstige netto huurgelden uit hoofde van onherroepbare eenvoudige leaseovereenkomsten:

In duizend euro	31 dec 16
Vervallen tijdens het jaar	14.917
Op meer dan één jaar en ten hoogste 5 jaar	53.505
Op meer dan 5 jaar	194.757
Totaal	263.079

Bedrag van de huurgelden opgenomen als opbrengst tijdens het boekjaar:

In duizend euro	31 dec 16
Minimum huurgelden	13.668
Voorwaardelijke huurgelden	1.463
Totaal	15.131

De in leasing gegeven activa betreffen hoofdzakelijk vastgoed.

2.3.1.2. Ethias als leasingnemer

Minimumbedrag van de te betalen toekomstige netto huurgelden uit hoofde van onherroepbare eenvoudige leaseovereenkomsten:

In duizend euro	31 dec 16
Vervallen tijdens het jaar	1.780
Op meer dan één jaar en ten hoogste 5 jaar	4.555

Op meer dan 5 jaar	-
Totaal	6.335

Bedrag van de huurgelden opgenomen als last tijdens het boekjaar:

In duizend euro	31 dec 16
Minimum huurgelden	3.463
Voorwaardelijke huurgelden	0
Totaal	3.463

De in lease genomen activa betreffen hoofdzakelijk vastgoed en bedrijfsvoertuigen.

2.4. Overige materiële informatie met betrekking tot het bedrijf en de resultaten

2.4.1. Macro-economische omgeving

Ethias lijdt, net zoals alle verzekeraars met een activiteit Leven, onder de gevolgen van een moeilijke macro-economische omgeving. De lage rentevoeten zijn erg nadelig voor de rentabiliteit van de producten Leven met een gewaarborgde rentevoet die hoger is dan de rentevoeten van de overheidsobligaties. Als de rentevoeten op dit niveau zouden blijven of nog verder zouden dalen, dan zou dit negatieve gevolgen hebben voor de rentabiliteit van de onderneming. De onderneming heeft bijgevolg acties geïmplementeerd die toelaten haar gevoeligheid voor de rentevariëaties te beperken, en zij zal dit blijven doen. Het succes van de operatie Switch VI liet toe de gevoeligheid van Ethias voor de evolutie van de rentevoeten te verminderen.

2.4.2. Reglementaire evoluties

De gebruikte standaard methodes, hypothesen en parameters in de berekening van het volgens de standaardformule vereiste solvabiliteitskapitaal zullen eind 2018 worden herzien. Dit heronderzoek wil het Solvency II-stelsel aanpassen aan de marktevoluties en hierin de praktische ervaring opnemen die verworven werd tijdens de eerste jaren van de toepassing ervan. De Europese toezichthouder op de verzekeringen en de bedrijfspensioenen (EIOPA) vatte eind 2016 een raadpleging bij de stakeholders van de sector aan om de aanpassingen te identificeren die moeten worden doorgevoerd in de kalibrering van de SCR in standaardformule.

De reglementaire onzekerheid met betrekking tot deze herziening zou een significante impact kunnen hebben op de Solvabiliteit II-ratio's van de ondernemingen.

2.4.3. Technologische evoluties

Ethias startte met een omvangrijk technologisch transformatieprogramma ter ondersteuning van haar ambities.

Dit programma omvat de aankoop van nieuwe informaticatools die toelaten een antwoord te bieden op de toekomstige behoeften van onze cliënten en de prestaties in het algemeen te verbeteren. Deze tools zullen met name de uitrol van de omnichannel-strategie (e-commerce, social media, enz.) ondersteunen. Dit programma omvat ook de modernisering van de informatica-architectuur, die de activiteit Niet-Leven ondersteunt, via de Guidewire-toepassing.

Om de integratie en het gebruik van Guidewire binnen Ethias voor te bereiden ging in december 2015 het implementeringsprogramma "Century" van start. Century heeft als doel alles in het werk te stellen opdat Guidewire volledig operationeel zou zijn in 2019. Dit programma besteedt ook aandacht aan de noodzakelijke opleiding en begeleiding bij een dergelijk transformatieproces. Het doel is om de 1ste operationele uitrol in de loop van het 4de trimester 2017 te verzekeren.

3. Governancesysteem

3.1. Algemene informatie over het governancesysteem

3.1.1. Governancesysteem en -structuur

3.1.1.1. Vennootschapsorganen

Aangezien Ethias een doeltreffend en voorzichtig beleid wil bevorderen ziet zij erop toe een duidelijk onderscheid te maken tussen enerzijds de effectieve leiding van de verzekeringonderneming, die verzekerd wordt door het directiecomité, en anderzijds de controle van deze leiding, waarvoor de raad van bestuur verantwoordelijk is.

3.1.1.2. Raad van bestuur

Opdrachten

De raad van bestuur bepaalt de algemene strategie alsook de doelstellingen van Ethias en het algemene risicobeheerbeleid, met inbegrip van de algemene tolerantielimieten voor de risico's. In dat opzicht is de raad nauw betrokken bij de permanente controle van de evolutie van het risicoprofiel van de onderneming.

De raad is bovendien belast met het toezicht op de activiteiten van de vennootschap. In dat opzicht evalueert hij regelmatig de doeltreffendheid van het governancesysteem van Ethias en de organisatie van de onafhankelijke controlefuncties en ziet hij erop toe dat het directiecomité de nodige maatregelen treft om de eventueel vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.

De raad evalueert ook regelmatig de algemene principes van het beloningsbeleid en ziet toe op de invoering ervan.

Bovendien controleert hij regelmatig dat de onderneming over een doeltreffende interne controle beschikt op het vlak van de betrouwbaarheid van de financiële informatieprocessen.

Hij superviseert de beslissingen van het directiecomité, neemt kennis van de belangrijke vaststellingen opgesteld door de onafhankelijke controlefuncties, de commissaris, de NBB en het FSMA, bepaalt welke acties moeten worden ondernomen naar aanleiding van de aanbevelingen van de interne audit en ziet er vervolgens op toe dat deze tot een goed einde worden gebracht.

Twee gespecialiseerde comités ontstaan uit de raad van bestuur: het audit- en risicocomité en het benoemings- en remuneratiecomité.

3.1.1.3. Audit- en Risicocomité

De raad van bestuur heeft op 19 februari 2009 in zijn midden een audit- en risicocomité opgericht.

Opdrachten

Om de doeltreffendheid van het toezicht op de activiteiten van de onderneming door de raad van bestuur te versterken, is het audit- en risicocomité belast met de monitoring van het financiële verslaggevingsproces, de monitoring van de doeltreffendheid van de systemen voor interne controle en risicobeheer van de onderneming, de monitoring van de interne audit en de desbetreffende activiteiten, de monitoring van de wettelijke controle van de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening, met inbegrip van de opvolging van de vragen en aanbevelingen geformuleerd door de erkende commissaris, waarbij met name wordt gelet op de verlening van bijkomende diensten aan de onderneming.

Het comité is ook belast met het verlenen van advies aan de raad van bestuur met betrekking tot de risicostrategie en de organisatie van de risicobeheerfunctie en het bijstaan van de raad in de uitoefening van zijn toezichtopdracht op de invoering van de risicostrategie door het directiecomité.

Overeenkomstig artikel 52 & 4 van de Solvency II-wet oefent het comité ook de functies uit die toegewezen zijn aan het auditcomité en het risicocomité.

De verantwoordelijkheden van het comité zijn beschreven in het charter van het audit- en risicocomité, goedgekeurd door de raad van bestuur op 2 april 2009.

3.1.1.4. Benoemings- en remuneratiecomité

Op 19 februari 2009 werd binnen de raad van bestuur een benoemings- en remuneratiecomité opgericht. Dit comité was oorspronkelijk gemeenschappelijk voor Vitrufin nv en Ethias nv.

Op 4 juli 2014 werd beslist om een benoemings- en remuneratiecomité voor elk van deze vennootschappen op te richten.

Een nieuwe huishoudelijk reglement werd bijgevolg goedgekeurd op 23 oktober 2015.

Opdrachten

Het benoemings- en remuneratiecomité is belast met:

I) wat de benoemingen van de niet-uitvoerende bestuurders en de leden van het directiecomité betreft

- het uitwerken van het beleid inzake geschiktheidsbeoordeling van de niet-uitvoerende bestuurders en van de leden van het directiecomité dat moet worden goedgekeurd door de raad van bestuur;
- het bepalen van de profielen van niet-uitvoerend bestuurder en van lid van het directiecomité;
- het beoordelen van de individuele initiële geschiktheid van elke kandidaat niet-uitvoerend bestuurder of lid van het directiecomité alsook het collectief beoordelen van de expertise van het betrokken orgaan overeenkomstig het beleid inzake geschiktheidsbeoordeling;
- aan de raad van bestuur voorstellen formuleren voor de benoeming van de niet-uitvoerende bestuurders en leden van het directiecomité;
- het permanent beoordelen van de niet-uitvoerende bestuurders en van de leden van het directiecomité (in functie of voorafgaand aan elke hernieuwing);
- aan de raad van bestuur voorstellen formuleren voor de benoeming van de niet-uitvoerende bestuurders en leden van het directiecomité;

II) wat de benoemingen van de verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties betreft

- het uitwerken van het beleid inzake geschiktheidsbeoordeling van de verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties dat moet worden goedgekeurd door de raad van bestuur;
- het bepalen van het algemeen profiel van de verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties;
- het beoordelen van alle kandidaten voor een functie van verantwoordelijke van een onafhankelijke controlefunctie;
- het geven van een gemotiveerd advies over alle kandidaturen ter attentie van het directiecomité.

III) wat de remuneraties betreft

- het formaliseren van een remuneratiebeleid waarvan de principes van toepassing zijn op de niet-uitvoerende bestuurders, op de leden van het directiecomité, op de andere effectieve leiders, op de personeelsleden die sleutelfuncties of onafhankelijke controlefuncties uitoefenen alsook op personeelsleden waarvan de activiteit een materiële impact heeft of kan hebben op het risicoprofiel van de onderneming;
- het toezien op de invoering van dit remuneratiebeleid, met name door de herziening van de individuele vergoedingen van alle hierboven bedoelde personen;
- het formuleren van aanbevelingen, aan de raad van bestuur, over het vergoedingsbedrag van de leden van het directiecomité;
- het formuleren van aanbevelingen, aan de raad van bestuur, over het bedrag van de vaste remuneratie en van het presentiegeld dat aan de niet-uitvoerende bestuurders wordt gestort, waarbij de vaststelling van deze bedragen onder de bevoegdheid van de algemene vergadering valt.

3.1.1.5. Directiecomité

Opdrachten

Het directiecomité staat in voor de effectieve leiding en het concrete beheer van de dagelijkse activiteiten van Ethias, in het kader van de strategie die is vastgelegd door de raad van bestuur.

Het directiecomité superviseert de operationele directies en ziet toe op de naleving van de toegekende bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

Het formuleert voorstellen aan de raad van bestuur met het oog op de bepaling van het algemene beleid en de strategie van de onderneming.

Het voert bovendien het algemene risicobeheerbeleid in dat is vastgelegd door de raad van bestuur, door de nodige maatregelen goed te keuren met het oog op de risicobeheersing, door toe te zien op de evolutie van het risicoprofiel van de onderneming en door zich ervan te vergewissen dat alle risico's geïdentificeerd worden en op adequate wijze worden beheerd.

Het voert bovendien een organisatorische en operationele structuur in die toelaat de strategische doelstellingen van de onderneming te ondersteunen en die adequate interne controlemechanismen bevat. In dit kader neemt het comité de nodige maatregelen opdat de onderneming permanent beschikt over aangepaste onafhankelijke controlefuncties (interne audit, compliance, actuariële controle en risicobeheer), voert hij de organisatorische beleidslijnen in die zijn vastgelegd door de raad van bestuur, ziet hij toe op de invoering van het beloningsbeleid van de onderneming en op de betrouwbaarheid van de financiële informatie en van de prudentiële reporting.

Tot slot deelt het comité aan de raad de informatie mee die hem toelaat zijn toezichttaken op de activiteiten van de onderneming uit te oefenen. Deze omvatten onder meer het verslag over de beoordeling van de doeltreffendheid van het governancestelsel.

3.1.1.6. Beloningsbeleid en -praktijken

Op datum van 23 maart 2016 heeft de raad van bestuur, op voorstel van het benoemings- en remuneratiecomité, een beloningsbeleid voor Ethias nv goedgekeurd.

Dit beleid beantwoordt aan de bepalingen van de NBB-circulaire van 5 juli 2016 over de prudentiële verwachtingen van de NBB inzake het governancestelsel doordat zij de "*identified staff*" definieert en de algemene principes bepaalt die van toepassing zijn op alle personeelsleden maar ook de specifieke bepalingen die van toepassing zijn op de leden van het directiecomité, de niet-uitvoerende bestuurders en de onafhankelijke controlefuncties.

Worden binnen Ethias nv als "*identified staff*" beschouwd:

- de niet-uitvoerende bestuurders,
- de leden van het directiecomité,
- de leden van het strategisch coördinatiecomité (N et N-1),
- de verantwoordelijken van de onafhankelijke controlefuncties en
- de personen wiens beroepswerkzaamheden wezenlijke gevolgen kunnen hebben voor het risicoprofiel van Ethias of *risk takers*, (de medewerkers die deelnemen aan de verschillende investeringscomités en de N-2's en N-3's die actief zijn in de onderschrijving van de risico's binnen de directie collectiviteiten).

Het beloningssysteem dat van toepassing is op alle medewerkers van de onderneming (met uitzondering van de leden van het directiecomité, maar met inbegrip van de "*identified staffs*" met een arbeidsovereenkomst Ethias nv) maakt het voorwerp uit van schriftelijke beleidslijnen, waarvan de ene van toepassing is op de medewerkers aangeworven vóór 1 januari 2007 en de andere op de medewerkers aangeworven na 1 januari 2007. De beloning van de inspecteurs wordt daarentegen geregeld door een collectieve arbeidsovereenkomst van 29 juni 2012. Deze beleidslijnen werden in 2016 aangepast teneinde de wijzigingen verbonden aan het bedrijfsakkoord 2015 op te nemen.

In dit kader moet er worden genoteerd dat:

- De "*identified staffs*" geen voorwerp uitmaken van een specifieke behandeling op het vlak van beloning;
- De huidige remuneratiebeleidslijnen niet voorzien in de toekenning van een variabele vergoeding, met uitzondering van deze die van toepassing is op de functies van inspecteurs-generalisten collectiviteiten en van inspecteurs-schaderegelaars voor wie de variabele vergoeding geregeld wordt door een bedrijfsakkoord van 21 december 2012. Het bedrag dat aan deze laatste bij wijze van variabele wordt toegekend is vastgelegd op 8.7 % van het gemiddelde bruto jaarloon per medewerker en is afhankelijk van het bereiken van de doelstellingen die jaarlijks door het management worden bepaald. Deze doelstellingen kunnen zowel individueel als collectief zijn, met dien verstande dat de collectieve doelstellingen slechts een impact kan hebben op 25 % van het bedrag dat als variabel loon kan worden toegekend.
- Enkel collectieve arbeidsovereenkomsten die niet-recurrente resultaatsgebonden voordelen invoeren (zogenaamde CAO 90) werden afgesloten in uitvoering van de bedrijfsakkoorden. Voor 2016 zijn de begunstigden van de CAO 90 zijn de medewerkers die geen groepsverzekering voor kaderleden genieten. Het te bereiken doel is tweevoudig: verbruiksdaling met 5 % en dekking van de solvabiliteitsmarge op 31 december 2016 van minstens 110 %.

De bovenvermelde beloningsbeleidslijnen, met uitzondering van de algemene principes vastgelegd in het remuneratiebeleid van Ethias nv, goedgekeurd door de raad van bestuur van 23 maart 2016, hebben geen betrekking op de leden van het directiecomité.

Voor deze laatste werd in 2009 een variabel beloningssysteem in beginsel goedgekeurd, maar dit werd nooit ingevoerd omwille van de crisiscontext van de onderneming. Tijdens zijn zitting van 23 oktober 2015 keurde de Raad van bestuur de progressieve invoering van dit variabele beloningssysteem voor de leden van het Directiecomité goedgekeurd. De toekenning ervan is evenwel afhankelijk van het behalen van vooraf bepaalde doelstellingen. Het beoogd bedrag zou 3 % van de jaarlijkse bezoldiging in 2016 bedragen (betaalbaar in 2017).

De aanvullende pensioenplannen worden op hun beurt beschreven in de volgende groepsverzekeringsreglementen:

- Groepsverzekeringsreglement nr. 148-9006 dat van toepassing is op het personeel aangeworven vóór 1 januari 2007: de formule gekozen voor de waarborg Leven is een formule van het type "te bereiken doel" of "vaste prestaties"
- Groepsverzekeringsreglement nr. 6076-9059 dat van toepassing is op het personeel aangeworven na 1 januari 2007: de formule gekozen voor de waarborg Leven is een formule van het type "vaste lasten" of "vaste bijdragen";
- Groepsverzekeringsreglement nr. 602 - 9060 van toepassing op de hogere kaderleden, directeurs en leden van het directiecomité.

Deze plannen worden gefinancierd door bijdragen ten laste van de werkgever. De plannen nr. 148 en 6076 bevatten een waarborg overlijden bovenop een waarborg leven.

De niet-uitvoerende bestuurders ontvangen daarentegen een presentiegeld per zitting (wanneer er meerdere vergaderingen per dag zijn, wordt het presentiegeld beperkt). Er wordt hen tevens een bijkomende vergoeding in de vorm van een vast bedrag toegekend.

De leden van het audit- en risicocomité alsook de leden van het benoemings- en remuneratiecomité ontvangen presentiegeld en een vergoeding in de vorm van een vast bedrag.

De globale bezoldiging van de bestuurders wordt gepubliceerd in de jaarverslagen van Ethias Gemeen Recht en Ethias nv (bijlage nr.19 bij de balansen en resultatenrekeningen).

3.1.1.7. Leningen, kredieten of borgstellingen en verzekeringsovereenkomsten voor bedrijfsleiders

De informatie over de belangrijke transacties die in 2016 werden afgesloten met leden van het directiecomité of de raad van bestuur is als volgt:

Er werden twee hypothecaire kredieten toegekend aan leden van het directiecomité voor een bedrag van € 280.000 en er werd een voorschot op polis van € 120.000 toegekend aan een lid van het directiecomité.

3.1.2. Geschiktheid van het governancestelsel

Eind 2016 werd er in alle transparantie binnen de onderneming gestart met een diagnose van de conformiteit tussen de governancepraktijken bij Ethias nv en de wettelijke en reglementaire vereisten ter zake. In dit kader werd aan verschillende medewerkers gevraagd om gedetailleerde analyseroosters in te vullen die alle domeinen inzake governance bestrijken teneinde elke inadequatie of tekortkoming te identificeren en remediëringmaatregelen voor te stellen. De resultaten van die evaluaties werden vervolgens gechallenged door één of meerdere onafhankelijke controlefuncties om de geschiktheid van het governancestelsel in alle onafhankelijkheid te kunnen beoordelen.

Deze oefening leidde tot de bepaling van een actieplan voor de versterking van de bedrijfsgovernance. Dit plan werd gevalideerd door de Raad van bestuur van 23 maart 2017 en de realisatie ervan zal regelmatig worden opgevolgd door het directiecomité en door de raad van bestuur.

3.2. Vereisten inzake competentie en betrouwbaarheid

3.2.1. Initiële geschiktheidsbeoordeling

De raad van bestuur van Ethias nv heeft op 1 april 2014 een beleid inzake de geschiktheidsbeoordeling van de niet-uitvoerende bestuurders en leden van het directiecomité opgesteld alsook een beleid inzake de geschiktheidsbeoordeling van de verantwoordelijken van de onafhankelijke controlefuncties op datum van 23 oktober 2015.

Als aanvulling op deze beleidslijnen heeft de raad van bestuur van Ethias nv de volgende functieprofielen gevalideerd:

- algemeen profiel van lid van het directiecomité;
- algemeen profiel van niet-uitvoerende bestuurders;
- algemeen profiel van verantwoordelijke van een onafhankelijke controlefunctie.

Deze beleidslijnen en profielen passen in het kader van de NBB-circulaire van 17 juni 2013 betreffende de standaarden inzake "deskundigheid" en "professionele betrouwbaarheid" voor de leden van het directiecomité, de bestuurders, de verantwoordelijken voor onafhankelijke controlefuncties en de effectieve leiders van financiële instellingen. Zij bepalen de processen en criteria waartoe de bevoegde organen van Ethias nv zich verbinden om ze na te leven in het kader van de geschiktheidsbeoordelingen die zij uitvoeren.

De geschiktheid betreft enerzijds de expertise - die de geschikte kennis en ervaring alsook de competenties omvat - en anderzijds het voor de functie vereiste professionele gedrag en de professionele betrouwbaarheid die betrekking heeft op de eerlijkheid en de integriteit van de persoon. Voor de functies van lid van het directiecomité en niet-uitvoerend bestuurder, aanvullend op de individuele geschiktheidsbeoordeling van de kandidaat, beoordeelt het benoemings- en remuneratiecomité ook op collectieve wijze de expertise van het geïsoleerde orgaan.

De voorzitter van de raad van bestuur ziet er bovendien op toe dat elke nieuw benoemde bestuurder een aangepaste initiatievorming krijgt waardoor hij snel kan bijdragen aan de werkzaamheden van de raad van bestuur.

3.2.2. Controle op de geschiktheid

De geschiktheid beoordeelt voorafgaand aan de infunctietreding, maar ook in de loop van het mandaat en bij de hernieuwing van het mandaat van de bestuurders.

Tijdens de functie-uitoefening voorzien de "fit & proper"-beleidslijnen de verplichting voor de medewerkers die een functie van lid van het directiecomité, niet-uitvoerend bestuurder of verantwoordelijke van onafhankelijke controlefuncties uitoefenen om onmiddellijk ieder nieuw element te melden dat hun geschiktheid voor de uitgeoefende functie zou kunnen beïnvloeden. De bevoegde organen behandelen ook zelf ieder nieuw element dat het "fit & proper"-karakter van de geïsoleerde functies zou kunnen beïnvloeden.

De herbeoordeling wordt uitgevoerd door het benoemings- en remuneratiecomité voor de leden van het directiecomité en de niet-uitvoerende bestuurders en door het directiecomité voor de onafhankelijke controlefuncties. Deze organen leggen het resultaat van de herbeoordeling schriftelijk vast en kunnen, in voorkomend geval, passende correctiemaatregelen treffen om de situatie te verhelpen. Zij kunnen onder meer voorstellen om de verdeling van de verantwoordelijkheden te reorganiseren binnen het geïsoleerde orgaan of een opleiding voorstellen aan de persoon of aan een deel of het geheel van de leden van het orgaan waartoe hij behoort teneinde te verzekeren dat de collectieve deskundigheid van deze laatste toereikend is. Indien blijkt dat deze maatregelen ontoereikend zijn, kan er worden voorgesteld om een einde te stellen aan de functie van de geïsoleerde persoon.

Het hertoetsingsdossier van de bestuurders en leden van het directiecomité wordt vervolgens overgemaakt aan de raad van bestuur en aan de NBB, die op haar beurt kan overgaan tot een nieuwe beoordeling van de geïsoleerde persoon. Het hertoetsingsdossier van de onafhankelijke controlefuncties wordt overgemaakt aan het benoemings- en remuneratiecomité en aan de NBB.

De geschiktheid wordt ook opnieuw onderzocht bij de hernieuwing van het mandaat van een niet-uitvoerend of uitvoerend bestuurder, waarbij het benoemings- en remuneratiecomité het formulier van de NBB analyseert dat door de geïsoleerde persoon werd ingevuld alsook, voor de leden van het directiecomité, de resultaten van de jaarlijkse beoordelingen die vroeger door de raad van bestuur werden uitgevoerd met betrekking tot de realisatie van hun doelstellingen. Indien de geïsoleerde persoon een nieuw element meedeelt dat een ongunstige impact kan hebben op zijn geschiktheid voor de uitgeoefende functie, zal hij opnieuw worden getoetst. Het benoemings- en remuneratiecomité maakt vervolgens het voorstel tot hernieuwing over aan de raad van bestuur, samen met, in voorkomend geval, het hertoetsingsdossier. De NBB wordt geïnformeerd over het voorstel tot hernieuwing en ontvangt, in voorkomend geval, het hertoetsingsdossier.

3.3. Risicobeheersysteem, ORSA-proces en risicomangementfunctie

3.3.1. Risicomangementsysteem

3.3.1.1. Doelstellingen van een risicobeheer van de onderneming

Naast haar businessactiviteit die erin bestaat de door haar cliënten onderschreven risico's te beheren wordt een verzekeringsonderneming, net zoals alle ondernemingen, zelf geconfronteerd met diverse risicocategorieën. In deze omstandigheden gaat het erom de onzekerheid zo goed mogelijk te beheren door de risico's waarmee de onderneming wordt geconfronteerd te identificeren, te beoordelen en doeltreffend te behandelen teneinde de risico's te controleren en te beheersen.

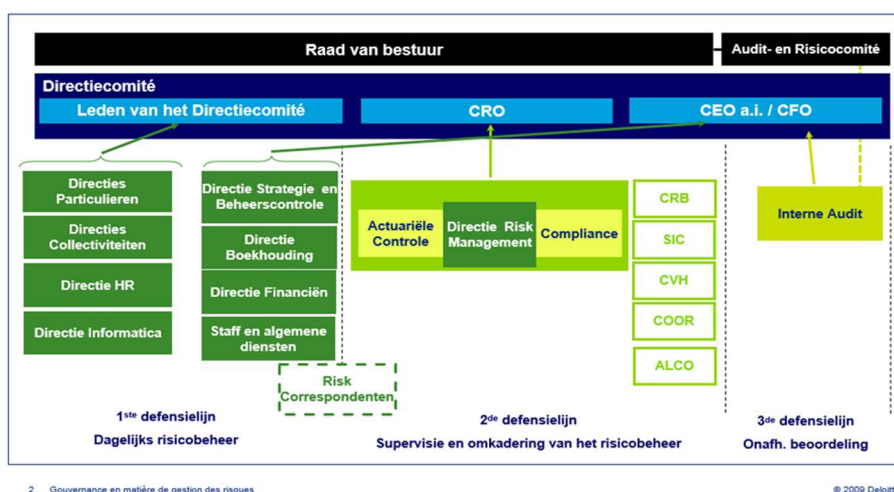
Het doel bestaat erin een zo goed mogelijk evenwicht te bekomen tussen de doelstellingen en de hiermee verbonden risico's, aangezien een overdreven risicoaversie zelf een risico zou kunnen vormen, waarbij niet mag worden vergeten dat parallel met iedere bedreiging er ook opportuniteiten bestaan. Het risicobeheerinstrument in het algemeen is geen doel op zich, maar eerder een middel, een instrument voor risicobeheer en -beheersing. De risicobeheeracties moeten in verhouding zijn tot hun inbreng in de realisatie van de doelstellingen en de ondernemingscultuur. De genomen maatregelen moeten met andere woorden een reële meerwaarde meebrengen en een nutteloze en overbodige controle afschaffen.

In die zin heeft het algemeen risicobeheerproces als doel "een redelijke zekerheid te bieden met betrekking tot het behalen van de doelstellingen van de organisatie door de risicoblootstelling binnen de limieten van de risicoappetijt te houden".

3.3.1.2. Drie defensielijnen

Het deugdelijk bestuur van een verzekeringsonderneming vereist de invoering van de volgende functies: interne audit, compliance, riskmanagement en actuariële controle. Dit zijn niet enkel onafhankelijke controlefuncties, maar ook governancefuncties. Hun besluiten en adviezen vertalen zich in maatregelen voor de versterking van de beheersstructuur, de organisatie en de interne controle. Deze functies zijn zodanig gestructureerd dat zij drie "defensielijnen" vormen:

De drie defensielijnen op 31/12/2016

Eerste defensielijn - De dagelijkse opvolging van de risico's

De eerste defensielijn wordt verzekerd door de operationele lijnen en de ondersteunende functies (boekhouding, IT, human resources, beheerscontrole, strategische cel ...). Deze defensielijn bestaat uit personen die instaan voor de risicocontrole aangezien zij dagelijks, in alle taken die moeten worden uitgevoerd, de principes van een doeltreffend risicobeheer integreren (toepassing van de controles, vierogenprincipe, enz.).

De operationele lijnen en de supportfuncties zijn verantwoordelijk voor de activiteiten die hen worden toegekend. Zij zijn bijgevolg als dusdanig verantwoordelijk voor het beheer van de risico's die voortvloeien uit deze activiteiten: toepassing van de risicobehandeling en implementatie van de actieplannen.

Ethias ziet erop toe dat alle werknemers een juist begrip hebben van de risico's die de goede realisatie van de activiteiten waarmee zij belast zijn kunnen bedreigen. Zo is iedere werknemer verantwoordelijk voor de identificatie en de beoordeling van de risico's die permanent worden gelopen.

Dankzij een netwerk van "risicocorrespondenten" in de operationele lijnen en de supportfuncties, gevormd door de riskmanagement-correspondenten, kunnen de technische competenties van de experts op het terrein worden benut. Deze correspondenten zijn contactpersonen die aan de Chief Risk Officer ("CRO") de informatie moeten geven die vereist is voor de goede organisatie van het risicobeheer.

Tot slot wordt de actuariële expertise op twee niveaus vertegenwoordigd: op het niveau van de eerste defensielijn, m.a.w. in de operationele lijnen, om de actuariële werkzaamheden uit te voeren ten dienste van de tariefoperaties en -aspecten (bijvoorbeeld de berekening van reserves) alsook op het niveau van de tweede defensielijn via het departement Actuariële Controle dat afhangt van de CRO (zie volgend deel).

Tweede defensielijn - De supervisie over de risico's

De tweede defensielijn wordt verzekerd door de entiteiten die hiërarchisch afhangen van de CRO: compliance, riskmanagement en actuariële controle. De CRO is lid van het directiecomité, hetgeen een rechtstreekse communicatie van de risicogebonden problemen naar het belangrijkste beslissingsorgaan van de onderneming mogelijk maakt.

De Chief Risk Officer moet zich ervan verzekeren dat de risicobeheerstructuur van Ethias operationeel is en de doeltreffendheid ervan verbeteren. De entiteiten die hiërarchisch afhangen van de CRO staan hem bij in zijn evaluatie van het risicoprofiel van de vennootschap, van de afstemming ervan op de strategie en de risicoappetijt alsook bij de identificatie van de toekomstige risico's.

Deze defensielijn, die onafhankelijk is van de eerste, handhaaft een methodologisch kader en onderliggende processen die toelaten de geïmplementeerde risicobeheerstructuur te controleren en te superviseren. Bij overschrijding van het door Ethias gewenste risicoprofiel komt zij tussen op het operationele niveau om wijzigingen te initiëren en de eerste defensielijn te ondersteunen bij het oplossen van de problemen.

Om de risicogovernance te versterken heeft het directiecomité van Ethias tot slot beslist om vijf comités op te richten die gewijd zijn aan het risicobeheer:

- het Comité Risico's;
- het Strategisch Investeringscomité;
- het Comité Verzekering-Herverzekering;
- het Comité Opvolging van de Operationele Risico's, en
- het ALCO (Asset and Liabilities Committee), of Comité Activa-Passivabeheer

Deze comités zijn in feite opvolgings-, beslissings- en rapporteringsinstrumenten op het vlak van risico's. Elk comité wordt voorgezeten door een lid van het directiecomité. De CRO is aanwezig op ieder comité gewijd aan het risicobeheer. Het was de wens van het directiecomité en van de raad van bestuur om "sterke comités" op te richten teneinde een doeltreffende "risk governance" binnen de onderneming te organiseren. Met dit doel werden ook de verantwoordelijkheden van ieder comité duidelijk vastgelegd door middel van een huishoudelijk reglement.

Derde defensielijn - De onafhankelijke evaluatie

De derde defensielijn wordt verzekerd door de interne audit en deze defensielijn levert een onafhankelijk overzicht van de kwaliteit van de procedures inzake identificatie, meting en controle van de risico's. Om zijn onafhankelijkheid te verzekeren brengt deze entiteit rechtstreeks verslag uit aan de Chief Executive Officer (CEO).

3.3.1.3. Typologie van de risico's

De typologie van de risico's levert de basis van een gemeenschappelijk taal voor alle actoren die deelnemen aan het risicobeheerproces en vormt de toelichtende basis van de erkende risico-indicatoren (vb.: solvabiliteitsniveau). De typologie bevat de risico's die de onderneming als potentieel belangrijk beschouwt. Het algemeen risicobeleid verwijst naar de hieronder vermelde risicotypologie:

Verzekeringsrisico's			
Verzekeringstechnisch risico Leven	Verzekeringstechnisch Niet-Leven	Ziektekosten VAL	Ziektekosten Niet-VAL
Sterfterisico	Tarief en voorzieningsrisico	Rampenrisico	
Langlevenrisico	Rampenrisico	Sterfterisico	Tarief en voorzieningsrisico
Invaliditeits-arbeidsongeschiktheidsrisico	Kostenrisico	Langlevenrisico	Beëindigingsrisico (afkoop)
Kostenrisico		Invaliditeits-/arbeidsongeschiktheidsrisico	
Herzieningsrisico		Kostenrisico	
Beëindigingsrisico		Herzieningsrisico	

Rampenrisico

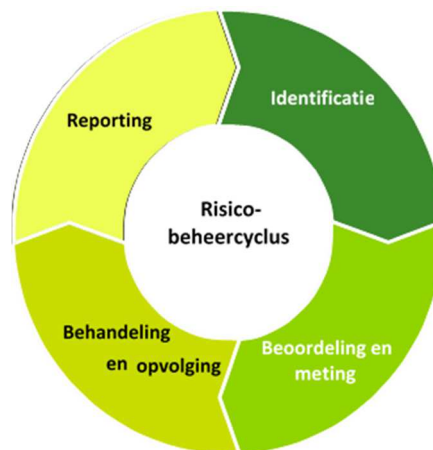
Beëindigingsrisico (afkoop)

Financiële risico's			Niet-financiële risico's	
Marktrisico	Tegenpartijrisico	Liquiditeitsrisico	Operationele risico's	Andere niet-financiële risico's
Renterisico	Downgraderisico	Marktliquiditeitsrisico	Interne fraude	Correlatie- en afhankelijkheidsrisico
Aandelenrisico	Defaultrisico	Financierings-liquiditeitsrisico	Externe fraude	Modelrisico
Vastgoedrisico			Praktijken op het gebied van werkomstandigheden en veiligheid op de werkplaats	Concentratierisico van de verzekeringsrisico's
Spreadrisico			Cliënten, producten en ondernemingspraktijken	Risico verbonden aan de immateriële activa
Wisselkoersrisico			Uitvoering, levering en procesbeheer,	
Concentratierisico			Schade aan fysieke activa,	
			Verstoring van bedrijfsactiviteiten en systeemfalen.	

Externe en omgevingsrisico's			
Reputatierisico	Strategisch risico	Groepsrisico	Businessrisico

3.3.1.4. Risicobeheerproces

Het risicobeheer berust op het volgende cyclische proces:

Identificatie van de risico's

In voorkomend geval bijgestaan door het riskmanagement, bepaalt het management voor elk van deze doelstellingen, de risico's die hiermee verbonden zijn, d.w.z. de gebeurtenissen die een negatieve impact kunnen hebben op de realisatie van de doelstellingen van de onderneming. De identificatie van de potentiële gebeurtenissen gebeurt door de combinatie van verschillende methodes: triggerfactoren; historische incidenten, correlatie tussen risico's op individueel en erkend niveau, tendensen, workshops voor risico-identificatie ...

Enkele voorbeelden van risico's

- de onaangepaste tarifiering van de verzekeringsproducten waardoor de betrokken producten niet rendabel zijn;
- foutieve informatie die door de cliënt wordt megedeeld (schadegeval reeds gebeurd op het ogenblik dat het contract wordt afgesloten ...) (verzekeringsfraude);
- foutieve signalatie met als gevolg een onjuiste segmentering (leeftijd, postcode ...) of een onjuist fiscaal stelsel (geval van de levensverzekeringen);
- het verlies van door de cliënt ondertekende documenten (ondertekende contracten die worden teruggestuurd, ongevallenaangiftes ...);

Beoordeling en meting van de risico's

Naargelang de risicocategorie worden er verschillende methodes ingevoerd voor de beoordeling en de meting van de geïdentificeerde risico's:

- kwantitatieve methodes voor de beoordeling en de meting van de financiële risico's en de verzekeringsrisico's;
- semi-kwantitatieve methodes voor de beoordeling van de operationele risico's in termen van hun voorvalkans en de potentiële impact (omvang van de schade) die zij kunnen veroorzaken indien het voorval zich zou voordoen. De onderverdeling van de kartering van de operationele risico's in frequentieoosters en impact in een matrix zal helpen om te beslissen over de wijze (beheersingsacties) waarop de risico's zo goed mogelijk moeten worden aangepakt.

Elke entiteit wordt geconfronteerd met een veelheid aan, soms transversale, risico's die verschillende niveaus van de organisatie treffen. Om het risico goed te kwantificeren is het van belang om hun oorzaken (risicofactoren) goed te definiëren teneinde de risico's alsook de soms talrijke gevolgen ervan (cascade-impact) goed aan te pakken.

Het is van belang om de onderlinge afhankelijkheid (correlaties) tussen de risico's te identificeren, één oorzaak kan verschillende gevolgen voortbrengen.

Risicobehandeling en -opvolging

Zodra de risico's geïdentificeerd, beoordeeld en gemeten zijn moet, naargelang de gekozen risicoappetijt, het meest adequate antwoord worden bepaald onder de verschillende mogelijke behandelingsopties gaande van het vermijden (schrapping van het risicodragende risico), het overdragen (herverzekering, verzekering), het minderen, het delen (de mutualisering) of het aanvaarden van het risico (de onderneming draagt zelf het risico).

Binnen een actieplan moeten de maatregelen worden bepaald die moeten worden ingevoerd voor de belangrijke en gematigde risico's opdat hun voorvalkans en/of de omvang van potentiële schade, indien het voorval zich voordoet, binnen de limieten van de risicoappetijt vallen.

Enkele voorbeelden van minderingsmaatregelen als antwoord op de risico's zijn: de invoering van een financieel limietensysteem, van onderschrijvingsgidsen die de te volgen onderschrijvingsregels acteren en formaliseren, van een scoring die rekening houdt met de antecedenten inzake schadelast, het onderzoek van het te verzekeren voertuig, een verplichte kopie van de identiteitskaart voor de intekening op producten die blootgesteld zijn aan het witwassen van geld ...

Reporting

De informatie en de communicatie over het risicobeheersysteem zijn essentieel binnen een onderneming. Naargelang de aard van de overgebrachte informatie-elementen, moeten zij in zekere mate beantwoorden aan vertrouwelijkheids- of transparantiecriteria.

Het reportingbestanddeel doorkruist de volledige organisatie. De effectieve en efficiënte besluitvorming is strikt afhankelijk van de kwaliteit van die informatie die de besluitvormers ontvangen. Ethias wil adequate en relevante (financiële, wettelijke, economische, operationele ...) informatie geven aan de juiste bestemming in een geschikte vorm en binnen een geschikte termijn zodat iedereen zijn eigen rol in het risicobeheersinstrument kan begrijpen en zijn verantwoordelijkheden ten volle kan opnemen.

De reporting dekt de interne communicatie van de onderneming, maar ook de externe communicatie naar derden (cliënten, leveranciers, pers, controleautoriteiten ...). Ethias ziet erop toe een granulariteit van de geschikte informatie (detailniveau, periodiciteit) te verzekeren alsook een communicatie van de informatie in een vorm die aangepast is aan het profiel van de bestemming.

Op het vlak van interne reporting, gaat het er ook om het actieplan voor risicobeheersing concreet te vertalen binnen de beleidslijnen (wat) omgezet in procedures (hoe) die worden verspreid teneinde de effectieve invoering van de gekozen maatregelen inzake risicobehandeling en een permanent risicotoezicht te garanderen.

3.3.1.5. Algemeen beleid inzake risicobeheer

Het risicobeheer van de onderneming wordt geregeld door een algemeen risicobeleid, goedgekeurd door het directiecomité en bevestigd door de raad van bestuur, waarin het volgende wordt bepaald:

- de gevolgde doelstellingen;
- de grote basisbeginselen voor het beheer van de risico's waaraan de onderneming is blootgesteld. Het gaat erom zich te ervan verzekeren dat de processen en procedures die geïmplementeerd werden ingevoerd voor de verschillende risicotypes (tegenpartijrisico, marktrisico, operationeel risico, reputatierisico ...) coherent zijn door het opstellen van een gemeenschappelijk referentiekader;
- de algemene governance van het risicobeheer binnen Ethias, gestructureerd volgens het model van de drie defensielijnen en georganiseerd rond de vijf risicocomités;
- de algemene principes voor het bepalen van de risicoappetijt (of risk appetite);
- de interne risicobeheerregels en de richtsnoeren die moeten worden gevolgd bij de identificatie, de beoordeling, de opvolging en de behandeling van de risico's;
- de verantwoordelijkheden met betrekking tot de risico's van de leidinggevende entiteiten van Ethias, met name hun algemene toezichhoudende rol op de risico's, de opvolging van het risicoprofiel van de verzekeringsonderneming alsook de naleving van de risicoappetijt.

Het algemeen beleid inzake risicobeheer dekt het strategische risico, het businessrisico, het reputatierisico alsook de uitbesteding.

3.3.1.6. Specifieke risicobeleidslijnen

Het algemeen risicobeleid wordt aangevuld met een reeks specifieke beleidslijnen, goedgekeurd door het directiecomité en bevestigd door de raad van bestuur.

De risicobeleidslijnen zijn de rechtstreekse vertaling van de beslissingen van de raad van bestuur in termen van risicoappetijt. De grote risicobeheerprincipes, vermeld in het algemeen risicobeleid, zijn van toepassing op de specifieke beleidslijnen. De risicobeleidslijnen zijn onderworpen aan de validatie van het directiecomité en aan de goedkeuring van de raad van bestuur.

Zijn verbonden aan het algemeen risicobeleid:

- specifieke beleidslijnen inzake risicobeheer (markt-, tegenpartij-, verzekeringstechnische, operationele risico's);
- een beleid m.b.t. het activa-passivabeheer of ALM-beleid dat ook het beleid m.b.t. het liquiditeitsrisico opneemt;
- een uitbestedingsbeleid.

3.3.1.7. Risicobereidheid en limietensysteem

Risk Appetite

De risk appetite, ook **risicoappetijt** genoemd, vertaalt de "aanvaardbaarheidsgraad" van het risico van de onderneming. De risk appetite is een strategische sleutelement van het risicobeheersysteem. De risk appetite en de strategische doelstellingen van de onderneming moeten onderling coherent zijn. De risk appetite ressorteert onder de Raad van bestuur. In de praktijk wordt deze voorgesteld door de Chief Risk Officer, gevalideerd door het directiecomité en goedgekeurd door de raad van bestuur. De risicobeleidslijnen zijn de rechtstreekse vertaling van de visie van de raad van bestuur in termen van risicoappetijt. Net zoals de strategische doelstellingen worden vertaald in operationele doelstellingen moet de risk appetite, zoals goedgekeurd door de raad van bestuur, eveneens via beleidslijnen worden omgezet in operationele termen.

De risicoappetijt van Ethias is opgebouwd rond vier hoofdpijlers: de solvabiliteit, de rentabiliteit, de liquiditeit en de operationele uitmuntendheid.

- **Solvabiliteit:** Ethias meet de impact van de strategische beslissingen op de evolutie van haar solvabiliteitsmarge en implementeert de "best practices" inzake risicobeheer om zich in overeenstemming te brengen met de Solvabiliteit II-vereisten. De door haar nagestreefde solvabiliteitsratio onder Solvabiliteit II is vastgelegd op 150 %.
- **Rentabiliteit:** Ethias behoudt en versterkt een duurzame winstgevendheid en garandeert een rendabele groei van de portefeuille door minimale globale rentabiliteitsdoelstellingen vast te leggen en door de volatiliteit van haar resultaten zowel in Belgian Gaap (boekhoudwaarde) als in IFRS (economische waarde) te beheersen.
- **Liquiditeit:** Ethias steunt op een dynamisch ALM-beheer waardoor zij op ieder ogenblik het hoofd kan bieden aan haar liquiditeitsbehoeften.
- **Operationele uitmuntendheid:** Ethias steunt op een governance inzake risicobeheer, opgebouwd rond comités gewijd aan het risicobeheer, waardoor zij de verzekerings-, financiële en operationele risico's diepgaand kan analyseren. Ethias optimaliseert voortdurend haar processen, haar efficiënte op informatica- en operationeel vlak alsook haar interne controle. Ethias besteedt bijzondere aandacht aan de naleving van de wetten en reglementen alsook aan de risico's die een potentiële impact kunnen hebben op de belangrijkste processen.

Omzetting van de risk appetite in limietensystemen

De risk appetite vertaalt zich in een reeks concrete acties en limietensystemen: financiële limieten, rentegevoeligheidslimieten; onderschrijvingsgidsen met inbegrip van de herverzekeringlimieten. Zo verschaft de matrix van de risicoappetijt eveneens tolerantiedrempels voor de operationele risico's.

3.3.2. Beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit

3.3.2.1. Implementatie van de ORSA

Ethias nv voert de prospectieve beoordeling van haar globale solvabiliteitsbehoefte op een termijn die minstens gelijk is aan die van haar businessplan. De prospectieve visie geeft een gedetailleerde kwantificering van de risico's "1ste pijler". Ethias nv projecteert de dekkingsratio van het solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) en die van het minimumkapitaalvereiste (MCR) minstens op de horizon van haar businessplan.

Ethias nv onderwerpt de geïdentificeerde materiële risico's aan een voldoende ruime waaier van analyses van stresstests of scenario's om een geschikte basis te leveren voor de beoordeling van de globale solvabiliteitsbehoefte.

Er wordt ook een analyse uitgevoerd van de adequatie van de standaardformule ten aanzien van het risicoprofiel.

De resultaten van de beoordeling van de globale kapitaalbehoefte worden geconcretiseerd via:

- een niveau van de vereiste middelen (van het kapitaal of andere middelen) om het hoofd te bieden aan de grote risico's;
- in voorkomend geval, het voorstel door CRO van remediëringsplannen.

Wat de conformiteit met de vereisten voor de berekening van de technische voorzieningen betreft, doet de actuariële functie van Ethias nv het volgende:

- zij draagt bij tot het bepalen of Ethias nv de vereisten voor de berekening van de technische voorzieningen permanent naleeft;
- zij lijst de potentiële risico's op die voortvloeien uit de onzekerheden verbonden aan deze berekening.

3.3.2.2. Integratie van de ORSA in de beheer- en besluitvormingsprocessen

De prospectieve beoordeling van de eigen kapitaalbehoefte en de gekozen stressscenario's worden gevoerd op basis van de hypothesen van het businessplan die door het directiecomité werden geselecteerd. De stresstesting challengeert de hypothesen van het businessplan en raamt de impact ervan op de toekomstige solvabiliteit.

Het voorleggen van de stresstestscenario's, van de resultaten en van de besluiten van de ORSA aan de goedkeuring van het directiecomité en aan de validatie van de raad van bestuur laat deze organen toe de stresstestniveaus, de voorgestelde remediëringsmaatregelen te valideren en bijkomende maatregelen te bepalen.

In voorkomend geval kan de ORSA-oefening leiden tot een herziening van de risk appetite, vereiste sleutelindicator, die alle risicobeheerprocessen bepaalt.

De resultaten en de besluiten van de ORSA worden intern meegedeeld aan de personeelsleden voor wie dit relevant is.

3.3.2.3. Frequentie en goedkeuring van de ORSA

Het ORSA-proces wordt:

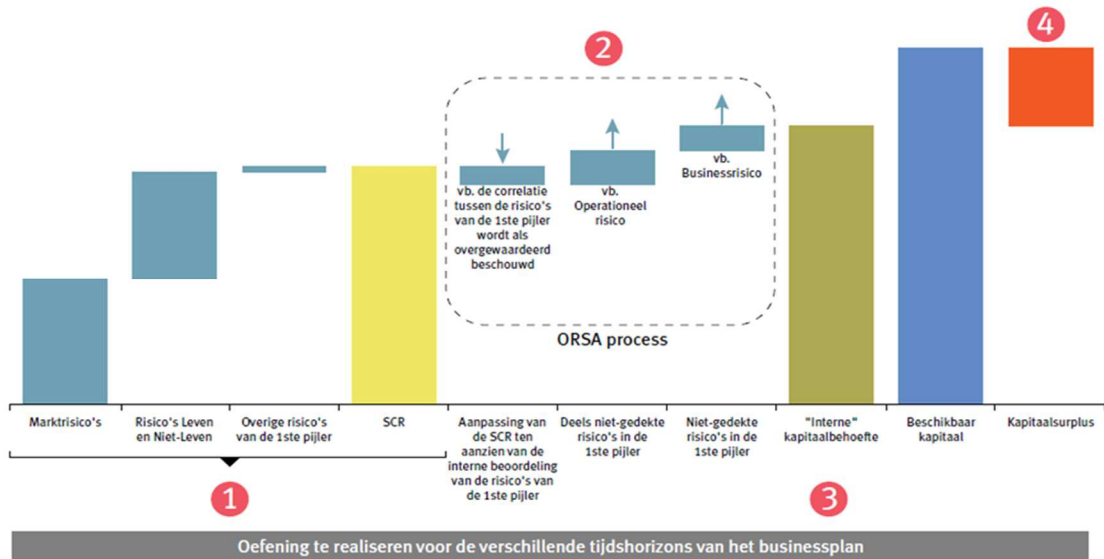
- op regelmatige wijze minstens één keer per jaar opgestart ("gewone" periodieke ORSA) op basis van een timing die beantwoordt aan de eisen van de regulator,
- op uitzonderlijke wijze op uitdrukkelijk verzoek van de regulator of bij het zich voordoen van een belangrijke gebeurtenis die de capaciteit of het risicoprofiel van de onderneming significant kan veranderen ("ad hoc" ORSA).

3.3.2.4. Bepaling van de interne kapitaalbehoeften

De gekozen ORSA-benadering is deze van de zogenaamde "verhoogde 1ste pijler". Deze benadering is opgebouwd uit 4 fases die hieronder schematisch worden beschreven en weergegeven:

1. De onderneming beoordeelt, voor ORSA-doeleinden, de risico's die een minimumvereiste aan prudentieel eigen vermogen vereisen ("1ste pijler") volgens de standaardmethode. Voor deze risico's worden de eigen behoeften aan eigen vermogen beschouwd als minstens gelijk aan de behoeften aan prudentieel eigen vermogen.
2. De risico's die niet-gedekt, slechts gedeeltelijk gedekt door minimumvereisten aan prudentieel eigen vermogen of al te zeer gedekt zijn ten aanzien van het risicoprofiel van de maatschappij, maken het voorwerp uit van een eigen beoordeling en worden opgeteld bij of (indien nodig) afgetrokken van de risico's van de eerste pijler om het globale vereiste aan intern eigen vermogen te bepalen. Op basis van een interne beoordeling binnen de ORSA, worden de 1ste pijler-vereisten kritisch geanalyseerd wat kan leiden tot bijvoorbeeld een aanpassing ervan om de grote risico's weer te geven die niet of onvoldoende in aanmerking worden genomen, of een specifiek kenmerk van de onderneming weer te geven dat een lager risiconiveau dan dat van de 1ste pijler verklaart.
3. De aldus bekomen eigen kapitaalbehoeftes worden vervolgens vergeleken met minimale reglementaire vereisten van de 1ste pijler. De verschillen worden geanalyseerd en verklaard. De toegepaste volledige aanpassing ("add-on") wordt voorzichtig gedefinieerd als het maximum tussen de som van de individuele aanpassingen en nul.

4. De vergelijking tussen de kapitaalvereisten en het beschikbare eigen kapitaal geeft het niveau van kapitaalsurplus van de onderneming. Dit surplusniveau moet door de onderneming worden vergeleken met de doelstellingen gekoppeld aan de risicoappetijt.

3.3.3. Risicobeheerfunctie

De risicobeheerfunctie, of het riskmanagement, is een onafhankelijke controle- en governancefunctie, die wezenlijk deel uitmaakt van het interne controlesysteem, naast de actuariële controle, de compliance en de interne audit.

De risicobeheerfunctie is een sleutelfunctie binnen de onderneming en wordt gesuperviseerd door de Chief Risk Officer, lid van het directiecomité.

Het betreft hoofdzakelijk een functie die belast is met de volgende opdrachten:

- opstellen van specifieke beleidslijnen inzake risicobeheer voor de CRO en samen met de business de desbetreffende limietensystemen opstellen die aan het directiecomité moeten worden voorgesteld;
- realiseren van de vier basisopdrachten inzake risicobeheer: identificeren, meten, opstellen van toe te passen behandelingen en het opvolgen van de risico's waaraan Ethias is blootgesteld;
- actief deelnemen aan de uitwerking van de risicostrategie alsook aan alle beheerbesluiten die een significante impact hebben op risicovlak;
- deelnemen aan de besluitvormingsprocessen die worden toegepast door de comités gewijd aan het risicobeheer, met behoud van een onafhankelijk advies ten opzichte van deze comités;
- samenwerken aan de effectieve invoering van het risicobeheersysteem, met name bijstand verlenen aan de raad van bestuur, het directiecomité en de andere functies om het risicobeheersysteem efficiënt in te voeren;
- instaan voor de opvolging van het risicobeheersysteem;
- instaan voor de opvolging van het algemeen risicoprofiel van de onderneming in haar geheel;
- bijstand en advies verlenen aan de beslissingsorganen; uitvoerig verslag uitbrengen van de risicoblootstellingen en advies verlenen aan de raad van bestuur en het directiecomité over vragen over risicobeheer, inclusief met betrekking tot strategische vragen zoals de bedrijfsstrategie, de fusie-koopoperaties en de projecten en beleggingen van grote omvang; aangezien de CRO betrokken moet worden in dit type van opdrachten.
- het op onafhankelijke wijze rapporteren aan het directiecomité met betrekking tot het risicoprofiel van de onderneming en de afstemming ervan met de risk appetite;
- identificeren en beoordelen van de opkomende risico's;
- het sensibiliseren van alle medewerkers en het ontwikkelen van een cultuur van risicobeheersing binnen Ethias nv;
- ondersteunen van de eerstelijnsverdediging bij het oplossen van de problemen;

- instaan voor de beheersopdrachten opgenomen in de uitbestedingsovereenkomsten tussen Ethias nv en haar contractanten op het vlak van uitbesteding.

In deze context communiceert de risicobeheerfunctie aan de raad van bestuur en aan het directiecomité de risico's die als potentieel belangrijk werden geïdentificeerd alsook informatie over andere specifieke risicodomeinen, op eigen initiatief of op vraag van de raad van bestuur en van het directiecomité.

De Chief Risk Officer informeert het audit- en risicocomité over zijn werkprogramma.

Ethias gebruikt een intern model, waarbij de uitwerking van de actuariële en financiële modellen op gefedereerde wijze (actuariaten, riskmanagement, financiën...) wordt georganiseerd om de nodige resources te optimaliseren. In deze context voert de risicobeheerfunctie van Ethias nv de volgende bijkomende taken uit:

- voorstellen van de strategie voor de wijzigingen aan de modellen op basis van de behoeften van de gebruikers en van de strategische prioriteiten van de maatschappij;
- ontwikkelen van het interne kwantitatieve model in de IT-applicaties en dit integreren in het risicobeheersysteem;
- instaan voor de documentaire opvolging van het interne model en de wijzigingen daarin;
- analyseren van de werking van het interne model en synthese rapporten opstellen over deze analyse;
- informeren van de raad van bestuur en het directiecomité over de performativiteit van het interne model en aangeven welke elementen moeten worden verbeterd, en deze organen op de hoogte houden van de vorderingen die gemaakt zijn bij het verhelpen van de vastgestelde zwakke punten.

In deze context staat de risicobeheerfunctie nauw in contact met de gebruikers van de resultaten die door het interne model worden gegenereerd.

3.4. Internecontrolesysteem, compliancefunctie

3.4.1. Beschrijving van het internecontrolesysteem

De interne controle is het geheel van maatregelen die, onder de verantwoordelijkheid van de leiding van de verzekeringsonderneming, met redelijke zekerheid garant moeten staan voor:

- een geordende en voorzichtige bedrijfsvoering, omkaderd met duidelijk bepaalde doelstellingen;
- een economisch en efficiënt gebruik van de ingezette middelen;
- een kennis en adequate beheersing van de risico's om het patrimonium te beschermen;
- de integriteit en de betrouwbaarheid van de financiële informatie en van de informatie over het beheer;
- de naleving van de wetten en reglementen alsook van de algemene beleidslijnen, interne plannen en procedures².

Gebaseerd op het model van de drie defensielijnen wil het internecontrolesysteem binnen Ethias de onderneming wapenen tegen risico's die het behalen van haar doelstellingen kan ondermijnen.

Dit systeem bestaat uit de volgende elementen die onderling nauw verbonden zijn:

■ Controleomgeving

De omgeving waarin de taken en verantwoordelijkheden worden vervuld vormt de basis van elke organisatie.

Bij Ethias vinden wij onder meer:

- een integriteitsbeleid;
- gespecialiseerde comités opgericht binnen de raad van bestuur, die gedeeltelijk zijn samengesteld uit onafhankelijke bestuurders, alsook vier onafhankelijke controlefuncties,
- een organigram en functiebeschrijvingen die op het intranet kunnen worden geraadpleegd;
- Het *Ethias Competence Center*, dat zich tot het volledige personeel richt en dat een steeds grotere waaier aan technische, commerciële en managementopleidingen aanbiedt met het oog op een permanente ontwikkeling van de competenties en een permante opleiding. Het loopbaanbeheer en het previsionele tewerkstellings- en competentiebeheer zijn twee ontwikkelingspistes voor de komende jaren;
- een jaarlijks proces voor het bepalen van doelstelling en het beoordelen van de performativiteit voor alle medewerkers.

■ Risicobereidheid en bepalen van de doelstellingen

De risk appetite van Ethias, aangepast aan Solvabiliteit II, werd goedgekeurd door de raad van bestuur en is opgebouwd rond 4 hoofdpunten: de solvabiliteit, de rentabiliteit, de liquiditeit en de operationele uitmuntendheid. Elk van deze punten wordt vervolgens ontwikkeld zodat de in te voeren doelstellingen en richtlijnen concreet kunnen worden vastgelegd.

² De circulaire NBB_2015_21 van 13 juli 2015 inzake de interne controle en de interne auditfunctie.

Het businessplan, dat voortvloeit uit het jaarlijkse planningsproces, vertaalt in financiële termen, voor iedere directie, de acties en ambities voor de volgende 5 jaar.

- Identificatie, analyse en beheersing van de risico's
- Controleactiviteiten
- Onderschrijvingsgidsen, financieel limietensysteem, dubbele handtekening, herziening/goedkeuring door de hiërarchie ... zijn voorbeelden van controleactiviteiten die binnen Ethias werden ingevoerd.
- Informatie & communicatie en toezicht & monitoring
- Op het vlak van reporting illustreert het executive dashboard, dat maandelijks wordt opgesteld door de beheerscontrole en bestemd is voor het directiecomité, de belangrijkste assen die antwoorden bieden op de kernvragen over de belangrijkste aspecten van de sturing van de maatschappij.

Bovendien stellen de directies/departementen periodiek specifieke rapporten van hun activiteiten op. Coördinatieorganen vergaderen regelmatig op alle niveaus van de onderneming³ om de nuttige informatie voor hun opdrachten te delen en om de nodige maatregelen te treffen.

- Tot slot zijn de comités voor risicobeheer, ingevoerd door het directiecomité, instrumenten voor de risico-opvolging, -besluitvorming en -rapportering.

3.4.2. Opdrachten en invoering van de compliancefunctie

De belangrijkste opdrachten van de compliancefunctie zijn:

- Deelname aan de uitwerking van het integriteitsbeleid, aan de beoordeling en aan de controle op de naleving ervan.
  - De compliancefunctie neemt in een adviserende rol, samen met het directiecomité, deel aan de uitwerking van het integriteitsbeleid (instructies, richtlijnen, beleidslijnen, deontologische codes en/of procedures) en aan de actualisering ervan.
  - De compliance officer herzielt regelmatig, en minstens één keer per jaar, de lijst van de componenten van het integriteitsbeleid en controleert de relevantie ervan alsook de afstemming ervan op de organisatie en de activiteiten van Ethias.
- Uitwerking van een actieplan
  - De compliance werkt een geschreven actieplan uit dat berust op een methodische risicoanalyse en dat een voldoende gedetailleerde beschrijving geeft van de aard en de frequentie van de controleopdrachten die zullen worden uitgevoerd tijdens een bepaalde periode (één of meerdere jaren).
  - Dit actieplan wordt ten minste één keer per jaar geactualiseerd.
- Identificatie, beoordeling en monitoring van de compliancerisico's
  - Het referentiedocument ter zake is de "Methodologie inzake het beheer van de compliancerisico's".
  - De door de compliance gerealiseerde monitoring vervolledigt de controlemaatregelen die de operationele lijnen en ondersteunende functies hebben ingevoerd, in eerstelijnsverdediging. Deze monitoring heeft als doel de robuustheid van hun risicobeheerinstrument te beoordelen en veilig te stellen.
  - De monitoring gebeurt na de voorafgaande identificatie en beoordeling van de potentiële compliancerisico's die zijn opgespoord in het kader van het reglementaire toezicht uitgeoefend door de compliance.
  - De volgende activiteiten komen hierin aan bod: (I) het beoordelen van de procedures, controles en richtlijnen die zijn ingevoerd binnen de operationele lijnen en ondersteunende functies ("tests of design"), (II) het beoordelen van de doeltreffendheid en duurzaamheid van deze procedures en maatregelen voor eerstelijnscontrole ("tests of effectiveness"), (III) het opstellen van aanbevelingen en het opvolgen van de invoering ervan en (IV) de uitvoering van doelgerichte controles.
- Advies- en raadgeving
  - De compliance verstrekt raad en advies betreffende de concrete toepassing van de wetten, reglementen, normen en codes die vallen onder haar werkdomeinen, hetzij op het moment dat zij

³ Wij vermelden op het niveau N en N-1: het Strategisch Coördinatiecomité, het Bureau Directies Collectiviteiten en het CPO (Concertation Particuliers - Particulieren Overleg).

wordt geraadpleegd, hetzij bij het uitvoeren van haar controleopdrachten en bij het opstellen van aanbevelingen.

- Opleiding en sensibilisering
  - In samenwerking met de operationele lijnen en ondersteunende functies ziet de compliance toe op de sensibilisering van de medewerkers inzake het opsporen en beheersen van de compliancerisico's.
  - Tevens verleent zij haar medewerking aan de ontwikkeling en organisatie van sensibiliseringsacties en opleidingen voor medewerkers in materies die binnen haar activiteitendomein vallen.

3.5. Interneauditfunctie

De interne auditfunctie heeft als opdracht op een onafhankelijke manier redelijke zekerheid te verschaffen aan de raad van bestuur en aan het directiecomité over de kwaliteit en de doeltreffendheid van de interne controle, het risicobeheer en de systemen en processen van deugdelijk bestuur van de instelling. De interne audit staat de leden van deze organen bij in hun opdracht ter zake. De beoordelingen die de interne audit daartoe uitvoert in het kader van de verzekeringsopdrachten hebben betrekking op de volgende aspecten:

- naleving van de wetten, reglementen, regels, procedures en contracten;
- bereiken van de strategische doelstellingen in de organisatie;
- betrouwbaarheid en integriteit van de financiële en operationele informatie;
- efficiëntie en doeltreffendheid van de operaties en programma's;
- bescherming van de activa.

Alle processen, activiteiten, functies, systemen en operaties van de instelling en van haar dochterondernemingen behoren tot het onderzoeksveld van de interne audit, zonder voorbehoud en zonder uitzondering. Ook de uitbestede activiteiten maken deel uit van het onderzoeksveld van de interne audit, met dien verstande dat de instelling de nodige voorzieningen zal treffen⁴ opdat de interne auditfunctie haar opdracht kan uitoefenen.

In voorkomend geval neemt de interne audit deel aan activiteiten op het vlak van adviesverlening⁵. Alvorens deze te aanvaarden gaat het hoofd van de interne audit na in welke mate deze adviesverlenende activiteiten toegevoegde waarde kunnen scheppen en de processen inzake bedrijfsvoering, risicobeheer en controle van de organisatie kunnen verbeteren. Deze adviesverlenende rol is een bijkomende functie die in geen enkel geval de basisopdracht, noch de verantwoordelijkheid en de beoordelingsvrijheid van de interne Audit in het gedrang mag brengen. Het directiecomité en het audit- en risicocomité worden ingelicht over deze adviesverlenende activiteiten, hetzij door de opname ervan in het auditplan, hetzij via het activiteitenverslag.

De interne audit is tevens belast met het beoordelen van de interne fraudegevallen⁶ vanuit een streven naar het verbeteren van de processen inzake governance, risicobeheer en interne controle.

De interne audit beoordeelt, onder meer via zijn opdrachten en door zijn rol van derde verdedigingslijn, of de risico's waaraan Ethias is blootgesteld in het kader van haar diverse activiteiten op een adequate manier worden opgespoord en gedekt.

De interne audit heeft tevens aandacht voor een continue verbetering van de werking en de reputatie van de entiteiten in de groep, waarbij er wordt toegezien op een efficiënt beheer van de beschikbare middelen. Een auditovereenkomst vermeldt de fundamentele principes die de interne auditfunctie binnen deze entiteiten regelen door een beschrijving te geven van zijn doelstellingen, zijn rol, zijn verantwoordelijkheden en zijn werkingsmodaliteiten. Deze overeenkomst geeft aan de interne auditfunctie een onafhankelijkheid ten opzichte van de geauditeerde activiteiten, waardoor zijn onpartijdigheid voor de uitoefening van zijn opdracht wordt gewaarborgd.

De interne audit heeft onbeperkt toegang tot de informatie, de documenten en de materiële en immateriële goederen. Hij kan aan elke persoon de nodige elementen vragen die hij onontbeerlijk acht voor de uitvoering van zijn opdrachten.

3.6. Actuariële functie

Ethias voerde een actuariële controlefunctie in met als doel de opdrachten van de actuariële controlefunctie uit te breiden naar ieder onderwerp dat een onafhankelijk actuariële advies vereist. Op meer concrete wijze is deze functie belast met

---

⁴ Onder meer via de opname van auditclausules in de dienstverleningsovereenkomsten.

⁵ Enkele voorbeelden: een advies verstrekken, tijdelijke deelname aan een project- of werkgroep, inrichten van een opleiding.

⁶ De interne fraudegevallen worden geanalyseerd en behandeld in samenwerking met de Directie Human Resources en de hiërarchie van de perso(n)en betrokken in de fraude.

het uitgeven van oordelen en het adviseren van het directiecomité en in het bijzonder de Chief Risk Officer over de actuariële aspecten van het risicobeheer.

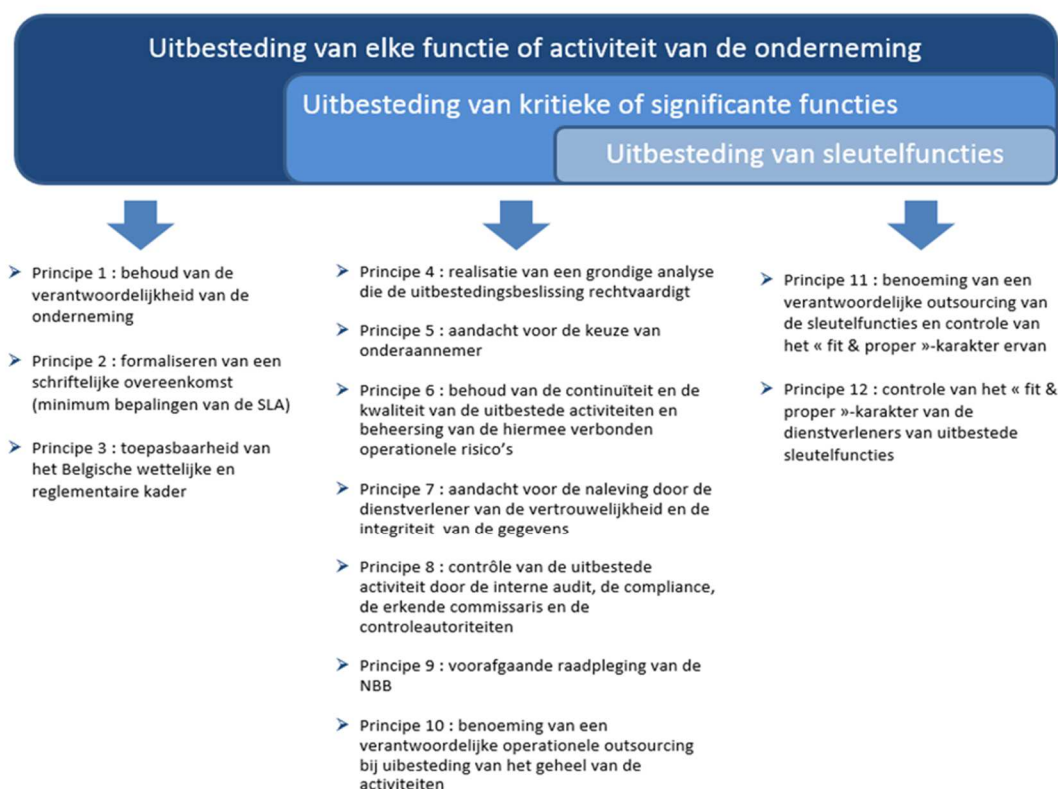
3.7. Uitbesteding

3.7.1. Essentiële elementen van het uitbestedingsbeleid

Het uitbestedingsbeleid werd herzien door de raad van bestuur van Ethias nv van 24 oktober 2014 teneinde enerzijds rekening te houden met de principes van gezond beheer opgelegd door de CBFA in haar circulaire PPB-2006-1 van 6 februari 2006 en, anderzijds, met de regels opgenomen in de circulaire 2013-20 betreffende de eisen inzake governancestelsel in het kader van de maatregelen ter voorbereiding van Solvabiliteit II.

Zij voert een kaderstructuur voor de door de onderneming uitbestede activiteiten door verschillende principes te ontwikkelen.

Sommige daarvan zijn van toepassing ongeacht de uitbestede functie of activiteit, andere zijn onder meer van toepassing bij uitbesteding van kritieke of significante functies en nog andere wanneer de onderneming sleutelfuncties uitbestedt.

Een functie of activiteit wordt als kritiek of significant beschouwd wanneer zij essentieel is voor de activiteiten van de onderneming in de mate dat deze, zonder de bedoelde functie of activiteit, niet in staat zou zijn haar diensten te verlenen aan de verzekeringnemers.

Ethias nv beschouwt de volgende kernactiviteiten en onafhankelijke controlefuncties als kritiek of significant:

- de activiteiten van de corebusiness:
  - de tarifiering en de ontwikkeling van verzekeringsproducten,
  - het beheer van verzekeringscontracten en schadegevallen,
  - het beheer van de activaportefeuille,
  - de operaties inzake IT-ontwikkeling en -onderhoud die rechtstreeks deelnemen aan de uitvoering van deze activiteiten en de opslag van de gegevens.
- de sleutelfuncties of onafhankelijke controlefuncties:

- o de interne audit,
- o de compliance,
- o het riskmanagement,
- o de actuariële controle.

3.7.2. Uitbesteding van informaticadiensten

Ethias besteedt de verantwoordelijkheid voor talrijke informaticadiensten uit aan haar dochteronderneming NRB, naamloze vennootschap waarvan maatschappelijke zetel gevestigd is in Parc Industriel des Hauts Sarts, 2e Avenue 65 te 4040 Herstal, België.

3.8. Overige materiële informatie over het governancestelsel

Er is geen enkele andere materiële informatie over het governancestelsel geïdentificeerd.

4. Risicoprofiel

4.1. Verzekeringstechnisch risico

4.1.1. Definities

4.1.1.1. Verzekeringstechnisch risico Niet-Leven:

Het verzekeringstechnisch risico in Niet-Leven is het risico dat voortvloeit uit de verzekeringsverplichtingen Niet-Leven, rekening houdend met de gedekte gevaren en de procedés die worden toegepast in de uitoefening van deze activiteit.

- Premie- en reserverisico

Het premie- en reserverisico is het risico op verlies of ongunstige verandering van de waarde van de verzekeringsverplichtingen door schommelingen in het tijdstip, de frequentie en de ernst van de verzekerde gebeurtenissen en in het tijdstip en het bedrag van de schaderegelingen. De definitie omvat ook het risico op verlies of ongunstige wijziging van de waarde van de verzekeringsverplichtingen door schommelingen met een impact op het niveau, de tendensevolutie of de volatiliteit van de gedane uitgaven voor het beheer van de verzekerings- of herverzekeringscontracten. Dit risico houdt rekening met de inflatie en de hyperinflatie.

- Rampenrisico

Het rampenrisico is het risico op verlies of ongunstige verandering van de waarde van de verzekeringsverplichtingen door duidelijke onzekerheid die weegt op de prijsstelling en de voorzieningen in verband met extreme of uitzonderlijke gebeurtenissen

4.1.1.2. Verzekeringstechnisch risico ziektekostenverzekering

Het verzekeringstechnisch risico ziektekostenverzekering weerspiegelt het risico dat voortvloeit uit de onderschrijving van gezondheidsverzekeringsverplichtingen, ongeacht die al dan niet wordt uitgeoefend op een technische basis die gelijkaardig is aan deze van de levensverzekering, rekening houdend met de verzekerde gevaren en met de procedés die worden toegepast in de uitoefening van deze activiteit.

Ziektekostenverzekering verwant aan de Levensverzekering (Ziekte VAL)

Het verzekeringstechnisch risico ziektekostenverzekering VAL vloeit voort uit de onderschrijving van de ziekteverzekeringsverplichtingen voortgezet op een technische basis die verwant is aan de levensverzekering. Deze module bevat ook de annuïteiten die voortvloeien uit ziekteovereenkomsten niet-VAL zoals de overeenkomsten tot vergoeding van de werknemers of van de ongevallenovereenkomsten. De risico's in deze categorie zijn dezelfde als de risico's onder "Verzekeringstechnisch risico Leven", zonder rampenrisico.

Ziektekostenverzekering verwant aan de niet-levensverzekering (Ziekte niet-VAL)

- Premie- en reserverisico

Het premie- en reserverisico is het risico op verlies of ongunstige verandering van de waarde van de verzekeringsverplichtingen door schommelingen in het tijdstip, de frequentie en de ernst van de verzekerde gebeurtenissen en in het tijdstip en het bedrag van de schaderegelingen. De definitie omvat ook het risico op verlies of ongunstige wijziging van de waarde van de verzekeringsverplichtingen door schommelingen met een impact op het niveau, de tendensevolutie of de volatiliteit van de gedane uitgaven voor het beheer van de verzekerings- of herverzekeringscontracten.

- Beëindigingsrisico

Het beëindigingsrisico is het risico op verlies of ongunstige verandering van de waarde van de verzekeringsverplichtingen door schommelingen in het niveau of de volatiliteit in de graad van verlaging, verstrijking, hernieuwing en afkoop van de polissen.

- Rampenrisico

Het rampenrisico is het risico op verlies of ongunstige verandering van de waarde van de verzekeringsverplichtingen door duidelijke onzekerheid die weegt op de prijsstelling en de aannames voor de voorzieningen in verband met extreme of uitzonderlijke gebeurtenissen.

4.1.1.3. Verzekeringstechnisch risico Leven:

Het verzekeringstechnisch risico in Leven is het risico dat voortvloeit uit de verzekeringsverplichtingen Leven, rekening houdend met de verzekerde gevaren en de procedés die worden toegepast in de uitoefening van deze activiteit.

■ **Sterfterisico**

Het sterfterisico is het risico op verlies of ongunstige verandering van de waarde van de verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit van sterftcijfers wanneer een stijging van het sterftcijfer leidt tot een stijging van de waarde van de verzekeringsverplichtingen.

■ **Langlevenrisico**

Het langlevenrisico is het risico op verlies of ongunstige verandering van de waarde van de verzekeringsverplichtingen door veranderingen in niveau, de trend of de volatiliteit van de sterftcijfers wanneer een daling van het sterftcijfer leidt tot een stijging van de waarde van de verzekeringsverplichtingen.

■ **Invalideits-/arbeidsongeschiktheidsrisico**

Het invalideits-/arbeidsongeschiktheidsrisico is het risico op verlies of ongunstige verandering van de waarde van de verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit in invalideits-, ziekte- en morbiditeitscijfers.

■ **Kostenrisico**

Het kostenrisico is het risico op verlies of ongunstige verandering van de waarde van de verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit van de kosten voor het naleven van de levensverzekeringsovereenkomsten (of levensherverzekeringsovereenkomsten). Het kostenrisico houdt rekening met de inflatie.

■ **Herzieningsrisico**

Het herzieningsrisico is het risico op verlies of ongunstige verandering van de waarde van de verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit van de op lijfrente verzekeringen toegepaste herzieningspercentages als gevolg van veranderingen in het wettelijk kader of in de gezondheidstoestand van de persoon.

■ **Beëindigingsrisico**

Het beëindigingsrisico is het risico op verlies of ongunstige verandering van de waarde van de verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau of de volatiliteit van vermindering, verval, hernieuwing en afkoop van de polissen.

■ **Rampenrisico**

Het rampenrisico is het risico op verlies of ongunstige verandering van de waarde van de verzekeringsverplichtingen door duidelijke onzekerheid die weegt op de prijsstelling en de aannames voor de voorzieningen in verband met extreme of uitzonderlijke gebeurtenissen.

4.1.2. Evaluatie van het verzekeringstechnisch risico

De verzekeringstechnische risico's worden geëvalueerd volgens de berekening van de blootstellingsmaatregelen, de gevoeligheid van de blootstellingsmaatregelen voor de belangrijkste risicofactoren en via de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste volgens de standaardformule.

4.1.3. Blootstelling aan het verzekeringstechnisch risico

De volgende tabel bevat de best estimate van de technische voorzieningen, per activiteitenlijn.

In duizend euro	31 dec 16
Schadeverzekering (met uitzondering van ziekteverzekering)	1.702.513
Ziekteverzekering (analoog aan schadeverzekering)	289.824
Ziekteverzekering (analoog aan levensverzekering)	1.480.998
Leven (zonder aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen)	11.495.872
Aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	410.632

4.1.4. Concentratie van het verzekeringstechnisch risico

De verzekerings- en herverzekeringsactiviteiten zijn geconcentreerd op het Belgische grondgebied.

De activiteiten zijn verdeeld over de twee grote segmenten van verzekerden: enerzijds de Collectiviteiten en Ondernemingen en anderzijds de Particulieren. De positionering van Ethias ten aanzien van de Collectiviteiten en Ondernemingen verklaart de sterke verzekeringstechnische concentratie bij de Collectiviteiten en Ondernemingen.

In termen van activiteitenlijnen opgesplitst volgen de Solvabiliteit II-norm, merken wij een concentratie van het verzekeringstechnische risico op voor de verzekeringsactiviteiten inzake werknemersvergoeding: het betreft enerzijds de portefeuille Arbeidsongevallen Wet 71 en anderzijds de portefeuille Arbeidsongevallen Wet 67 die overeenstemmen met de aanvaarde "quota share"-herverzekering van de activiteiten van Ethias Gemeen Recht o.v.v.

4.1.5. Gevoeligheid aan het verzekeringstechnisch risico

De tabel hieronder bevat ramingen van het effect dat voortvloeit uit de wijziging van verschillende waarderinghypothese van de best estimates (beste ramingen) op de evaluatie van de levensverzekeringscontracten. De gebruikte grootheden liggen in de buurt van deze bepaald door de Solvabiliteit II-norm.

In duizend euro	31 dec 16
Sterfterisico	
Stijging van de mortaliteit met 15 %	31.579
Langlevenrisico	
Stijging van de levensverwachting met 20 %	-48.953
Kostenrisico	
Stijging van de algemene kosten met 10%	-17.711
Stijging van de inflatiegraad van 2 % naar 4 %	-38.679

4.1.6. Vermindering van het verzekeringstechnisch risico

4.1.6.1. Ontwikkeling van een nieuw product of wijziging van bestaand product

De penetratie van een nieuwe markt, de lancering van een nieuw product, de uitbreiding van de aan de cliënten aangeboden diensten en waarborgen worden onderworpen aan een volledige en formele herziening van alle mogelijke risico's gekoppeld aan de lancering van dergelijke initiatieven en aan risicoaanvaardingsprocedures die de hiërarchische lijnen volgen.

Het product wordt in al zijn aspecten bestudeerd: marketing, juridisch, fiscaal, rendabiliteit, ALM-verplichtingen, compliance ... overeenkomstig de procedure inzake de ontwikkeling van een nieuw product of de wijziging van een bestaand product goedgekeurd door het DC van Ethias nv op datum van 17 november 2014 en 21 december 2015.

De analyse wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het Comité Verzekering-Herverzekering alsook aan de beslissingsorganen (Directiecomité en Raad van bestuur).

4.1.6.2. Onderschrijvingslimieten

Onderschrijvingsgidsen bepalen de onderschrijvingslimieten die moeten worden nageleefd (limieten van sectorale aard, contractuele limieten van verzekerde kapitalen, contractuele vergoedingslimieten ...).

In collectiviteiten volgen de onderschrijvers de onderschrijvingsgidsen die de beperkingen inzake onderschrijving vastleggen, zowel op het vlak van de algemene en specifieke contractvoorwaarden als op het vlak van de tarifiering en de hoogte van het risico. Zij bepalen ook het bevoegdheidsniveau toegekend op basis van het hiërarchische niveau en de te volgen procedures, waarbij een acceptatiebureau fungeert als laatste instantie op operationeel niveau.

Voor de particulieren zijn de onderschrijvers enerzijds onderworpen aan risicoaanvaardingsprocedures die de hiërarchische lijnen volgen en anderzijds aan bepaalde limieten die in de informaticasystemen zijn geïmplementeerd. De onderschrijvingsgidsen leggen ook de onderschrijvingslimieten vast.

4.1.6.3. Tarifiering

De tarieven worden vastgesteld door de actuarissen-tarifeerders en zijn onderworpen aan het advies van de Actuariële Controle.

4.1.6.4. Herverzekering

De diensten actuaariaat en herverzekering bepalen de noden van de onderneming op het vlak van herverzekering. De overeenkomsten worden jaarlijks herzien op basis van de onderschrijvingscapaciteiten van de onderneming en van de vragen van de productie. Het Comité Verzekering-Herverzekering superviseert het herverzekeringsprogramma.

De herverzekering wordt afgesloten op basis van verdragen die betrekking hebben op een portefeuille in zijn geheel of op basis van facultatieve conventies met betrekking tot risico's die buiten het kader van de verdragen vallen. De meerderheid van deze contracten zijn op niet-proportionele basis afgesloten.

Beheer Niet-Leven

De verschillende portefeuilles (auto, arbeidsongevallen, ongevallen gemeen recht, burgerlijke aansprakelijkheid, brand, alle risico's, alle bouwplaatsrisico's en tien jaar risico) worden herverzekerd door verdragen voor grote verliezen. De herverzekering komt tussen wanneer een schadegeval of een gebeurtenis een bedrag dat bepaald wordt door de risicoaversie overschrijdt.

De gekochte capaciteiten hangen af van de onderschrijvingslimieten en/of de MLP (Maximum Loss Possible) in de verdragen voor grote verliezen per risico. Zij zijn afhankelijk van zeer voorzichtige rampscenario's voor de verdragen voor grote verliezen per gebeurtenis. De beroepsziekten worden herverzekerd op basis van een "quota share"-verdrag.

Beheer Leven

De risico's overlijden en arbeidsongeschiktheid worden herverzekerd op basis van een verdrag voor grote verliezen.

Beheer Niet-Leven en Leven

Bij een ongeval waarbij minstens twee personen betrokken zijn die verzekerd zijn in arbeidsongevallen, in ongevallen gemeen recht, in overlijden of in invaliditeit, komt een verdrag voor grote verliezen per evenement globaal tussen bovenop de hierboven voorgestelde verdragen.

Terrorisme wordt herverzekerd via de nationale TRIP-pool. Onze retentie na tussenkomst van TRIP is eveneens herverzekerd.

4.2. Marktrisico

4.2.1. Definities⁷

Het marktrisico is een weerspiegeling van het risico met betrekking tot het niveau of de volatiliteit van de waarde van de activa en de passiva van Ethias als gevolg van de volatiliteit van de financiële markten.

Bovendien geeft het marktrisico in principe elk structureel onevenwicht tussen de activa en de passiva weer, in het bijzonder met betrekking tot hun duration.

Het marktrisico op de financiële beleggingen met betrekking tot de contracten in rekeneenheden wordt gedragen door de verzekerde. Deze financiële beleggingen worden niet in aanmerking genomen in de verschillende hieronder getoonde analyses.

4.2.1.1. Renterisico

Het renterisico is het risico gekoppeld aan de gevoeligheid van de waarde van de activa, van de verplichtingen en van de financiële instrumenten voor de wijzigingen die de rentecurve (met inbegrip van de helling) of de volatiliteit van de rentevoeten beïnvloeden.

De renteschommelingen kunnen een invloed hebben op de producten die door de maatschappij worden gecommercialiseerd, bijvoorbeeld op de waarborgen en de winstdeelnames, alsook op de waarde van de beleggingen van de maatschappij. Dit risico vloeit voort uit het verschil in gevoeligheid tussen de activa en de verplichtingen voor de rentewijzigingen.

4.2.1.2. Credit spread risico

Het spreadrisico is het risico gekoppeld aan de gevoeligheid van de waarde van de activa en van de financiële instrumenten voor de wijzigingen die een invloed hebben op het niveau of de volatiliteit van de credit spreads ten opzichte van de risicoloze rentecurve.

4.2.1.3. Prijsrisico op aandelen

Het aandelenrisico is het risico gekoppeld aan de gevoeligheid van de waarde van de financiële instrumenten voor wijzigingen die het niveau van de marktwaarde van de aandelen beïnvloeden.

4.2.1.4. Prijsrisico op beleggingsvastgoed

Het vastgoedrisico is het risico gekoppeld aan de gevoeligheid van de waarde van de financiële instrumenten voor wijzigingen die het niveau van de marktwaarde van de vastgoedactiva beïnvloeden.

4.2.1.5. Wisselkoersrisico op vreemde munten

Het wisselkoersrisico is het risico gekoppeld aan de gevoeligheid van de waarde van de financiële instrumenten in vreemde munten voor de wijzigingen die het niveau van de wisselkoersen beïnvloeden.

4.2.1.6. Concentratierisico van de marktrisico's

Het concentratierisico op de marktrisico's is samengesteld uit de risico's op bijkomende verliezen gedragen door de onderneming hetzij door een gebrek aan diversificatie van het activaportefeuille (verliezen toegenomen door de

---

⁷ In dit hoofdstuk wordt het begrip "marktwaarde" verstaan in de ruime zin van de "reële waarde" zoals bepaald in deel 5.

beleggingsconcentratie in een geografische zone of in een activiteitensector), hetzij door een grote blootstelling aan het wanbetalingsrisico van een enkele emittent van vastgoedwaarden of van een groep verbonden emittenten.

4.2.2. Evaluatie van het marktrisico

De marktrisico's worden geëvalueerd volgens de berekening van de blootstellingsmaatregelen, de gevoeligheid van de blootstellingsmaatregelen voor de belangrijkste risicofactoren, de opvolging van de ratings en via de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste volgens de standaardformule.

4.2.3. Blootstelling aan het marktrisico

In 2016 gebeurde, net zoals de voorbije jaren, het merendeel van de investeringen in staatsobligaties en bedrijfsobligaties. De blootstelling aan "non-vanilla" producten zoals de gestructureerde, getitiseerde en complexe producten bleef stabiel. De blootstelling in aandelen steeg lichtjes tijdens het jaar alsook de toewijzing van leningen aan de particulieren. Teneinde de impact van de negatieve vergoeding op de zichtrekeningen te matigen werden er alternatieve oplossingen zoals monetaire fondsen gebruikt, waarbij werd toegezien op de liquiditeit en de diversificatie.

Op het vlak van de obligatiebeleggingen werd het jaar gekenmerkt door een voortdurende daling van de rentevoeten tot eind september gevolgd door een vrij uitgesproken stijging. De zwakke visibiliteit op de verwachte rente-evolutie en de vrees voor rentes die langere tijd laag blijven deden ons in de loop van het jaar geleidelijk aan investeren, met name in Belgische en Franse soevereine obligaties. Wij bleven de duration van onze beleggingen in overheidsobligaties verlengen zowel via spot-aankopen als via forward-aankopen. De derivatenprogramma's om zich in te dekken tegen een rentedaling werden aangepast aan de door de ALM bepaalde doelstellingen.

Wat de credit spreads betreft, was de eerste helft van het jaar vrij volatiel met enkele uitgesproken stijgingen om uiteindelijk het jaar af te sluiten op niveaus die lager zijn dan in het begin van het jaar. Enkel de obligaties met notering "investment grade" kwamen in aanmerking voor aankoop.

De vastgoedbeleggingen, zowel in België als in de buurlanden, werden eveneens voortgezet conform de wens van Ethias om haar blootstelling aan deze activaklasse te verhogen via investeringen in rust-/verzorgingstehuizen en kantoorgebouwen.

De actie Switch VI had een belangrijke impact op het niveau van de liquiditeiten die, vooral op het einde van het jaar, sterk gedaald zijn. Er werd een belangrijke liquiditeitsbuffer opgebouwd als anticipering op de actie. Maar gezien het grote succes ervan moesten er obligatieverkoop en repoverrichtingen worden uitgevoerd.

De tabel hieronder toont de blootstellingen aan het marktrisico per risicomodule van de standaardformule (interest, aandeel, vastgoed, credit spread, devies). De blootstellingen worden gegeven in marktwaarde (met inbegrip van gelopen maar niet vervallen interesten)

In duizend euro	31 dec 16
Interest	15.764.176
Aandeel	1.026.778
Vastgoed	318.662
Spreads	15.422.095
Deviezen	85.125

De blootstellingen in overheidsobligaties en hiermee gelijkgestelde obligaties zijn in theorie onderworpen aan de SCR spreads, maar enkel sommige specifieke blootstellingen hebben, volgens de standaardformule, een niet-nullast (emittent buiten de eurozone).

De tabel bevat de blootstelling met betrekking tot Ethias nv en 95 % van de marktrisico's van Ethias GR ovv, aangezien deze overgedragen zijn aan Ethias nv door middel van de herverzekeringsovereenkomst.

4.2.3.1. Blootstellingen in SII-ratings

De beschouwde referentierating, "SII-rating", is de tweede beste beschikbare rating van Moody's, Fitch en Standard & Poor's op datum van de afsluiting (wat overeenstemt met de ratingklassen onder Solvabiliteit II).

De volgende tabel toont de SII-ratings op 31 december 2016 opgesplitst per type van obligatie.

In duizend euro	AAA	AA	A	BBB	BB	B	NR	TOTAAL
Overheidsobligaties en hiermee gelijkgestelde obligaties	369.357	6.664.410	937.748	920.675	114.876	0	121.374	9.128.440
Bedrijfsobligaties	7.850	307.859	1.370.756	2.267.852	236.236	52.107	590.482	4.833.141
Covered obligaties	455.414	148.940	132.028	109.606	0	0	0	845.988
Complexe obligaties	0	16.590	157.345	41.204	0	0	47.888	263.028
Leningen	0	18.374	0	0	0	0	333.124	351.498
TOTAAL	832.621	7.156.173	2.597.877	3.339.337	351.112	52.107	1.092.868	15.422.095

De tabel bevat de blootstelling met betrekking tot Ethias nv en 95 % van de blootstellingen van Ethias GR ovv.

De post "bedrijfsobligaties" bevat ook de commercial papers. De zogenaamde "complexe" obligaties stemmen overeen met een interne classificatie en bevatten voornamelijk de gestructureerde producten.

4.2.4. Concentratie van het marktrisico

4.2.4.1. Concentratie in emittenten

De diversificatie per emittent en het feit dat de blootstellingen aan overheidsobligaties en hiermee gelijkgestelde obligaties geen concentratielast hebben impliceert dat de kapitaalbehoeften voor het concentratierisico volgens de standaardformule gelijk zijn aan 0.

4.2.4.2. Blootstelling aan het soevereine risico - per land

Ethias analyseert het detail van de blootstelling aan het soevereine risico met alle uitgegeven schulden, waarborgen of gelijkgestelden aan regeringen zonder beperking tot hun activiteitensector. Bijvoorbeeld: Ethias beschouwt de effecten van vennootschappen die actief zijn in de openbare diensten, maar verzekerd zijn door de Belgische staat als overheidsschulden en gelijkgestelden.

De tabel hieronder toont, op 31 december 2016, de blootstelling van Ethias nv met betrekking tot de uitgegeven schulden, gewaarborgd of gelijkgesteld aan regeringen, in marktwaarde (met inbegrip van de gelopen maar niet vervallen interesten), per geografische zone. De tabel bevat de blootstelling met betrekking tot Ethias nv en 95 % van de blootstellingen van Ethias GR ovv.

België blijft in eerste positie. Frankrijk handhaaft zich in tweede positie. Spanje staat op de 3de plaats als gevolg van massale verkopen op Italië tijdens Q4 2016.

Een aanzienlijke blootstelling in voornamelijk in de eurozone gelegen soevereine schulden lijkt ons geschikt voor een Belgische verzekeraar.

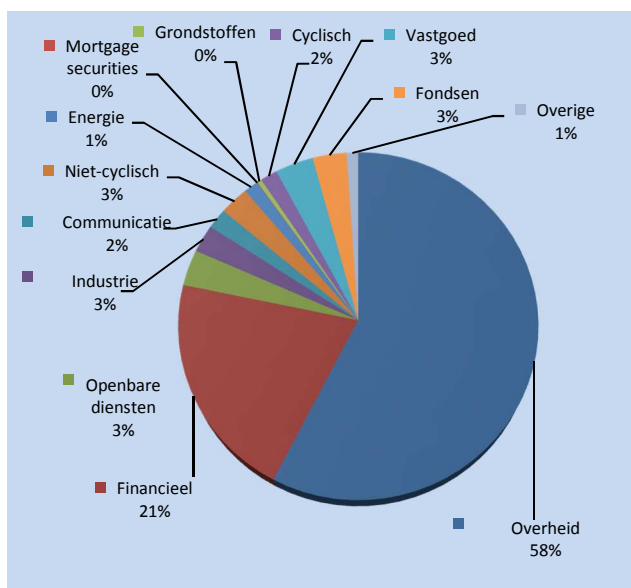
In duizend euro	
Land	Marktwaarde
België	5.447.673
Frankrijk	1.403.398
Spanje	539.908

Italië	366.045
Ierland	285.278
Duitsland	247.700
Supranationaal	175.003
Polen	173.952
Portugal	114.876
Slovakije	111.851
Oostenrijk	83.249
Slovenië	56.082
Tsjechië	48.139
Nederland	45.023
Mexico	8.025
Letland	5.377
Litouwen	5.376
Denemarken	5.341
Hongarije	5.227
Roemenië	917
TOTAAL	9.128.440

4.2.4.3. Sectorale concentratie

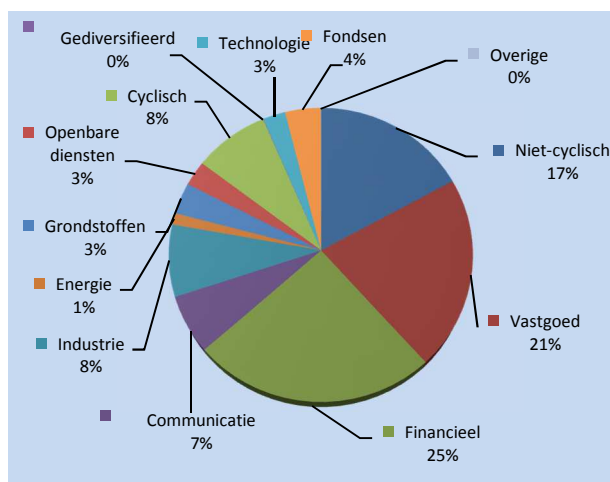
Op 31 december 2016 wordt de sectorale spreiding van de aandelen, participaties en beleggingsfondsen alsook van de obligaties en gelijksoortige effecten die door Ethias nv werden geïnvesteerd als volgt voorgesteld:

Sectorale concentratie van de gelijkgestelde obligaties en effecten

Sectorale concentratie van de aandelen, participaties en beleggingsfondsen

4.2.5. Gevoeligheid aan het marktrisico

De analyses van de marktrisicogevoeligheden hebben betrekking op standaardschokken en stressscenario's. Deze elementen zijn opgenomen in de stresstests uitgevoerd in het kader van de ORSA.

4.2.6. Methodes om het marktrisico te verminderen

4.2.6.1. Beleggingen conform met het "prudent person"-principe

Alle investeringen van Ethias nv moeten de verschillende investeringsbeleidslijnen naleven die het algemeen kader beschrijven waarin de beleggingen moeten passen alsook de rollen en verantwoordelijkheden van alle interveniënten.

Het zogenaamde algemene investeringsbeleid dekt het merendeel van de uitgevoerde investeringen en wil ook de "non-vanilla" producten beperken en beheersen⁸. Naast dit algemene beleid bestaan er beleidslijnen voor sommige specifieke activaklassen zoals vastgoed, alternatieve beleggingen, strategische en financiële deelnemingen alsook kredieten aan particulieren.

Er werd een beoordelingsprocedure voor de beleggingen die als "onbruikbaar" worden beschouwd ingevoerd teneinde de praktijken te uniformiseren en de toepassing van de bestaande vragenlijst met betrekking tot de aankoop van gestructureerde producten uit te breiden naar alle ongebruikelijk geachte beleggingen. Deze procedure, gevalideerd door de beslissingsorganen van Ethias, beantwoordt aan de Solvency II-reglementering en werd opgenomen in de investeringsbeleidslijnen. Deze procedure wil alle risico's van de belegging beoordelen voor de aankoop, zich vergewissen van de capaciteit om haar te beheren en te begrijpen en zich vragen te stellen over de impact ervan op het globale risicoprofiel van de maatschappij en van de portefeuille. Deze beoordelingsvragenlijst moet worden ingevuld voor alle "non-vanilla" beleggingen die een ongebruikelijk karakter vertonen en waarvan haar risicoprofiel significant afwijkt van de gelijksoortige producten die reeds in de portefeuille zitten.

De verschillende investeringsbeleidslijnen bepalen de doelstellingen in termen van risico en rendement, de in aanmerking komende investeringen, de strategische assetallocatie en dit in lijn met de interne en externe verplichtingen, het beleid inzake activa-passivabeheer (Assets & Liabilities Management), de risicoappetijt van de maatschappij op reglementair en economisch vlak en haar financiële doelstellingen op middellange en lange termijn. Zij hebben onder andere als doel de kwaliteit en de liquiditeit van de portefeuille te verzekeren, de complexiteit ervan te verminderen en haar diversificatie en haar risicoprofiel te optimaliseren, met respect voor het wettelijke interne limietenkader alsook de richtsnoeren en verplichtingen opgelegd door de Europese Commissie. De diversificatie van de portefeuille wordt

⁸ De "non-vanilla"-producten bevatten de ongebruikelijk, niet-standaard producten.

voortgezet per activaklasse maar ook voor alle activaklassen samen en op verschillende niveaus: type van activa, sector, land, maturiteit, emittent/tegenpartij, enz.

Er wordt bijzondere aandacht besteed aan de Solvabiliteit II-regelgeving en de implicaties ervan op het activabeheer. De verwerking onder Solvabiliteit II maakt dus wezenlijk deel uit van het investerings- en selectieproces van de activa en meer bepaald op het vlak van de rendementsdoelstellingen.

4.2.6.2. Financiële limieten

Een financieel limietensysteem waarborgt een gezonde diversificatie van de portefeuille per activaklasse (asset allocation), per emittent, per sector, per devies en per land. Het limietensysteem voorziet ook de minimale ratinglimieten op basis van de activaklassen. De financiële limieten worden bepaald door het riskmanagement en gevalideerd door het Strategisch Investeringscomité en vervolgens het Directiecomité.

4.2.6.3. Rentegevoeligheidslimieten

De rentegevoeligheidslimieten worden toegepast op de ALM-segmenten. De rentegevoeligheidslimieten worden bepaald door het riskmanagement en gevalideerd door het Comité ALCO en vervolgens het Directiecomité.

4.2.6.4. Dekking van het renterisico

Ethias nv toont een duration gap omwille van de passivaportefeuille in Leven die een aantal jaren geleden werden afgesloten en waarvan de restduur soms langer is dan 15 jaar, terwijl de belegde activa een lagere gemiddelde maturiteit hebben. Er werden reeds verschillende programma's geïmplementeerd om de durationafwijking activa-passiva te verminderen: verlenging van de duration van de activa via de aankoop van overheidsobligaties op zeer lange termijn, het aangaan van forward-aankoopverbintenissen ook op overheidsobligaties om de herinvesteringsrentevoeten in de loop van de volgende jaren vast te leggen, en ook het gebruik van swaptions met verschillende horizons om de rentegevoeligheid van de ALM-segmenten, en bijgevolg van het eigen vermogen te verminderen.

Het afdekkingsprogramma voor een rentedaling bestaat momenteel uit forward obligaties en swaptions. Deze worden regelmatig hernieuwd opdat er een permanente bescherming zou zijn.

De duration gap van de portefeuille Leven kon worden verminderd van -3,23 op eind december 2015 naar -2,81 op eind december 2016.

4.2.6.5. Dekking van het spreadrisico

De technische en juridische analyses met betrekking tot een afdekkingsprogramma voor het spreadrisico zijn momenteel lopend; het project zou in de loop van het 2de en 3de trimester van 2017 worden afgerond.

4.3. Kredietrisico (wanbetaling van de tegenpartij)

4.3.1. Definitie van het krediet- / tegenpartijrisico

Het kredietrisico of tegenpartijrisico weerspiegelt de mogelijke verliezen die de onverwachte wanbetaling, of de verslechtering van de kredietkwaliteit, van de tegenpartijen en debiteuren van de verzekeringsonderneming met zich mee zouden kunnen brengen. De definitie dekt de risicomatigingsovereenkomsten zoals de herverzekeringsakkoorden, de titrisaties en de afgeleide instrumenten, en de te ontvangen betalingen van de bemiddelaars alsook alle andere kredietrisico's die, volgens de standaardformule, niet onder het "spreadrisico" vallen.

4.3.2. Evaluatie van het krediet- / tegenpartijrisico

De kredietrisico's worden geëvalueerd volgens de berekening van de blootstellingsmaatregelen, de opvolging van de ratings en via de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste volgens de standaardformule.

4.3.3. Blootstelling aan het krediet- / tegenpartijrisico

De blootstellingen op 31 december 2016 aan het kredietrisico (wanbetaling van de tegenpartij) worden voorgesteld in de volgende tabel. De blootstellingen bestaan uit het cash, de hypothecaire leningen, de meeste derivaten, de vorderingen en de waarborgen met betrekking tot de fondsen die Ethias zich verplicht heeft te storten in vastgoedprojecten, de deposito's ontvangen van herverzekeraars.

In duizend euro	31 dec 16
Wanbetaling van de tegenpartij	3.159.110

4.3.4. Concentratie van het krediet- / tegenpartijrisico

De belangrijkste component van de blootstelling aan het wanbetalingsrisico van de tegenpartij bestaat uit het herverzekeringsdeposito van Ethias nv in Ethias GR ovv.

4.3.5. Concentratie van het krediet- / tegenpartijrisico

Naast de selectie van de tegenpartijen, de diversificatie en de maatregelen om concentraties te vermijden kan het kredietrisico worden verminderd door het bekomen van zekerheden of van waarborgen. De waarde van een zekerheid wordt bepaald door een voorzichtige benadering, gebaseerd op verschillende criteria waaronder de aard en het specifieke type van de zekerheid, de liquiditeit ervan alsook de volatiliteit van de waarde ervan.

Wat de herverzekering betreft, worden de verdragen herverzekerd bij een panel van herverzekeraars met minstens een A-notering (behoudens uitzondering), die een deelneming nemen die over het algemeen beperkt is tot 20 %.

4.4. Liquiditeitsrisico

4.4.1. Definitie van het liquiditeitsrisico

4.4.1.1. Definitie van het marktliquiditeitsrisico

Dit is het risico dat een positie niet gemakkelijk zal kunnen worden gecompenseerd of afgestoten tegen de marktprijs wegens ontoereikende marktdiepte of verstoringen op de markten.

De liquiditeit van een financiële markt vertegenwoordigt met name de capaciteit om de beursgenoteerde activa snel te kopen of te verkopen zonder dat dit een grote impact heeft op de prijzen. Hoe meer een markt liquide is, hoe gemakkelijker, sneller en goedkoper de transacties op deze markt kunnen worden gerealiseerd. Het liquiditeitsrisico stemt hier overeen met het potentiële verlies dat men lijdt ten opzichte van de prijs die men had kunnen bekomen.

4.4.1.2. Definitie van het financieringsliquiditeitsrisico

Dit is het risico dat de onderneming niet in staat zou zijn te voldoen aan de behoefte aan huidige en toekomstige, verwachte en onverwachte, kasstromen zonder haar dagelijkse operaties of haar financiële situatie te schaden.

De financieringsliquiditeit is de capaciteit van een onderneming om zich cash te verschaffen door haar schatkiststromen te coördineren en in staat te zijn collateral te plaatsen. De liquiditeitspositie van een bijzondere maatschappij hangt voornamelijk af van de thesaurie en van de andere makkelijk realiseerbare activa die de verzekeraar bezit, alsook van haar financieringsstructuur en van het type en het bedrag van de voorwaardelijke verbintenissen die opeisbaar zouden kunnen worden tijdens een bepaalde periode.

4.4.2. Beoordeling van het liquiditeitsrisico

Het marktliquiditeitsrisico wordt geëvalueerd door de blootstellingsniveaus aan liquide en illiquide activa te meten en door het liquide karakter van een testgroep van activa periodiek te testen.

Het financieringsliquiditeitsrisico wordt geëvalueerd door de verwachte schatkiststromen te projecteren op een periode gelijk aan de duur van de verbintenissen of, in voorkomend geval, minstens gelijk aan deze van de planningshorizon.

4.4.3. Blootstelling aan het liquiditeitsrisico

4.4.3.1. Blootstelling aan het marktliquiditeitsrisico

Op 31 december 2016 bestonden de beleggingsportefeuilles uit 81 % liquide activa volgens de interne criteria en 56 % liquide activa volgens de criteria opgelegd door de toezichtautoriteiten.

4.4.3.2. Blootstelling aan het financieringsliquiditeitsrisico

De tabel hieronder geeft een overzicht van de door Ethias nv verwachte kasstromen per categorie van financiële activa en passiva, en gebundeld per looptijdklasse. De projectie van de kasstromen berust op verschillende hypothesen die hieronder worden beschreven.

Op het vlak van de financiële activa worden de portefeuilles in run-off geprojecteerd, uitgezonderd voor de langlopende verzekeringsproducten waar herinvesteringen voorzien zijn: wij geven een getrouwe weerspiegeling van de beheerbeslissingen om te herinvesteren naargelang de toewijzing van activa bepaald voor deze producten teneinde de werkelijk verwachte liquiditeitsstromen zo realistisch mogelijk weer te geven. De activiteiten met een afnemend profiel worden op hun beurt gekoppeld aan een portefeuille van kortere activa teneinde de voorziene prestaties te verzekeren. De liquiditeit wordt dus beheerd volgens het verwachte evolutieprofiel van elk verzekeringsproduct.

Wat de passiva betreft, worden enkel de toekomstige contractuele premies in aanmerking genomen, inclusief voor de activiteiten in Niet-Leven, en zijn de verwachte kasstromen op de verzekeringscontracten gebaseerd op de afkoophypothese die door de onderneming zijn bepaald.

Het cashtekort dat over het jaar 2017 wordt waargenomen is het rechtstreekse gevolg van verschillende strategische elementen die eind 2016 in de portefeuilles zijn tussengekomen (operatie Switch VI dat een significant deel van de beschikbare cash heeft opgeslorpt) alsook van in 2017 verwachte gebeurtenissen. Een andere significante beweging is zichtbaar in de tabel: een groot reservevolume zal overgaan van Tak 21 naar Tak 23. Dit genereert strikt genomen geen schatkiststromen, maar een overdracht tussen de rubrieken die in de tabel worden getoond.

	Totaal van de niet-geactualiseerde kasstromen	Tot 1 jaar	Van 1 tot en met 5 jaar	Van 6 tot en met 10 jaar	Van 11 tot en met 20 jaar	Meer dan 20 jaar	Onbepaalde termijn
In duizend euro							
Activa							
Beleggingsvastgoed	457.832	16.004	66.865	91.270	152.033	131.660	
Deelnemingen, aandelen en beleggingsfondsen	1.150.279	38.097	284.308	236.625	348.040	243.209	
Obligaties en gelijkgestelde effecten	15.116.646	1.160.611	3.992.219	3.262.760	3.411.540	3.289.516	
Leningen en deposito's	1.252.252	104.923	374.391	327.461	345.364	100.112	
Afgeleide instrumenten	0	0	0	0	0	0	
Beleggingen behorend tot contracten in rekeneenheden	264.257	(602.306)	373.542	189.868	150.891	152.262	
Geldmiddelen en kasequivalenten	205.677	261.487	(435.943)	96.344	241.993	41.796	
Totaal van de activa	18.446.943	978.817	4.655.382	4.204.328	4.649.861	3.958.555	-
Passiva							
Verplichtingen met betrekking tot verzekerings- en beleggingscontracten	16.558.543	1.959.053	3.716.464	2.594.406	4.088.657	4.199.964	
Verplichtingen behorend tot contracten in rekeneenheden	262.942	(599.309)	371.684	188.923	150.140	151.504	
Achtergestelde schulden	712.274	25.966	96.447	586.413	3.435	0	14
Overige financieringsschulden	223.579	0	223.579	0	0	0	
Afgeleide instrumenten	0	0	0	0	0	0	
Totaal van de passiva	17.757.339	1.385.710	4.408.174	3.369.741	4.242.233	4.351.468	14

4.4.4. Gevoeligheid aan het liquiditeitsrisico

Er worden driemaandelijks analyses van de gevoeligheid aan het marktliquiditeitsrisico opgesteld teneinde de impact van de afkopen op de meest blootgestelde passivacontracten, de impact van variaties in het incasso of de impact van de strategische besluitvorming te meten die de structuur van de balans van de onderneming wijzigen.

4.4.5. Methodes om het liquiditeitsrisico te verminderen

4.4.5.1. Vermindering van het marktliquiditeitsrisico

De vermindering van het marktliquiditeitsrisico wordt verzekerd

- enerzijds door te controleren dat een toereikend deel van de portefeuilles geïnvesteerd wordt in liquide instrumenten, d.w.z. die snel kunnen worden gerealiseerd op de markten zonder zware waardeverminderingen te lijden
- en anderzijds door de beleggingen in minder beleggingen (bijvoorbeeld vastgoed, gestructureerde producten ...) zonder voorafgaandelijke toelating te beperken.

Er werd een limietensysteem in liquide activa bepaald voor ieder ALM-segment. Dit limietensysteem wordt bepaald door het riskmanagement en gevalideerd door het Comité ALCO en vervolgens het Directiecomité.

4.4.5.2. Vermindering van het financieringsliquiditeitsrisico

De vermindering van het financieringsliquiditeitsrisico wordt gewaarborgd:

- via een periodieke opvolging van dit risico door te anticiperen op de eventuele liquiditeitsgaps tussen het passief en het actief op een bepaalde tijdshorizon, door het afkooprisico op de meest blootgestelde passivacontracten periodiek te monitoren, door a priori een toereikend liquiditeitsniveau te bepalen bij de ontwikkeling van nieuwe producten ...
- via een snelle actie bij de identificatie van een liquiditeitsafwijking zoals: activa omzetten in cash, aangaan van een lening of een repo ...

4.4.6. Verwachte winst inbegrepen in de toekomstige premies

Het totaalbedrag van de verwachte winst inbegrepen in de toekomstige premies, berekend overeenkomstig de Solvabiliteit II-normen, bedraagt 152.937 duizend euro (verdeeld in 150.830 duizend euro in Niet-Leven en 2.107 duizend euro in Leven).

4.5. Operationeel risico

4.5.1. Definitie van het operationele risico

Het operationele risico wordt gedefinieerd als het risico op verliezen dat voortvloeit uit de tekortkomingen of de wanbetalingen te wijten aan procedures, personeelsleden, interne systemen of externe gebeurtenissen. De definitie omvat het juridische risico, maar sluit de strategische en de reputatierisico's uit.

Met betrekking tot de operationele risico's heeft Ethias nv de typologie van Bazel II aangenomen. Hierin worden de belangrijke operationele risico's die tot zware verliezen kunnen leiden in zeven categorieën onderverdeeld:

- **Interne fraude**
Het interne frauderisico is het risico op verliezen te wijten aan daden met als doel te frauderen, goederen te verduisteren of de reglementen, de wetgeving of het ondernemingsbeleid te omzeilen (met uitzondering van de schending van de gelijkheid en discriminatie), waarbij ten minste een intern deel van de onderneming betrokken is.
- **Externe fraude**
Het externe frauderisico is het risico op verliezen te wijten aan daden van een derde met als doel te frauderen, goederen te verduisteren of de wetgeving te omzeilen.
- **Praktijken op het gebied van werkomstandigheden en veiligheid op de werkplaats,**
Dit risico omvat de verliezen die voortvloeien uit daden die niet conform zijn met de wetgeving of met de overeenkomsten inzake tewerkstelling, gezondheid of veiligheid, vergoedingsaanvragen op basis van persoonlijke schade of schending van de gelijkheid/discriminatie. Alsook de verliezen die voortvloeien uit een gebrek, onopzettelijk of te wijten aan nalatigheid, inzake tewerkstelling (werving, opleiding).
- **Cliënten, producten en ondernemingspraktijken**
Het betreft de verliezen die voortvloeien uit het niet nakomen, onopzettelijk of te wijten aan nalatigheid, van een professionele verplichting ten aanzien van specifieke klanten (met inbegrip van trust- en conformiteitsvereisten) of aan de aard of het ontwerp van een product.
- **Uitvoering, levering en procesbeheer,**
Het betreft de verliezen die voortvloeien uit een probleem in de verwerking van een transactie of in het beheer van de processen of geleden in het kader van de relaties met de commerciële tegenpartijen en leveranciers.
- **Schade aan fysieke activa,**

Het betreft de vernietiging of de beschadiging die voortvloeit uit een natuurramp of andere schadegevallen.

- Verstoring van bedrijfsactiviteiten en systeemfalen.

Het betreft de verliezen die voortvloeien uit verstoringen van de activiteit of systeemfalen van de informatica- en telecommunicatiesystemen.

In een streven naar optimalisatie integreert het beheer van de operationele risico's de volgende activiteiten:

- kartering van de operationele risico's
- doorstroming van operationele incidenten
- klachtenbeheer cliënten
- informatiebeveiliging
- continuïteit van de activiteiten
- analyse van de operationele risico's op projecten (met inbegrip van veiligheid en continuïteit)
- bescherming van de persoonsgegevens
- bestrijding van externe fraude (activiteiten tweede defensielijn).

4.5.2. Evaluatie van het operationele risico

De operationele risico's maken het voorwerp uit van een semi-kwantitatieve evaluatie die berust op een matrix inzake appetijt voor het operationele risico gedimensioneerd op basis van het voorvalkans en de potentiële impact. Deze matrix is asymmetrisch en bevat verschillende risicocriticiteitszones naargelang de kans/impact combinatie die de ernst van het risico en het behandelingsurgentie van het risico vertalen.

Het evaluatiemodel van de operationele risico's laat toe de evaluatiecriteria van het risico te wegen op basis van criteria die niet enkel financieel zijn, maar ook de reputatie, het klantenverlies, de onbeschikbaarheid van het systeem, de conformiteit met de reglementering ... betreffen.

De evaluatie van de operationele risico's gebeurt door middel van verschillende technieken, met name

- de identificatie, de analyse en de opvolging van het operationele risico door middel van een risicokartering met betrekking tot de businessactiviteiten. Deze risico's zijn ingedeeld op basis van frequentie/impact en ingedeeld in categorieën met behulp van een proces van zelfevaluatie en daarna een evaluatie met assistentie.
- de analyse van de operationele risico's (met inbegrip van veiligheid, privacy en continuïteit) op de projecten
- de informatiebewaking die toelaat de bedreigingen op te volgen waarmee de onderneming zou kunnen worden geconfronteerd
- er worden kwetsbaarheidsanalyses uitgevoerd op initiatief van de directie riskmanagement teneinde het conformiteitsniveau periodiek te controleren. De resultaten van deze analyses worden opgenomen in de kartering.
- De analyse van de operationele incidenten die als doel heeft de incidenten van structurele oorsprong op te sporen.
- de opsporing van externe fraude
- de analyse van de klachten van cliënten

De evaluaties van de operationele risico's worden overgebracht in de matrix van de appetijt voor het operationele risico.

De standaardformule wordt gebruikt om de kapitaalbehoefte te evalueren die voortvloeit uit de blootstelling aan de operationele risico's.

4.5.3. Blootstelling aan het operationele risico

Dit deel focust op de belangrijkste operationele risico's en de wijze waarop deze worden verminderd.

4.5.3.1. Risico op cyberaanval

Het dreigingsniveau van een cyberaanval stijgt voortdurend. De verzekeringssector ontsnapt niet aan pogingen tot cyberaanvallen en andere opkomende risico's. Net zoals alle maatschappijen wordt Ethias regelmatig geconfronteerd met pogingen tot indringing in haar systemen met het oog op informatiediefstal, verduisteren van persoonsgegevens, openbaarmaking van vertrouwelijke informatie, het in gevaar brengen van de continuïteit van de activiteiten door de onbeschikbaarheid van de informaticasystemen, misbruik van identiteit, kwaadwillige geldverzoeken ...

Er wordt met dit risico rekening gehouden met de verschillende maatregelen die werden ingevoerd ter bescherming van het informatiesysteem van Ethias.

Ethias test regelmatig haar crisisbeheercapaciteit op cyberaanvalscenario's.

Het Ethias-personeel wordt regelmatig gesensibiliseerd voor het gevaar van cyberaanvallen en voor de juiste houding die moet worden aangenomen.

Een herverzekering in cybercriminaliteit wordt momenteel onderzocht teneinde een deel van het cybercriminaliteitsrisico die de bedrijfsactiviteit van Ethias blootstelt over te dragen aan een partner.

4.5.3.2. Continuïteitsrisico

Ethias voert continuïteitstests uit om de efficiëntie van haar contingency-plannen te beoordelen alsook de terughoudendheid voor een black-outs scenario op een geografische zone die eventueel getroffen is op het nationale grondgebied. Sommige continuïteitstests worden op sectorniveau gecoördineerd.

4.5.3.3. Risico's op IT-dysfuncties

Ethias nv evalueert periodiek

- de keuze van de onderaannemers, in termen van de verhouding kost/winst
- de kwaliteit van de geleverde IT-diensten
- de capaciteit van de informaticaonderaannemer om een dienst te leveren die aangepast is aan de technologische evolutie van Ethias nv

4.5.3.4. Terrorismerisico

De invoering van een transversale risicobeheer met betrekking tot de actoren van de financiële sector draagt bij aan het beheer van het terrorismerisico. Er werden reflectieve en reactieve maatregelen bepaald en ingevoerd: versterking van de bewaking en veiligheidsmaatregelen voor de toegang tot de lokalen van Ethias nv.

4.5.3.5. End User Computing

De End User Computing (EUC) ontwerpt het beheer van de informatica-applicaties door de gebruiker zelf. De EUC genereert tegelijkertijd uitvoeringsrisico's en veiligheidsrisico's. De EUC maakte het voorwerp uit van een specifieke audit een reeks actieplannen die momenteel worden geïmplementeerd, teneinde de opgespoorde risico's te beheersen.

4.5.4. Concentratie van het operationele risico

4.5.4.1. Risico's verbonden aan de transformatieprojecten van de onderneming

De transformatieprojecten van de onderneming (technologische en organisatorische evolutie van de onderneming) omvatten op zichzelf een groot aantal operationele risico's die voorkomen in de analyses van de operationele risico's op het vlak van veiligheid, continuïteit en risico's op projecten. Deze risicoanalyses laten toe de nodige remediëringmaatregelen te bepalen.

4.5.4.2. Outsourcingbeleid

De outsourcing van activiteiten vereist een volledig en duidelijk overzicht van alle hiermee verbonden risico's. De onderneming moet met precisie van de door de dienstverlener verleende diensten kunnen beoordelen ten aanzien van de initiële behoeften en de evolutie ervan. Bijgevolg moet de dienstverlener de onderneming de indicatoren geven die hem toelaten de uitbestede activiteit te sturen en te controleren. Wanneer de aard van de uitbestede functie

zich ertoe leent, worden er prestatie-indicatoren en meetbare doelstellingen qua dienstverleningsniveau opgenomen in de uitbestedingsovereenkomst.

Ethias nv evalueert periodiek operationele risico's die verband houden met de informaticaoutsourcing. Bovendien doet Ethias haar uitbestedingsmodel evolueren door rekening te houden met de risico's verbonden aan de evoluties in de uitbestedingsmarkt (cloud computing ...).

De contractuele relatie met de informaticapartner NRB wordt in aanmerking genomen in de analyses van de operationele risico's.

Het concentratierisico van de informaticaoutsourcing bij NRB werd in aanmerking genomen in de analyse van de keuze van verschillende informaticapartners met betrekking tot de toekomstige technologische evolutie van Ethias.

4.5.5. Methodes om het operationele risico te verminderen

Er werden preventieve, afschrikkings- en correctiemaatregelen ingevoerd om de geïdentificeerde operationele risico's te beheersen. Zij maken het voorwerp uit van geformaliseerde actieplannen en worden periodiek opgevolgd. Een reporting wordt overgemaakt aan de leidinggevende instanties van de onderneming.

4.6. Overige belangrijke risico's

Als enige overige belangrijke risico identificeren wij het reputatierisico.

Het reputatierisico is het risico dat negatieve informatie (reclame of andere), die al dan niet waar is, een vertrouwensverlies in de integriteit van de onderneming veroorzaakt.

Ethias schenkt bijzondere aandacht aan het reputatierisico. Zij heeft dus een communicatiebeleid ontwikkeld dat gebruik maakt van twee complementaire en gecoördineerde pijlers.

Zo wordt het reputatierisico eerst en vooral behandeld via een extern communicatiebeleid dat het publiek, de investeerders en de aandeelhouders op transparante en professionele wijze wil informeren over de strategische en financiële positionering, de operationele ontwikkelingen en de commerciële evolutie van de onderneming.

Ethias hecht ook een bijzonder belang aan een goede interne communicatie binnen de onderneming aangezien deze bijdraagt tot het vertrouwen van het personeel in de integriteit van de onderneming. Er is dus binnen de onderneming een permanent streven naar een snelle, continue en relevante informatieverstrekking aan het personeel.

4.7. Overige belangrijke informatie over het risicoprofiel

In het kader van de planningsoefening evalueert de onderneming regelmatig haar solvabiliteit (d.i. de aanpassing van het niveau van haar interne eigen vermogen om het hoofd te bieden aan haar globale risicoprofiel). Deze oefening houdt rekening met het specifieke risicoprofiel: zij integreert de belangrijkste risico's en hun interacties bij de realisatie van stresstests. Het in aanmerking nemen van de niet-financiële risico's zoals de reputatierisico's, de strategische risico's, de businessrisico's en de modelrisico's worden eveneens in deze analyses opgenomen.

De resultaten van de operatie Switch VI, de vermindering van de duration gap en de rentabiliteit van de activiteit Niet-Leven dragen ertoe bij dat Ethias weerstand kan bieden aan een reeks stressscenario's op de horizon van haar businessplan. De blootstelling van de onderneming aan het spreadrisico (soeverein en corporate) alsook de terugbetaling, in 2019, van het nominale bedrag van de senior-lening uitgegeven door Vitrufin zouden een materiële impact kunnen hebben op het afdekkingsniveau van het solvabiliteitskapitaalvereiste. Er worden momenteel maatregelen onderzocht om de gevoeligheid van de ratio aan deze elementen te verminderen.

5. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

De tabel in de Bijlage 1 bevat de Solvabiliteit II-balans van Ethias nv op 31 december 2016 en geeft de waarderingen die respectievelijk beantwoorden aan de Solvabiliteit II-stelsels (SII, SII-referentiestelsel) en aan de Belgische boekhoudnormen (BGAAP) gebruikt in de financiële staten.

5.1. Waardering van de activa

5.1.1. Waardering SII vs. BGAAP van de financiële activaportefeuille

5.1.1.1. Verschillen tussen de waarderingsprincipes voor solvabiliteitsdoeleinden en de waarderingsprincipes in de financiële staten

In de financiële staten opgesteld overeenkomstig de Belgische boekhoudnormen ("BGAAP") van toepassing op de verzekeringsondernemingen wordt de inventariswaarde van de activa, op enkele uitzonderingen na, vastgelegd op basis van de geamortiseerde kostprijs van de activa. De netto latente meer- of minderwaarden afkomstig van de evaluatie van activaelementen worden over het algemeen niet in aanmerking genomen in de financiële staten. De waarderingsregels, zoals zij ten grondslag liggen van de waarderingen van activa in de financiële staten, worden vermeld in het jaarverslag van Ethias nv.

Overeenkomstig de waarderingsprincipes vermeld in de Solvabiliteit II-richtlijn moeten de activa worden gewaardeerd tegen het bedrag waarvoor ze kunnen worden verhandeld tussen ter zake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk zijn.

Dit waarderingsprincipe is vergelijkbaar met de definitie van de "reële waarde" volgens de IFRS. In dit kader past Ethias de hiërarchie toe om de reële waarde van de IFRS 13-norm te bepalen voor alle activa en passiva waarvoor een andere IFRS-norm een boeking tegen reële waarde vereist of toelaat alsook om in de bijlage een toelichting te geven over hun waardering van de reële waarde in het geval dat een dergelijke boeking niet is toegestaan. De waarderingsprincipes per hiërarchisch niveau worden hieronder vermeld.

Naast de verschillende waarderingsmethodes, gebeuren bepaalde herclassificaties tussen de verschillende rubrieken van post C Beleggingen van de Belgische boekhoudkundige balans en de grote activacategorieën voorgesteld in de economische balans Solvabiliteit II. Een belangrijke herclassificatie betreft de gelopen, maar niet vervallen interesten met betrekking tot de schuldeffecten. Deze laatste worden opgenomen in de reële waarde ("dirty market value") van de betrokken activacategorieën in Solvabiliteit II terwijl zij onder de overlopende rekeningen geklasseerd zijn overeenkomstig de Belgische boekhoudnormen.

5.1.1.2. Onderscheid tussen activacategorieën en risicomodules

Het solvabiliteitskapitaalvereiste onder Solvabiliteit II wordt zo gekalibreerd om te waarborgen dat alle kwantificeerbare risico's waaraan de onderneming is blootgesteld in overweging worden genomen. Wat de financiële activa betreft, worden de risicomodules en -submodules bepaald op basis van de verschillende risico's die een impact hebben op de waarde van de verschillende activacategorieën. Naargelang de aard van de belegging selecteert de activabeheerder het type instrument op basis waarvan de of de verschillende risicomodules zullen worden toegepast.

Deze verdeling binnen de verschillende risicomodules en -submodules is onafhankelijk ten opzichte van de classificatie per activacategorie voorgesteld in de SII-balans. Deze laatste is opgesteld volgens de CIC-classificatie vastgelegd in het kader van de 3de pijler van Solvabiliteit II.

5.1.1.3. Hiërarchische niveaus van reële waarde

In het kader van het activawaarderingsprocedures koppelt Ethias de in IFRS bepaalde hiërarchische niveaus aan de waarderingsmethodes bepaald in het model voor Solvabiliteit II-informatieverstrekking. De tabel hieronder geeft de overeenkomsten tussen de waarderingsmethoden meegedeeld in Solvabiliteit II en de hiërarchische niveaus IFRS die verder worden bepaald.

Waarderingsmethodes Solvabiliteit II	Hiërarchische niveaus IFRS
1. Genoteerde prijs op een actieve markt voor dezelfde activa	Niveau 1: Reële waarde gewaardeerd met verwijzing naar een actieve markt
2. Genoteerde prijs op een actieve markt voor dezelfde activa	Niveau 2: Waarderingsmethoden gebaseerd op de waarneembare marktgegevens
3. Alternatieve waarderingsmethodes	Niveau 2: Waarderingsmethoden gebaseerd op de waarneembare marktgegevens; of Niveau 3: Waarderingsmethoden niet gebaseerd op de waarneembare marktgegevens De keuze van het niveau 2 of 3 wordt hieronder uitgelegd en hangt hoofdzakelijk af van het waarneembare karakter van de gegevens die gebruikt worden voor de waardering van de betrokken activa
4. Aangepaste vermogensmutatiemethode (voor de waardering van de participaties)	Niveau 3: Waarderingsmethoden niet gebaseerd op de waarneembare marktgegevens
5. IFRS vermogensmutatiemethode (voor de waardering van de participaties)	Niveau 3: Waarderingsmethoden niet gebaseerd op de waarneembare marktgegevens
6. Methode toegepast in de financiële staten, overeenkomstig artikel 9, paragraaf 4 van de gedelegeerde verordening (UE) 2015/35	Niveau 3: Waarderingsmethoden niet gebaseerd op de waarneembare marktgegevens

5.1.1.4. Principes

De beschikbaarheid van een **beursprijs op een actieve markt** wordt gewaardeerd voor het actief of passief dat wordt gewaardeerd. Als een dergelijke prijs beschikbaar is, wordt hieraan voorrang gegeven voor de waardering en wordt bijgevolg het instrument waarvoor deze methode wordt gebruikt in **Niveau 1** geklasseerd.

De afwezigheid van beschikbaarheid van een dergelijke prijs impliceert het gebruik van een andere waarderingsmethode. De alternatieve waarderingsmethoden worden geklasseerd in:

- **Niveau 2** als zij enkel verwijzen naar **rechtstreeks of onrechtstreeks waarneembare marktgegevens** (bijvoorbeeld bijdrageprijzen beschikbaar via een leverancier van marktgegevens) die gebruikt worden binnen in het algemeen toegelaten waarderingsmodellen;
- **Niveau 3** als zij een beroep doen op **niet-waarneembare gegevens** (bijvoorbeeld: hypothesen met betrekking tot de "call"-kans van een obligatie, hypothesen met betrekking tot het cashflow-niveau van een obligatie ...) of op specifieke interne modellen die niet algemeen aanvaard is.

Wij noteren dat de "Bid"-notering overgenomen is op de activa die beursgenoteerd zijn op actieve markten. Dit is coherent met het verkoopprijsprincipe bepaald in IFRS 13 voor de activa. Gelijk hiermee zullen de "Ask"-prijzen gebruikt worden voor de passiva die beursgenoteerd zijn op actieve markten.

De classificatie van de verschillende waarderingsmethoden binnen deze hiërarchische niveaus worden hieronder gepreciseerd.

Niveau 1: Reële waarde gewaardeerd met verwijzing naar een actieve markt

IFRS 13 definieert "de inputs van niveau 1 als de genoteerde prijs op een actieve markt waartoe de entiteit toegang heeft op de waarderingsdatum"

De waarderings tegen reële waarde van de op dit niveau geboekte instrumenten worden bepaald door gebruik te maken van de marktprijzen die beschikbaar zijn op een actieve markt. Een actieve markt in IFRS is "een markt waar met voldoende frequentie en volume transacties plaatsvinden, en dit op continue basis".

Ethias klasseert op dit niveau de activa die rechtstreeks gewaardeerd zijn op basis van de prijzen gegeven door de verstrekkers van marktgegevens vanaf het ogenblik dat een bepaald aantal indicatoren, zoals een voldoende aantal bijdragers of het feit dat het verschil tussen de aankoopprijs en de wederverkoopprijs van het effect op een aanvaardbaar niveau blijft, toelaten redelijkerwijs te beoordelen of er een actieve markt bestaat.

Deze categorie bevat onder meer alle effecten die rechtstreeks gewaardeerd werden op basis van waarden bekomen op de markten.

Aangezien de waardering gebaseerd is op de "Bid" prijs die door één enkele tegenpartij wordt geleverd, wordt het effect in niveau 2 of 3 geboekt. Hetzelfde geldt voor de instrumenten die niet-beursgenoteerd zijn op een actieve markt waarvoor er geen bijpassende prijs beschikbaar is.

De instrumenten geklasseerd in niveau 1 worden beschouwd als instrumenten met een zeer beperkte onzekerheid voor de bepaling van de reële waarde. De classificatie in niveau 1 vertegenwoordigt immers prijzen die rechtstreeks waarneembaar zijn op een actieve markt waarop het instrument zou kunnen worden verhandeld.

Niveau 2: Waarderingsmethoden gebaseerd op de waarneembare marktgegevens

IFRS 13 definieert "de inputs van niveau 2 als andere inputs dan de genoteerde prijzen die rechtstreeks of onrechtstreeks waarneembaar zijn".

Op het niveau 2 zijn de waarderingen tegen reële waarde niet gebaseerd op prijzen die rechtstreeks genoteerd zijn op een actieve markt; de waarderingen bevatten gegevens die rechtstreeks of onrechtstreeks kunnen worden waargenomen, d.w.z. met name afgeleid van de waarneembare prijzen.

De reële waarde van de instrumenten die niet verhandeld zijn op een actieve markt wordt over het algemeen geraamd op basis van waarderingsmodellen die in het algemeen intern worden gebruikt bij Ethias, hetzij via de diensten van externe en onafhankelijke experts. Worden met name geklasseerd in dit niveau; een aantal meer complexe financiële instrumenten (complexe obligaties of afgeleide instrumenten) waarvoor de marktwaarde berekend wordt op basis van een prijsmodel dat in het algemeen gebruikt wordt voor dit type instrument en waarvan de inputs bestaan uit waarneembare gegevens.

De inputs van niveau 2 omvatten:

- Genoteerde prijzen voor gelijksoortige activa of passiva in actieve markten;
- Genoteerde prijzen voor identieke of gelijksoortige activa of passiva in niet-actieve markten;
- Prijzen bepaald op basis van andere inputs dan de rechtstreeks waarneembare genoteerde prijzen voor het actief of het passief, zoals bijvoorbeeld rentevoeten, impliciete volatiliteiten, credit spreads gebruikt in de waarderingsmodellen die in het algemeen gebruikt en aanvaard worden (voorbeeld: liquide swaprentecurve voor waardering van de renteswaps).

Ethias beschouwt dat indien de markt niet zelf in staat is om op voldoende regelmatige wijze en op basis van een voldoende aantal bijdragers een marktprijs te leveren, de bekomen waarde moet worden geboekt in niveau 2. Dit is onder meer het geval wanneer Ethias een enkele bijdrager selecteert. Ethias beschouwt het gebrek aan een voldoende aantal bijdragers als een teken van inactiviteit op het betrokken effect.

In ieder geval is de reële waarde van de verschillende instrumenten geboekt in niveau 2 niet gebaseerd op enkel door Ethias gemaakte ramingen of hypothesen. Indien dit het geval zou zijn, zou het instrument in niveau 3 worden geklasseerd.

De instrumenten geklasseerd in niveau 2 worden beschouwd als instrumenten met een beperkte onzekerheid voor de bepaling van de reële waarde. De instrumenten van niveau 2 worden immers gewaardeerd op basis van modellen die in het algemeen worden gebruikt en op basis van waarneembare gegevens op actieve markten. Sommige factoren kunnen evenwel een residuele impact hebben op de precisie van de berekening van de reële waarde, met name het kredietrisico van de tegenpartij, de liquiditeit van de markten of de commerciële relatie.

Niveau 3: Waarderingsmethoden niet gebaseerd op de waarneembare marktgegevens

IFRS 13 definieert de waarderingen van niveau 3 als volledig of gedeeltelijk gebaseerd op niet-waarneembare gegevens.

Voor niveau 3 wordt de reële waarde geraamd door middel van een waarderingsmodel die de wijze vertaalt waarop de interveniënten op de markt op redelijke wijze de prijs van het instrument zouden kunnen bepalen indien de transactie zou plaatsvinden. De waardering van niveau 3 is gebaseerd op waarderingsmodellen die gebruik maken van gegevens die gedeeltelijk of volledig niet-waarneembaar zijn.

Door de aard van de subjectieve hypothesen opgenomen in de bepaling van de reële waarde en in voorkomend geval van het gebruikte waarderingsmodel worden de reële waarden van niveau 3 geacht een grotere beoordelingsonzekerheid te hebben als de niveaus 1 en 2.

5.1.1.5. Materiële vaste activa (anders dan voor eigen gebruik)

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Beleggingsgebouwen	221.272	199.630	21.642

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De beleggingsgebouwen worden jaarlijks gewaardeerd door onafhankelijke vastgoedexperts. De experts gemandateerd voor de waardering van de beleggingsgebouwen beschikken over de nodige beroepskwalificaties en over een geschikte ervaring. Ethias ziet er bovendien op toe de onafhankelijkheid van de experts te waarborgen.

De reële waarde van de beleggingsgebouwen vertegenwoordigt het geraamde bedrag waartegen dit gebouw zou kunnen worden uitgewisseld op de datum van de waardering tussen een koper en een instemmende verkoper op basis van een transactie in normale marktomstandigheden ("at arm's length") na een aangepaste marketing.

De waarderingsmethode is deze van de eeuwigdurende kapitalisatie van de geraamde huurwaarde (ERV of "Estimated Rental Value"). Overeenkomstig de internationale waarderingsnormen⁹ wordt deze methode over het algemeen toegepast in een markt wanneer het waarschijnlijk is dat de inkomstenstroom constant is. Zij omvat de kapitalisatie door middel van het gebruik van een rendementspercentage van de geraamde levenslange huurwaarde plus of minus een reeks aanpassingen. Deze aanpassingen corrigeren de geactualiseerde waarde teneinde rekening te houden met een reeks elementen die een materiële impact kunnen hebben op de waarde van het vastgoedactief. Het betreft met name de periodes van leegstand, huurincentives of huursubsidies, commissies van (ver)huuragentschappen, uitgaven in kapitaal, het verschil tussen de geraamde huurwaarde en de effectieve huur betaald tot de volgende optiedatum voor de verbreking van de huurovereenkomst of voor specifieke verbeteringen aan het gebouw.

Het bedrag dat de onderneming zou ontvangen bij verkoop van het vastgoedactief hangt onder meer af van het type van verkooptransactie. De kosten verbonden aan de overdracht van het acties zijn uitgesloten uit de raming van de prijs waaraan het gebouw op de markt kan worden verkocht op de waarderingsdatum.

Hiërarchische niveaus van reële waarde

De beleggingsgebouwen worden geklasseerd in **niveau 2**. De meerderheid van de uitgevoerde transacties zijn immers gelokaliseerd op liquide markten en de gebruikte waarderingsmethodes zijn hoofdzakelijk gebaseerd op waarneembare marktgegevens. De experts baseren hun waarderingsopdrachten op de waarneembare gegevens zoals de overdrachtsprijzen of de rendementen die recent werden bepaald voor vergelijkbare goederen.

Er werd een verslag aan Ethias overgemaakt dat de belangrijkste hypothesen challengeert die gekozen werden voor de waardering. Het toegepaste rendement wordt getoetst ten aanzien van de marktrente meegegeed in de marktonderzoeken die door andere onafhankelijke experts worden geleverd.

Wanneer de waardering gebaseerd is op een waardering die dateert van voor de opstelling van de economische balans, dan controleert de onderneming, via haar Comité Vastgoedinvestering, of de nodige aanpassingen moeten worden uitgevoerd om rekening te houden met de eventuele evolutie van de waarde tussen de laatste formele waardering en de balansdatum.

Waarderingsverschillen

Er is geen enkele waardevermindering genoteerd in de Belgische boekhoudkundige balans op 31 december 2016. Zodoende wordt het waarderingsverschil tussen de financiële staten BGAAP en het SII-referentiestelsel hoofdzakelijk verklaard door het verschil tussen de reële waarde genoteerd in SII en de geamortiseerde kostprijs van deze activa.

5.1.1.6. Aandelen

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Aandelen - beursgenoteerd	397.853	315.836	82.017
Aandelen- niet-beursgenoteerd	304	304	0
Totaal aandelen	398.157	316.140	82.017

Hiërarchische niveaus van reële waarde

De verdeling van deze activa op het niveau van de hiërarchie van de reële waarden is als volgt:

⁹ De waarderingsnormen van de RICS waarin de Internationale waarderingsnormen van de IVSC zijn opgenomen.

In duizend euro	Totaal SII-waarde	Niveau 1 - Genoteerde prijzen op een actieve markt	Niveau 2 - Waarderingsmethoden gebaseerd op de waarneembare marktgegevens	Niveau 3 - Waarderingsmethoden niet gebaseerd op de waarneembare marktgegevens
Aandelen	398.157	397.853	304	-

De beursgenoteerde aandelen op een referentiemarkt worden logischerwijs geklasseerd in niveau 1 van de hiërarchie van de reële waarden. De niet-beursgenoteerde aandelen zijn daarentegen geklasseerd in niveau 2. Ethias voert geen gescheiden waardering uit van de niet-beursgenoteerde aandelen op basis van de bovenmaatse kostprijs die de invoering van een aangepaste waarderingmethode met zich mee zou brengen vergeleken met het lage materialiteitsniveau van deze categorie.

Waarderingsverschillen

Met uitzondering van de aandelen die het voorwerp uitmaken van een waardevermindering wordt het waarderingsverschil tussen de financiële staten BGAAP en het SII-referentiestelsel hoofdzakelijk verklaard door het verschil tussen de reële waarde genoteerd in SII en de aanschaffingswaarde van de aandelen.

5.1.1.7. Obligaties

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Overheidsobligaties	8.332.032	7.250.333	1.081.699
Bedrijfsobligaties	5.247.981	4.887.505	360.476
Structured notes	269.644	246.888	22.756
Door zekerheden gedekte effecten	7.123	7.250	-127
Totaal obligatie	13.856.781	12.391.976	1.464.805

Hiërarchische niveaus van reële waarde

De verdeling van deze activa op het niveau van de hiërarchie van de reële waarden is als volgt:

In duizend euro	Totaal SII-waarde	Niveau 1 - Genoteerde prijzen op een actieve markt	Niveau 2 - Waarderingsmethoden gebaseerd op de waarneembare marktgegevens	Niveau 3 - Waarderingsmethoden niet gebaseerd op de waarneembare marktgegevens
Overheidsobligaties	8.332.032	7.821.324	510.709	-
Bedrijfsobligaties	5.247.981	4.252.321	766.434	229.226
Structured notes	269.644	10.090	259.554	-
Door zekerheden gedekte effecten	7.123	7.123	-	-
Totaal obligatie	13.856.781	12.090.859	1.536.697	229.226

Het merendeel van de obligatieactiva worden geklasseerd in niveau 1, deze instrumenten worden gewaardeerd op basis van een marktwaarde die waargenomen wordt op de actieve en liquide markten.

Een geheel van instrumenten wordt geklasseerd in **niveau 2**. Dit betreft met name een bepaald aantal complexe financiële instrumenten (obligaties geboekt tegen reële waarde via de resultatenrekening of afgeleide instrumenten) waarvoor de marktwaarde exclusief geleverd wordt door een externe tegenpartij.

Indien de markt niet in staat is om op voldoende regelmatige wijze en op basis van een voldoende aantal bijdragers een prijs te geven wordt de bekomen waarde eveneens geklasseerd in niveau 2, waarbij de afwezigheid van een voldoende

aantal bijdragers beschouwd wordt als een teken van inactiviteit op het betrokken effect. In ieder geval is de reële waarde van de verschillende instrumenten geboekt in niveau 2 niet gebaseerd op interne ramingen.

In afwezigheid van een marktquoting of van een bijpassende prijs is de waardering gebaseerd op een modelprijs bepaald op basis van de kenmerken van het effect. Dit betreft een beperkt aantal beleggingen in private uitgiftes. Ethias heeft een methodologie ontwikkeld om een aangepaste waardering van haar financiële activa te bekomen. De waarderingen volgens de modelprijzen zijn gebaseerd op een actualisatie van de geraamde toekomstige cashflows. De toegepaste actualisatievoet wordt vastgelegd op basis van de rentecurve zonder verhoogd risico op een credit spread. De verschillende bestanddelen die nodig zijn om deze modelprijzen te bepalen zijn voornamelijk: de raming van de toekomstige cashflows, de risicoloze rentecurve, de credit spread en de liquiditeitsaanpassing.

Deze alternatieve waarderingmethoden worden opgenomen in **Niveau 2 of 3** van de hiërarchie van de reële waarden op basis van de waarneembaarheidsgraad van de gebruikte gegevens.

Waarderingsverschillen

Het waarderingsverschil tussen de financiële staten BGAAP en het SII-referentiestelsel wordt voornamelijk verklaard door het verschil tussen de reële waarde geboekt in SII en de geamortiseerde kostprijs van deze activa alsook door het in aanmerking nemen van de gelopen, maar niet vervallen rentes in de SII-waardering.

Sommige specifieke obligatieklassen vertonen uitzonderingen ten opzichte van de algemene regel:

- De obligaties die het voorwerp uitmaken van een waardevermindering en waarvan de waarde werd teruggebracht tot hun marktwaarde in Belgische boekhoudnormen, enz.
- De eeuwigdurende obligaties gewaardeerd in LoCoM (Lower of Cost or Market) in Belgische boekhoudnormen.

5.1.1.8. Instellingen voor collectieve belegging

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Beleggingsfondsen	539.711	526.840	12.871

De verdeling van deze activa op het niveau van de hiërarchie van de reële waarden is als volgt:

In duizend euro	Totaal SII-waarde	Niveau 1 - Genoteerde prijzen op een actieve markt	Niveau 2 - Waarderingsmethoden gebaseerd op de waarneembare marktgegevens	Niveau 3 - Waarderingsmethoden niet gebaseerd op de waarneembare marktgegevens
Beleggingsfondsen	539.711	444.962	78.281	16.468

De toekenningscriteria van **niveau 1 en 2** zijn identiek aan deze gebruikt voor de hierboven beschreven obligatieactiva.

Waarderingsverschillen

Met uitzondering van de fondsen die het voorwerp uitmaken van een waardevermindering wordt het waarderingsverschil tussen de financiële staten BGAAP en het SII-referentiestelsel hoofdzakelijk verklaard door het verschil tussen de reële waarde genoteerd in SII en de aanschaffingswaarde van de fondsen.

5.1.1.9. Derivaten

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Afgeleide instrumenten van het actief	75.346	14.144	61.202
Afgeleide instrumenten van het passief	8.014	0	8.014
Netto positie	67.332	14.144	53.188

Hiërarchische niveaus van reële waarde

De marktwaarde van de afgeleide instrumenten wordt uitsluitend gegeven door een externe tegenpartij en wordt geklasseerd in niveau 2 voor zover deze gebaseerd is op waarneembare marktgegevens (forward rentevoet en impliciete volatiliteit).

Waarderingsverschillen

In de Belgische boekhoudkundige balans wordt een deel van de rentederivaten (de swaptions), niet als dekking gekwalificeerd in de boekhoudkundige zin, maar als economische dekking gebruikt tegen een rentedaling, geboekt volgens het LoCoM-principe (Lower of Cost or Market), te weten dat de latente minderwaarden het voorwerp uitmaken van waardeverminderingen of samenstellingen van voorzieningen voor financiële risico's. De latente meerwaarden worden daarentegen niet geboekt.

De andere rentederivaten (de forward bonds) worden ook gebruikt in het kader van afdekkingsoperaties en profiteren van de regels inzake administratieve verwerking van de afdekkingstransacties (geen waardering tegen reële waarde in de SI-balans). De marktwaarde van de forward bonds is enkel erkend in SII en wordt verdeeld tussen de contracten met een positieve marktwaarde geboekt op het actiefzijde en de contracten met een negatieve marktwaarde geboekt op de passiefzijde van de economische balans.

Tot slot wordt ook een beperkt aantal van caps op rentevoeten geboekt in LoCoM volgens de financiële staten BGAAP en tegen de reële waarde in SII.

5.1.1.10. Deposito's behalve kasequivalenten

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Deposito's behalve kasequivalenten	3.564	3.564	-

Waarderingsverschillen

Geen waarderingsverschil op deze activaklasse.

5.1.1.11. Activa in verband met aan indexen of beleggingen gekoppelde overeenkomsten

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Activa behorend tot contracten in rekeneenheden	408.389	408.389	-

Waarderingsverschillen

Geen waarderingsverschil op deze activaklasse.

5.1.1.12. Leningen en hypotheke

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Hypotheke voor particulieren	479.556	455.120	24.436
Overige leningen en hypotheke	351.498	343.532	10.682
Voorschotten op polis	27.114	22.708	4.956
Overige leningen en hypotheke	858.168	821.359	40.074

Hiërarchische niveaus van reële waarde

De reële waarde van de leningen is gebaseerd op waarderingmethoden die gegevens omvatten die niet gebaseerd zijn op waarneembare marktgegevens (afkopen, evolutie van de waarde van de waarborgen, beheerkost) en worden bijgevolg geklasseerd in niveau 3.

De reële waarde is gebaseerd op de toepassing van een modelprijs verkregen door de actualisatie van de cashflows geprojecteerd op basis van de OLO-forward rentecurve rekening houdend met een historische afkoophypothese. De actualisatiecurve zonder risico wordt aangepast teneinde rekening te houden met de kredietrisico's op basis van een analyse van de portefeuille en van de waarborgen alsook van de marktpraktijken.

Waarderingsverschillen

Met uitzondering van de leningen die het voorwerp uitmaken van een waardevermindering wordt het waarderingsverschil tussen de financiële staten BGAAP en het SII-referentiestelsel hoofdzakelijk verklaard door het verschil tussen de reële waarde genoteerd in SII en het schuldsaldo van de leningen.

5.1.2. Deelnemingen in verbonden ondernemingen, met inbegrip van participaties

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Participaties	439.470	381.263	58.207

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De bepaling van de controlebevoegdheid op de participaties gebeurde in overeenstemming met de bepalingen van artikel 22 van de richtlijn 2013/34/UE van de Europese Unie.

De reële waarde van de participaties waarop Ethias nv een controlebevoegdheid heeft wordt bepaald:

- Hetzij overeenkomstig punt 1 van artikel 13 van de gedelegeerde verordening 2015/35/UE van de Europese Commissie, met name de toepassing van een genoteerde prijs op een actieve markt.
- Hetzij overeenkomstig punt 4 van artikel 13 van de gedelegeerde verordening 2015/35/UE van de Europese Commissie, met name de berekening van het excedent van de activa ten opzichte van de passiva, door elk actief en passief tegen reële waarde te herwaarderen.

Voor de participaties waarop Ethias nv geen controlebevoegdheid heeft, wordt de interne waarderingsmethodes bepaald overeenkomstig punt 7 van artikel 10 van de gedelegeerde verordening 2015/35/UE van de Europese Commissie, met name volgens de waarderingsmethode die door de onderneming wordt gebruikt voor de opstelling van haar jaarlijkse financiële staten:

- Hetzij door zich te baseren op een waarderingsverslag geleverd door een onafhankelijke onderneming,
- Hetzij op het Netto-actief van de deelneming voor de andere vennootschappen.

In dat geval wordt de waarde van de goodwill en van de andere immateriële vaste activa afgetrokken van de waarde van de participatie.

Waarderingsverschillen

Met uitzondering van de participaties die het voorwerp uitmaken van een waardevermindering wordt het waarderingsverschil tussen de financiële staten BGAAP en het referenties hoofdzakelijk verklaard door het verschil tussen de reële waarde genoteerd in SII en de aanschaffingswaarde van de participaties. De impact bedraagt 27.688 miljoen euro.

Bovendien werd in het SII-referentiestelsel geanticipeerd op de aankoop van Whestia, waardoor de participatie op 100 % werd gebracht terwijl dit 25,10 % was in de financiële staten BGAAP. De impact bedraagt 30.519 miljoen euro.

5.1.3. Geldmiddelen en kasequivalenten

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Geldmiddelen en kasequivalenten	664.960	664.960	-

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De activacategorie "kas en kasequivalenten" wordt gewaardeerd tegen de nominale of aanschaffingswaarde. Er worden waardeverminderingen opgetekend om rekening te houden met de onzekerheden van hun terugwinning.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Geen waarderingsverschil op deze activacategorie.

5.1.4. Buitenbalans

Zonder voorwerp

5.1.5. Materiële vaste activa voor eigen gebruik

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Onroerende goederen bestemd voor bedrijfsdoeleinden	97.390	75.164	22.226

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De maatschappelijke gebouwen worden in principe om de drie jaar gevaloriseerd door gekwalificeerde vastgoedexperten. De reële waarde van de gebouwen is gebaseerd op de waardering door een onafhankelijk expert met de juiste professionele kwalificaties en ervaring.

De reële waarde van de gebouwen vertegenwoordigt het geraamde bedrag waartegen een eigendom zou kunnen worden uitgewisseld op de datum van de waardering tussen een instemmende koper en een instemmende verkoper op basis van een transactie in normale marktomstandigheden (arm's length) na een aangepaste marketing.

In het geval van de gebouwen die rechtstreeks in bezit zijn (asset deals) worden de registratierechten ten laste van de koper afgetrokken van de aldus geraamde omruilwaarde.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Er is geen enkele waardevermindering genoteerd in de Belgische boekhoudkundige balans op 31 december 2016. Zodoende wordt het waarderingsverschil tussen de financiële staten BGAAP en het SII-referentiestelsel hoofdzakelijk verklaard door het verschil tussen de reële waarde genoteerd in SII en de geamortiseerde kostprijs van deze activa.

Op het niveau van de financiële staten BGAAP hebben twee gebouwen in 2011 het voorwerp uitgemaakt van een herwaarderingsmeerwaarde voor een globaal bedrag van 31.059 duizend euro.

5.1.6. Immateriële vaste activa

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Oprichtingskosten	0	2.786	-2.786
Immateriële vaste activa	0	75.859	-75.859
Totaal immateriële vaste activa	0	78.645	-78.645

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

Er zijn geen immateriële vaste activa erkend in SII.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Het waarderingsverschil op deze activaklasse wordt verklaard door het feit dat de immateriële activa niet erkend worden in SII en dus worden geannuleerd. In de financiële staten BGAAP is deze categorie hoofdzakelijk verbonden aan de activering van informaticaprojecten.

5.1.7. Uitgestelde belastingvorderingen

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Uitgestelde belastingvorderingen	227.719	0	0

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De uitgestelde belastingactiva en -verplichtingen worden gegenereerd door tijdelijke verschillen tussen de boekhoudkundige en fiscale waarden van de activa en de verplichtingen en in voorkomend geval, door het naar voren schuiven van de niet-gebruikte fiscale verliezen.

De uitgestelde belastingactiva worden enkel geboekt voor verminderingsdoeleinden van de tijdelijke afwijkingen en de overdraagbare verliezen als het waarschijnlijk is dat toekomstige belastbare winsten zullen toelaten deze afwijkingen en verliezen te compenseren en als de fiscale verliezen beschikbaar zullen blijven rekening houdend met hun oorsprong, hun voorvalperiode, hun conformiteit met de wetgeving inzake de terugvordering ervan. De capaciteit van Ethias om de uitgestelde belastingactiva te innen wordt gewaardeerd via een analyse die onder meer gebaseerd is op de inschatting van de toekomstige resultaten. Gezien de verschillende onzekerheden met betrekking tot onder meer de evolutie van de financiële markten, ging Ethias in haar analyse uit van een tijdshorizon van vijf jaar. De onderliggende hypothesen van deze laatste worden jaarlijks herzien.

Ethias besteedt er aandacht aan dat de uitgestelde belastingen die voortvloeien uit een plots verlies (schok) niet gedragen worden door dezelfde uitgestelde belastingverplichtingen en of door winsten die reeds de boeking van uitgestelde belastingactiva dragen.

De uitgestelde belastingactiva vinden hun oorsprong voornamelijk in de waarderingsverschillen van de technische passiva (Best Estimate).

De uitgestelde belastingverplichtingen hebben daarentegen betrekking op de waardering van de activa.

Ethias wacht om deze belastingen te recupereren of te betalen naargelang de realisatie van de tijdelijke verschillen.

Ethias bevindt zich momenteel in een situatie van netto uitgestelde belastingactiva waarvan het saldo hoger is dan 15 % van de SCR. De uitgestelde belastingactiva met betrekking tot de recupereerbare fiscale verliezen worden niet gewaardeerd.

In toepassing van de SII-reglementering beperkt Ethias het in aanmerking nemen van de uitgestelde belastingactiva tot beloop van 15 % van de SCR.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Het bedrag van uitgestelde belastingactiva dat moet worden gewaardeerd als DTA op 31 december 2016 in SII bedraagt 369.335 duizend euro dat moet worden beperkt tot 227.719 duizend euro die 15 % van de SCR vertegenwoordigen.

5.1.8. Deposito's ten gunste van cedenten

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Deposito's bij cederende ondernemingen	1.218.748	1.125.393	93.355

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De deposito's bij cederende ondernemingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, bij gebrek aan informatie die nodig is voor deze herwaardering worden zij gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Het waarderingsverschil op deze activaklasse wordt verklaard door de herwaardering van het deposito van Ethias Gemeen Recht: 1.066.036 duizend euro in plaats van 972.681 duizend euro.

5.1.9. Vorderingen uit hoofde van verzekering en op intermediairs

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Verzekeringnemers	113.393	113.393	-
Tussenpersonen	27.860	27.860	-
Overige	48.125	77.594	-29.469
Totaal	189.378	218.847	-29.469

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De activacategorie "vorderingen uit hoofde van verzekering en op intermediairs" wordt gewaardeerd tegen de nominale of aanschaffingswaarde. Er worden waardeverminderingen opgetekend om rekening te houden met de onzekerheden van hun terugwinning.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Het waarderingsverschil op deze activaklasse wordt verklaard door de annulatie van de te recupereren technische lasten, waarbij de technische voorzieningen (Best Estimate) berekend worden zonder terugvorderingen.

5.1.10. Vorderingen uit hoofde van herverzekering

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Vorderingen uit hoofde van herverzekeringsverrichtingen	64.359	64.359	-

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De activacategorie "vorderingen uit hoofde van herverzekeringsverrichtingen" wordt gewaardeerd tegen de nominale of aanschaffingswaarde. Er worden waardeverminderingen opgetekend om rekening te houden met de onzekerheden van hun terugwinning.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Geen waarderingsverschil op deze activaklasse.

5.1.11. Vorderingen (handelsvorderingen, geen vorderingen uit hoofde van verzekering)

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Borgstellingen uitbetaald in contanten	2.435	2.435	-
Overige vorderingen	75.950	102.521	-26.571
Totaal Overige vorderingen (zonder verzekering)	78.385	104.956	-26.571

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De activacategorie "overige vorderingen (zonder verzekering)" wordt gewaardeerd tegen de nominale of aanschaffingswaarde. Er worden waardeverminderingen opgetekend om rekening te houden met de onzekerheden van hun terugwinning.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Het waarderingsverschil op deze activaklasse wordt verklaard door de annulatie van de te recupereren technische lasten met betrekking tot de aanvaarde zaken, waarbij de technische voorzieningen (Best Estimate) berekend worden zonder terugvorderingen.

5.1.12. Overige activa

In duizend euro	SII-waarde	SI-waarde	Vershil
Materiële activa	21.410	21.410	-
Verworven, niet-ervallen intresten en huurgelden	1.012	1.012	-
Totaal Overige activa	22.422	22.422	

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De materiële activa worden op het actief geboekt tegen hun aanschaffingswaarde of kostprijs, met inbegrip van de bijkomende kosten. Zij worden lineair geamortiseerd aan de volgende percentages (installaties, machines, elektronische uitrusting: 33 1/3 %, rollend materieel 25 %, meubilair en kantoomateriaal 10 %).

De geïnde maar niet vervallen interesten en huurgelden worden gewaardeerd tegen nominale of aanschaffingswaarde. Er worden waardeverminderingen opgetekend om rekening te houden met de onzekerheden van hun terugwinning.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Geen waarderingsverschil op deze activaklasse.

5.2. Waardering van de technische voorzieningen

5.2.1. Waardering van de best estimates Leven

5.2.1.1. Resultaten

De tabel hieronder toont de kwantitatieve verschillen tussen de waardering van de voorzieningen Leven onder SII, d.i. de waarde van de Best Estimates (BE) en deze beschreven in de financiële staten BGAAP.

In duizend euro

SII-activiteitslijn	SII-waarde	BGAAP-waarde
Verzekeringen met winstdeling	11.456.880	9.376.708
Aanvaarde herverzekering ¹⁰	4451	150.545
Bijkomende voorzieningen BGAAP		1.048.451
Voorziening TRIP ¹¹		691
Subtotaal		10.576.395
Verzekeringen met winstdeling ¹²	33.174	
Levensverzekering, met uitzondering van ziekteverzekering en aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	11.494.505	10.576.395
Aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen ¹³	411.999.	408.389
TOTAAL	11.906.504	10.984.784

In BGAAP omvatten de voorzieningen voor Ethias levensverzekering:

- de wiskundige voorzieningen, die worden gewaardeerd volgens de prospectieve methode zoals het verschil tussen de huidige waarden van de verbintenissen aangegaan door de verzekeraar de die van de verbintenissen aangegaan door de verzekerde, of retrospectief worden gewaardeerd. De voorzieningen worden berekend op basis van de technische basissen die van toepassing zijn op het ogenblik dat het contract wordt afgesloten, waarbij later aanpassingen kunnen worden doorgevoerd naar aanleiding van eventuele wijzigingen in de contracten.
- de bijkomende "knipperlicht"-voorzieningen, om de afwijking tussen de wiskundige voorzieningen berekend aan de gewaarborgde rentevoet van het contract en deze berekend aan de "knipperlicht"-rentevoet zoals bepaald in artikel 31 van het koninklijk besluit leven van 14/11/2003.
- de bijkomende langlevensvoorzieningen teneinde rekening te houden met de verlenging van de levensverwachting en samengesteld op de renteproducten.

Zij omvatten de toegekende winstdeelnames Leven. Hieraan moet worden toegevoegd het winstdeelnamefonds overlijden samengesteld om het hoofd te bieden aan de WD-uitkeringen overlijden van het komende boekjaar. Er moet worden genoteerd dat er een adequatietest van de technische voorzieningen, LAT (Liability Adequacy Test), gerealiseerd en dat deze tot geen enkele aanpassing heeft geleid. De test heeft immers aangetoond dat de technische voorzieningen toereikend zijn om te voldoen aan de verzekeringsverbintenissen. Er is dus geen bijkomende post met betrekking tot de andere aanvullende voorzieningen dan deze die reeds vermeld werden.

¹⁰ Zonder aanvaarde herverzekering tak 23 (contracten in rekeneenheden)

¹¹ TRIP (Terrorism Reinsurance and Insurance Pool).

¹² Het betreft de rentes GR in BA Auto en Algemene BA

¹³ Deze post bevat de aanvaarde herverzekering tak 23

Onder Solvabiliteit II worden de Best Estimates berekend door bepaalde stromen te projecteren om in lijn te zijn met de economische, demografische, enz. realiteit. De huidige waarde van de toekomstige stromen wordt gerealiseerd met behulp van een disconteringspercentage met volatiliteitsaanpassing dat door EIOPA wordt aangereikt. De stromen bevatten de specifieke risico's zoals de opties en waarborgen die niet het voorwerp uitmaken van voorzieningsregels uitgedrukt in BGAAP. De Best Estimates bevatten een winstdeelname die op stochastische wijze wordt bepaald, d.w.z. door het genereren van een groot aantal mogelijke en willekeurig gekozen toekomstige stromen. Naast de verschillende geselecteerde hypothesen om de stromen te bepalen, worden de Best Estimates ook bepaald door verschillende deskundige adviezen. Er kunnen ook toekomstige beheerbeslissingen in aanmerking worden genomen in de berekening van de Best Estimates.

De bijkomende voorzieningen die deel uitmaken van de BGAAP-reserves, met name de langlevensvoorziening en de knipperlichtvoorziening worden niet als dusdanig opgenomen onder Solvency II. Het risico dat zij dekken is echter wel opgenomen in SII bij de evaluatie van de BE door middel van de geselecteerde hypothesen. Het WD-fonds overlijden verschijnt ook niet als dusdanig onder SII, maar de toekomstige WD overlijden toegewezen aan de toekomstige stromen vullen deze stromen aan.

In de segmenten Leven moeten de rentes van Gemeen Recht in Niet-Leven worden toegevoegd: Algemene BA en BA Auto (cf. deel 5.2.2).

het waarderingsverschil van 408.389 duizend euro in BGAAP en 410.632 in SII vloeit voort uit de berekening van een BE onder SII.

Bovendien worden de groepsverzekeringsovereenkomsten van de werknemers van Ethias gevaloriseerd zoals bepaald door de IAS19-norm en worden opgenomen in de pensioenvoorzieningen in SII (cfr. deel 5.3.2).

5.2.1.2. Algemene interne waarderingsmethode voor de BE Leven

De levensverzekeringsproducten worden geïnclassificeerd volgens het beheertype, met name:

- de individuele levensverzekeringsproducten,
- de collectieve levensverzekeringsproducten.

In individuele levensverzekering is onze portefeuille samengesteld uit de volgende producten:

- de klassieke producten
- de producten Verzekeringsrekening, de zogenaamde "FIRST"
- de rentes.

Sommige producten kunnen worden onderschreven in het kader van een pensioensparen of een langetermijnsparen, waardoor de verzekerde het geheel of een deel van zijn verzekeringspremie fiscaal in mindering kan brengen rekening houdend met de fiscale plafonds.

In Leven collectief wordt er een onderscheid gemaakt tussen de pensioenverzekeringen van de 1ste pijler, de groepsverzekeringen (2de pijler) en de kapitalisatieproducten. De pensioenverzekering is een verzekeringsovereenkomst afgesloten door een openbare werkgever ten gunste van zijn personeel en beoogt de opbouw van wettelijke pensioen- of bijdrageprestaties die verschuldigd zijn aan de RSZPPO. De samengestelde reserves worden op collectieve wijze beheerd (in "gemeenschappelijk beheer") of in fondsen met bestemde activa en kunnen ofwel aan tak 21 of aan tak 23 toebehoren.

Tot slot noteren wij dat de portefeuille producten bevat die betrekking hebben op tak 21, tak 23 en tak 26.

Sommige passivasegmenten maken nog geen deel uit van de algemene modelleringsmethode SII en dit om redenen van complexiteit, niet-materialiteit of onbeschikbaarheid van de gegevens. Voor de niet-gemodelleerde segmenten zal de boekhoudkundige reserve BGAAP over het algemeen gebruikt worden als Best Estimate.

Tak 21

De gemodelleerde portefeuille Leven werd gesegmenteerd in homogene activiteitenlijnen die voldoende groot zijn voor de toepassing van statistische technieken. Hierdoor konden wij hypothesen maken inzake afkoop, modellering van toekomstige WD-dotatie en sterfte.

De segmentering werd doorgevoerd op basis van de volgende criteria:

- Type van prestatie: risico overlijden, risico leven of wiskundige reserve
- Type van beheer: collectief of individueel
- Homogeniteit van gedrag inzake afkoopoptie
- Financieel activabeheer: gemeenschappelijk beheer of afzonderlijk beheer

De modellering van het passief Leven omvat de projectie van de toekomstige stromen met betrekking tot de verzekeringsovereenkomsten op een projectiehorizon van 50 jaar voor het merendeel van de producten. Op het einde

van de projectietermijn gaat men ervan uit dat de voorzieningen met betrekking tot de niet-vervallen contracten verdwijnen.

De projecties van de passiefstromen Leven wordt op deterministische wijze gerealiseerd behalve voor de gewaarborgde rentevoeten die afhankelijk zijn van de marktomstandigheden die stochastisch zijn en bekomen worden via een interne generator van economische scenario's (ESG, voor Economic Scenario Generator). De winstdeling wordt op stochastische wijze gemodelleerd.

De Best Estimate wordt berekend als de huidige waarde van alle geprojecteerde binnenkomende en uitgaande stromen.

Bijzondere gevallen:

- Het segment van de pensioenverzekeringen maakt het voorwerp uit van een gedifferentieerde modellering, de passiefstromen zijn zelf stochastisch door middel van de inflatie en de variabele gewaarborgde rentevoet (gekalibreerd op basis van het ESG).
- Wij veronderstellen dat de evolutie van de reserves van de financieringsfondsen in verhouding staat tot deze van de overeenstemmende polissen en de totale stromen worden vervolgens in mindering gebracht op basis van de gewaarborgde rentevoet.
- Voor de aanvaarde herverzekering - waar Ethias niet de hoofdverzekeraar is - beschikt Ethias niet over de geïndividualiseerde gegevens (polissen en rentes). Om de Best Estimate te berekenen maken wij gebruik van een vergelijkbare verzekeringsportefeuille.

Tak 23

Voor de tak 23-producten van de individuele verzekeringen stemt de Best Estimate overeen met de actualisatie van de stromen bepaald op basis van de evolutie van de marktwaarde van de rekeneenheden, op basis van de forward rente van één jaar, in voorkomend geval rekening houdend met het toegepaste afkooppercentage alsook met de toeslagstromen en de algemene kostenstromen.

Voor de producten van de tak 23 van de collectieve verzekeringen menen wij dat de Best Estimate gelijk is aan de boekhoudkundige voorziening.

Tak 26

De producten van de tak 26 zijn van het type FIRST verzekeringsrekening, gemodelleerd op een wijze die vergelijkbaar is met de FIRST-producten van de tak 21. Aangezien deze producten niet gekoppeld zijn aan een natuurlijke, maar aan een morele persoon (zonder verzekerd hoofd) worden de stromen niet beïnvloed door een sterftefactor.

5.2.1.3. Belangrijkste hypothesen

Terwijl de boekhoudkundige technische voorzieningen BGAAP zonder bijkomende voorzieningen (knipperlicht en langlevens) worden berekend op basis van de tariefvoorwaarden van de contracten, houden de technische voorzieningen Solvency II op hun beurt rekening met de verwachte realiteit. Op algemene wijze kunnen de hypothesever schillen tussen de berekeningen in BGAAP en deze gerealiseerd onder Solvabiliteit II worden samengevat in de volgende tabel:

Parameters	BGAAP	Solvency II
Contractuele verplichtingen	Tarief (zonder commerciële toeslagen)	Tarief & kosten met betrekking tot het activabeheer
Sterftetafels	tarifair	prospectief
Actualisatievoet	gewaarborgd tarief	EIOPA-curve
Toekomstige afkopen	niet beschouwd	beschouwd
Toekomstige kortingen	niet beschouwd	beschouwd
Beschermingskosten T21	afzonderlijk geprovisioneerd	beschouwd
Kosten ABC	niet beschouwd	beschouwd (in "run-off")
Toekomstige inflatie	niet beschouwd	beschouwd
Toekomstige WD	niet beschouwd	beschouwd
Toekomstige premies	niet in aanmerking genomen	In aanmerking genomen binnen de limiet van de contract boundaries

De sterftetafels

Het sterftecijfer is een belangrijke factor voor de verzekeringsmaatschappijen die hierop moeten anticiperen met de grootste juistheid.

De factoren die een invloed hebben op het sterftecijfer van de volledige Belgische bevolking zijn:

- de leeftijd: de levensverwachting daalt met de leeftijd
- het geslacht: het sterftecijfer van de mannen is hoger dan dat van de vrouwen in ons land
- het beroep of de werkomstandigheden
- de rookverslaving
- de tijd: het sterftecijfer evolueert met de tijd omwille van de bijvoorbeeld de medische vooruitgang.
- De beschikbare sterftetafels zijn:
  - de tarieftafels opgemaakt aan de hand van de Makeham-coëfficiënten, zoals bijvoorbeeld MR/FR,
  - de ervaringstafels (Assuralia),
  - De prospectieve tafels (gekalibreerd bij Ethias) met of zonder anti-selectie.
- Voor de berekening van de Best Estimate in het kader van Solvabiliteit II maakt Ethias gebruik van de prospectieve tafels, wat niet het geval is op het vlak van haar tarifiering.

De afkooppercentages

Bij de berekening van de BE worden de afkopen gemodelleerd op basis van een van de drie volgende modellen:

- een deterministische modellering van de afkopen vanaf een constant afkooppercentage
- een deterministische modellering van de afkopen vanaf een afkooppercentage dat afhangt van het ogenblik van de simulatie
- een deterministische modellering van de afkopen vanaf een afkooppercentage dat afhangt van het ogenblik van de simulatie en van de gemiddelde gewaarborgde rente van het contract.

De afkoopboetes worden momenteel niet gemodelleerd, met uitzondering van de conjuncturele afkoopboetes.

De afkooppercentages worden berekend per segment en stemmen, met uitzondering van de FIRST-producten en de Tak 23 en 26-producten, overeen met het rekenkundige gemiddelde van de afkooppercentages die in de loop van de voorbije vijf jaar werden waargenomen.

De afkooppercentages worden niet in aanmerking genomen in de waardering van de BGAAP-voorzieningen.

De contractuele lasten en kosten met betrekking tot het activabeheer

De lasten komen voort uit de tarifiering. De berekening van de BGAAP-voorzieningen gebeurt in inventarisgrondslagen terwijl de BE ook rekening houdt met de commerciële lasten. De commerciële lasten van de FIRST-producten worden gekalibreerd op basis van het waargenomen gemiddelde voor de verschillende generaties van contracten (die verschillende lasten bevatten).

Bovendien worden ook de activabeheerkosten zoals de transactie- en de bewaarnemingskosten onder SII via de CBG gemodelleerd. Deze komen daarentegen niet voor in BGAAP waar er geen rekening wordt gehouden met de potentiële toekomstige rendementen.

De algemene kosten

Wij moeten rekening houden met de verschillende algemene kosten en uitgaven waarmee Ethias wordt geconfronteerd. Wij onderscheiden:

- de algemene kosten,
- de uitgaven inzake bescherming van de tak 21.

De algemene kosten worden verdeeld volgens de opsplitsing die voortvloeit uit de analyse van de "Activity Based Costing" teneinde hierover te beschikken op een meer granulaire niveau. De ABC-methode heeft als doel alle door de maatschappij gedragen kosten te verdelen voor elk individueel product. De kosten omvatten niet enkel de eigen kosten met betrekking tot de producten, maar ook de te verdelen kosten zoals bijvoorbeeld de kosten van de gebouwen.

Wij noteren dat enkel de kosten met betrekking tot een werkwijze in run-off en met respect van de contractlimieten onder Solvabiliteit II in aanmerking worden genomen.

De jaarlijkse bijdrage aan het beschermingsfonds van de tak 21 wordt berekend op de reserves van de betrokken tak 21-contracten: deze laatste wordt in het begin van het jaar (in maart) betaald en stemt overeen met een percentage (0,15 %) van de reserves op 30 september van het vorige jaar.

De algemene kosten worden niet in aanmerking genomen in de waardering van de BGAAP-voorzieningen.

De verminderingen

Het recht op vermindering is de mogelijkheid voor de verzekeringnemer om op een bepaald ogenblik en op anticipatieve wijze de betaling van zijn premies stop te zetten.

Het verminderingspercentage werd bepaald vanaf het rekenkundige gemiddelde van de verminderingspercentages waargenomen in de loop van de voorbije 5 jaar. Dit percentage wordt berekend voor de groepsverzekeringsspolissen.

De verminderingspercentages worden niet in aanmerking genomen in de waardering van de BGAAP-voorzieningen.

De toekomstige gewaarborgde rentevoeten

De berekening van de BGAAP-voorzieningen houdt geen rekening met de toekomstige gewaarborgde rentevoeten indien zij variabel zijn.

Onder SII daarentegen wordt hij, wanneer de toekomstige gewaarborgde rentevoet van de contracten variabel is (hoofdzakelijk in 1ste pijler en minder vaak in 2de pijler), bepaald via de economische scenariogenerator.

Voor de FIRST-producten, wanneer de toekomstige gewaarborgde rentevoet kan worden herzien, bedraagt hij 0 %.

Voor de 2de pijler werd een tarifieringsbeleid naargelang de marktomstandigheden bepaald om een nieuwe gewaarborgde rentevoet toe te kennen aan de hernieuwde polissen als gevolg van de nieuwe wet betreffende de aanvullende pensioenen (cf. infra).

De economische hypothesen

De economische hypothesen die betrokken zijn in de berekening van de Best Estimate zijn:

- de actualiseringscurve
- het inflatiepercentage

De actualiseringscurve is deze die wordt aangeleverd door EIOPA, inclusief de volatiliteitsaanpassing. De inflatie wordt berekend met behulp van de economische scenariogenerator.

Zo lang als de resultaten van de adequatietest voor de technische voorzieningen (LAT, Liability Adequacy Test) bevredigend zijn houdt de berekening van de BGAAP-voorzieningen geen rekening met de gewaarborgde tarieven en wordt niet beïnvloed door de inflatie. Het is slechts via de aanvullende "knipperlichtvoorziening" en op indirecte wijze dat de reglementering heeft verplicht op rekening te houden met het eventuele verschil tussen de gewaarborgde rentevoeten en de marktrentevoeten.

De winstdeelnemingen (WD)

De actuariële berekeningswijze van de BE genereert jaar na jaar de balansen en resultatenrekeningen en bepaalt bijgevolg het bedrag van de toe te kennen WD's, in dit geval, op het einde van ieder boekjaar wanneer de toekenningsvoorwaarden vervuld zijn. Het bedrag van de taks op WD wordt eveneens afzonderlijk geïdentificeerd.

Terwijl in de toekomstige stromen waarvan de actualisering het bedrag van de BE genereert de raming van de toekomstige WD's Leven in aanmerking wordt genomen, worden de toekomstige WD's Leven niet in aanmerking genomen in de waardering van de BGAAP-voorzieningen. Wat de toekomstige WD's Overlijden betreft, wordt er in BGAAP enkel rekening gehouden met de reserve samengesteld in het WD-fonds Overlijden teneinde de te storten WD's Overlijden te verzekeren tijdens het volgende boekjaar. Onder SII worden daarentegen alle toekomstige WD's Overlijden in aanmerking genomen op het niveau van de toekomstige prestatiestromen.

In aanmerking nemen van bepaalde toekomstige premies

De modellering gebeurt op basis van de run-off hypothese van de contracten met respect van de contractlimieten onder Solvabiliteit II. Wij beschouwen dus geen nieuwe productie, noch in termen van nieuwe contracten noch in termen van bijkomende inbreng op de bestaande contracten waarvoor Ethias het tarief kan herzien. Wij houden daarentegen rekening met de periodieke contractuele premies, d.w.z. de premies die de verzekerde verplicht moet betalen op straffe van een reductie van zijn verzekeringsdekking. Worden eveneens in aanmerking genomen: de premies waarop Ethias een renteverbintenis in 1ste pijler of voor bepaalde financieringsfondsen of collectieve fondsen. Wat de tweede pijler betreft worden de premies met betrekking tot de tijdelijke verzekeringen overlijden, gezamenlijk met een segment Leven getarifeerd, in aanmerking genomen.

Bij de waardering van de voorzieningen in BGAAP worden de toekomstige premies daarentegen niet in aanmerking genomen. Enkel de reeds geïnde premies zijn opgenomen in de voorzieningen.

5.2.1.4. Onzekerheidsniveau

- De financieringsfondsen maken het voorwerp uit van hypothesen over hun evolutie
- De reserves in aanvaarde medeverzekering wordt verondersteld op dezelfde wijze te evolueren als deze van het overeenstemmende segment
- De tak 23 is gedeeltelijk gemodelleerd
- De herverzekering is niet gemodelleerd. Een analyse heeft immers aangetoond dat de impact ervan op de BE Leven niet-materieel is.
- De verzekeringen gewaarborgd inkomen zijn niet gemodelleerd
- De modellering van de afkopen is gebaseerd op een enkele rentevoet ongeacht de leeftijdsschijf
- De stochastische modellering van de WD is nog niet volkomen afgerond.

5.2.1.5. Deskundigenadvies

De lijst met de adviezen van deskundigen werd geactualiseerd op 31 december 2016.

5.2.1.6. Belangrijke hypothesewijzigingen

De belangrijke wijzigingen in de hypothesen of in de modellering tussen 31 december 2015 en 31 december 2016 zijn de volgende:

- In groepsverzekering 2de pijler wordt er rekening gehouden met de verlenging van de contracten
- In pensioenverzekeringen 1ste pijler wordt er rekening gehouden met een eventueel gezamenlijk beheer door de entiteiten.
- De overname van de schuldsaldoportefeuille van Whestia door Ethias is zeker, de BE wordt niet meer geraamd op basis van het contract aanvaarde herverzekering met betrekking tot deze portefeuille, maar op basis van de portefeuille die voor 100 % is overgenomen door Ethias.
- De verschillende kalibreringen (afkooppercentage, kosten ...) werden herzien.

Verlenging van de contracten van de 2de pijler

In het kader van de nieuwe wetgeving (wet van 18/12/2015) betreffende de aanvullende pensioenen in het noodzakelijk om sommige verbintenissen van onze portefeuille van de 2de pijler te verlengen. De nieuwe wet verbiedt immers (behalve overgangperiode) de betaling van de aanvullende pensioenprestatie voor het ogenblik dat de verzekerde zijn (vervroegd) wettelijk pensioen zal opnemen.

Wat de contracten betreft waarvan de eindleeftijd van het reglement lager is dan de wettelijke leeftijd van het (vervroegd) wettelijk pensioen, zij moeten worden verlengd om aan te sluiten op de datum waarop de verzekerde verondersteld wordt zijn wettelijk pensioen op te nemen. Het is eveneens noodzakelijk om rekening te houden met de evolutieve leeftijd van het wettelijk pensioen (65 jaar tot in 2024, 66 jaar vanaf 2025 en 67 jaar vanaf 2030).

Het is noodzakelijk om de tariefgrondslagen te bepalen waarin de kapitalen van de bedoelde contracten zullen worden verlengd. De tariefgrondslagen zullen identiek zijn aan het initiële contractuele tarief, met uitzondering van de gewaarborgde rentevoet en eventueel de sterftetafel. De gewaarborgde rentevoet gebruikt voor de contractverlengingen is afhankelijk van de economische omgeving en de door de ESG geprojecteerde rentevoeten.

De eventuele periodieke premies van de contracten worden niet verlengd na de initiële eindleeftijd aangezien Ethias desbetreffend geen verbintenissen heeft na deze leeftijd.

Gezamenlijk beheer van de entiteiten 1ste pijler

Voor de wijziging voorzag het model de stopzetting van de projecties van een entiteit wanneer zijn reserves negatief werden. Het lijkt evenwel meer in lijn met de werkelijkheid om deze stopzetting niet langer toe te passen per entiteit, maar per groep van entiteiten wanneer de situatie het vereist. Het kan immers noodzakelijk zijn om bijvoorbeeld de verschillende entiteiten met betrekking tot eenzelfde cliënt, zoals zijn pensioenverzekeringen en bijdrageverzekering, samen te behandelen of om bijvoorbeeld een gemeente en zijn OCMW samen te behandelen. Het model werd dus aangepast om, in voorkomend geval, verschillende entiteiten gezamenlijk te behandelen.

Overname van een schuldsaldoportefeuille

Op 31 december 2016 wordt er rekening gehouden met de zekere overname van de schuldsaldoportefeuille in de portefeuille van de klassieke contracten Leven Particulieren van Ethias. De contracten worden behandeld als klassieke contracten Leven zonder contract van aanvaarde herverzekering.

5.2.2. Waardering van de best estimates Niet-Leven

5.2.2.1. Resultaten

De tabel hieronder toont de kwantitatieve verschillen tussen de waardering van de voorzieningen Niet-Leven onder SII, d.i. de waarde van de Best Estimates (BE) en deze beschreven in de financiële staten BGAAP.

In duizend euro

SII-activiteitslijn	SII-waarde	BGAAP-waarde
Schadeverzekering (met uitzondering van ziekteverzekering)	1.702.513	1.816.542
Ziekteverzekering (analoog aan schadeverzekering)	289.824	362.765
<i>Niet-Leven</i>	1.922.337	
Technische voorzieningen ziekteverzekering (analoog aan levensverzekering) ¹⁴	1.480.998	1.463.981
TOTAAL zonder vorderingen	3.473.335	3.643.288
Voorzieningen vorderingen	0	-55.946
TOTAAL	3.473.335	3.587.342

In SII worden de BE berekend zonder vorderingen (cf. deel 5.1.9 en 5.1.11) en de BE van de rentes BA en BA Auto worden geklasseerd in Leven (cf. deel 5.2.1).

5.2.2.2. Uit hoofde van herverzekering verhaalbare bedragen uit

De volgende samenvattende tabel bevat de verhaalbare bedragen uit hoofde van herverzekering Ethias nv op 31 december 2016 met de categorieën van de economische balans SII.

In duizend euro

SII-activiteitslijn	Bruto technische voorzieningen	Netto technische voorzieningen vóór aanpassing	Aanpassing (*)	Overgedragen technische voorzieningen
Schadeverzekering (met uitzondering van ziekteverzekering)	1.702.513	1.605.140	-2.127	95.245
Ziekteverzekering (analoog aan schadeverzekering)	289.824	287.309	-12	2.504
<i>Niet-Leven</i>				97.749
Ziekteverzekering (analoog aan levensverzekering)	1.514.172	1.511.151	0	3.021
TOTAAL	3.506.509	3.403.600	-2.139	100.770

¹⁴ De rentes in BA Auto en Algemene BA werden ingetrokken aangezien zij opgenomen zijn in de tabel Leven (deel 5.2.1)

In Solvabiliteit II, worden de uit hoofde van herverzekering verhaalbare bedragen opgesplitst in "schadeverzekering (zonder ziekte)", "Ziekte analoog aan schadeverzekering" en "Ziekte analoog aan levensverzekering" voor een totaalbedrag van 100.770 duizend euro terwijl de aandelen van herverzekeraars in de technische voorzieningen in de technische voorzieningen van de Belgische boekhoudkundige balans 121.543 duizend euro bedragen.

5.2.2.3. Algemene waarderingsmethode van de BE voor schadegevallen

Prestaties en externe kosten

De berekeningen van de toekomstige stromen van prestaties en externe kosten voor het beheer van de schadegevallen in run-off zijn gebaseerd op de klassieke trianguleringsmethoden, zowel in BGAAP als in SII. Er zijn evenwel enkele verschillen in de berekeningen in beide kaders:

- De gebruikte segmentering is niet identiek.
- De modellering van de toekomstige inflatie:
  - in BGAAP nemen wij een impliciete inflatie in aanmerking in de triangel.
  - In SII passen wij de prestaties en externe kosten aan aan de inflatie op de berekeningsdatum en bepalen wij de toekomstige stromen door hierop een inflatie toe te passen die afkomstig van een economische scenariogenerator (ESG).
- Het beheer van de atypische schadegevallen:
  - Geen bijzonder behandeling in het kader van de berekening in BGAAP, behalve voor de zogenaamde mediaschadegevallen.
  - Opsplitsing tussen de natuurlijke en de atypische schadegevallen in het kader van de SII-berekening. Behandeling van de triangel van prestaties en externe kosten voor de atypische schadegevallen wanneer de materialiteit het toelaat, zo niet toepassing van de beoordeling geval per geval uitgevoerd door de beheerder.
- De stromen worden niet geactualiseerd in BGAAP.
- Een Value at Risk (VaR) met betrekking tot de risk appetite van de maatschappij wordt opgenomen in de BGAAP-beoordelingen terwijl de berekening van de BE in SII een middenscenario is

Interne schadebeheerkosten en administratiekosten

Om de interne schadebeheerkosten te bepalen passen wij de New York-methode toe. Deze methode is gebaseerd op de hypothese dat een deel van de interne beheerkosten wordt verbruikt bij de opening van het schadegeval en dat het overige deel van de kosten wordt verbruikt in de loop van het beheer van het schadegeval. De kalibrering van de consumptieparameters gebeurt op basis van de gegevens van de Belgische markt.

De administratiekosten worden bepaald door middel van een percentage van de uitgaven in het kader van SII. Er wordt een correctiefactor toegepast om rekening te houden met een selectie van kosten met betrekking tot een activiteit in going concern.

Het percentage van de voorzieningen wordt gebruikt om de VISBK¹⁵ in BGAAP te bepalen.

Boekhoudkundige "add-ons" en vereenvoudigde methode

Een geheel van elementen zijn, omwille van hun specifieke aard, uitgesloten uit onze a priori berekening. Deze elementen, "add-ons" genoemd, worden afzonderlijk geraamd en toegevoegd aan de technische voorzieningen.

De add-ons zijn als volgt:

- De BE voor de reserves prothesen AO67 wordt bepaald door middel van de boekhoudkundige reserves op 31 december 2016.
- De BE voor de reserves prothesen AO71 wordt bepaald door middel van de boekhoudkundige reserves op 31 december 2016.
- De BE voor het Belgisch Gemeenschappelijk Waarborgfonds (BWBF) wordt bepaald door middel van de boekhoudkundige reserves op 31 december 2016.
- De BE voor de niet-gemodelleerde portefeuilles (legal expenses) wordt bepaald via triangulering.

---

¹⁵ VISBK: Voorziening voor interne schadebeheerskosten

- De BE voor de niet-gemodelleerde portefeuilles (geldelijke verliezen) wordt bepaald door middel van de boekhoudkundige reserves op 31 december 2016.
- De BE voor BelRé (aanvaarde herverzekering) wordt bepaald door middel van de boekhoudkundige reserves op 31 december 2016.
- Een specifieke portefeuille (General Liability) maakt het voorwerp uit van een add-on op basis van de BGAAP-reserves waarvoor wij een LossRatio-methode hanteren.
- Aangezien deze atypische niet-materiële IBNR-schadegevallen geen voorwerp uitmaken van een triangulering, berekenen wij een specifieke IBNR voor deze types van schadegevallen.

Herverzekering

Het aandeel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen wordt bepaald in de financiële staten BGAAP en het SII-referentiestelsel door toepassing van het herverzekeringsprogramma op de verschillende schadegevallen. Sommige delen van het herverzekeringsprogramma waarvan de impact als niet-materieel werd beoordeeld ten aanzien van de complexiteit van de vereiste informaticaontwikkelingen werden niet gemodelleerd.

In BGAAP wordt het herverzekeringsprogramma toegepast op basis van de BGAAP-schadelast. In SII is het programma daarentegen van toepassing op de SII-schadelast.

De aanpassing van de verhaalbare schadelastbedragen uit hoofde van de herverzekeringsovereenkomsten is een prudentieel concept dat door SII wordt opgelegd om het insolventierisico van de herverzekeraars te dekken en heeft geen tegenhanger in BGAAP.

5.2.2.4. Algemene waarderingsmethode van de BE voor rentes

Rentes AO

Bovendien zijn de methodes, de technische parameters die gebruikt worden voor de rentes in arbeidsongevallen verschillend in BGAAP en SII.

In BGAAP wordt een methode toegepast die gebaseerd is op barema's. Eer eerste laag aan de technische rentevoet van 3,75 %, 3,25 % of 2 % naargelang de generatie van de rente met een inflatie van 3 %, 2,5 % of 1,25 %. De sterfthypothese zijn de tabellen ED1 of ED2 naargelang het type van begunstigde. Een tweede laag, die op dezelfde sterfthypothese is gebaseerd maar met gebruik van de spilrentevoet, wordt samengesteld in het kader van de knipperlichtvoorziening.

In SII werd een projectiemethode van de stromen ontwikkeld die toelaat rekening te houden met de verschillende mogelijke opties:

- Overgang tussen fasen
- Verandering van BO-percentage¹⁶
- Opname van 1/3 in kapitaal
- Pensioencumulatie

De actualisatiecurve wordt bepaald door EIOPA en de inflatie is afkomstig van de ESG. De gebruikte sterftetafel is een prospectieve tafel dat een verhoogde sterfte integreert op basis van het type en het geslacht van de begunstigde gekalibreerd door Assuralia.

In BGAAP nemen wij kosten in aanmerking in verhouding tot de technische voorzieningen. In SII werd daarentegen een kostenbedrag per rente leven gekalibreerd.

---

¹⁶ BO = blijvende ongeschiktheid

Rentes GR

In BGAAP wordt een methode toegepast die gebaseerd is op barema's. Wij gebruiken een technische rentevoet van 3,25 % met een inflatie van 2 %. De sterfthypothese zijn de tabellen ED1 of ED2 op basis van de al dan niet geïndexeerde aard.

In SII wordt een projectiemethode voor de stromen gebruikt. De actualisatiecurve wordt bepaald door EIOPA. De inflatie- en sterfthypothese zijn identiek aan deze die gebruikt worden in BGAAP. Er werd een kostenbedrag per rente leven gekalibreerd.

Boekhoudkundige add-ons en vereenvoudigde methode

Een geheel van elementen zijn, omwille van hun specifieke aard, uitgesloten uit onze a priori berekening. Deze elementen, "add-ons" genoemd, worden afzonderlijk geraamd en toegevoegd aan de technische voorzieningen.

De add-ons zijn als volgt:

- De BE van de reserves overlijden in RSR-fase¹⁷ zijn gelijk aan de reserves, die geval per geval worden uitgevoerd door de beheerder, vermeerderd met een factor van 3,5 % om de kosten op te vangen.
- De BE van de reserves prothesen wordt bepaald door middel van de boekhoudkundige reserves.
- De bedragen van de BE van de reserves vorderingen wordt bepaald door middel van de boekhoudkundige reserves.
- Wij merken een tijdsverschil op tussen de samenstelling van de DMR¹⁸ en de storting van het kapitaal in de FAO (Fonds voor arbeidsongevallen) in het kader van de gevallen van wet van 71 die moeten worden overgedragen. Het bedrag van dit kapitaal dat bepaald is in BGAAP waar deze problematiek eveneens aanwezig is.
- De applicatie voor renteprojectie neemt als gegevens alle gevallen met een BO die niet nul is. Er kan evenwel een termijn tussen het voorval van het schadegeval en datum van de vaststelling van de BO worden waargenomen. Teneinde rekening te houden met deze termijn berekenen wij een IBNR-bedrag (Incurred But Not Reported, schadegevallen die reeds gebeurd, maar nog niet zijn aangegeven) dankzij een Aantal x Gemiddelde kost-methode.

5.2.2.5. Algemene waarderingsmethode van de BE voor premies

Methodes en hypothesen

De bruto BE van de premies in een SII-concept dat geen tegenhanger heeft in BGAAP. Er kan een analogie worden gemaakt met de voorziening voor lopende risico's en de voorziening voor niet-geïnde premies. De BE van de premies worden berekend volgens een vereenvoudigde methode gebaseerd op verschillende parameters:

- Voor de UPR (Voorziening voor niet-geïnde premies) zijn de bedragen afkomstig van de boekhoudkundige gegevens van 2016.
- De commissiepercentages zijn afkomstig van de budgetoefening.
- De aanschaffingskosten zijn afkomstig van de boekhoudkundige gegevens van 2016.
- De Gecombineerde Ratio wordt berekend als de som van de S/P-ratio (ratio Schadegevallen/Premies) en het kostenpercentage waarbij:
  - De S/P-ratio een economische ratio is berekend per subgroep van homogene risico's op basis van de uiteindelijke BE schadegevallen per voorvaljaar.
  - Het kostenpercentage is een verminderd cashkostenpercentage teneinde enkel rekening te houden met de kosten met betrekking tot de "going concern" contracten.
- Wij gebruiken een projectiemodel voor de premies en blootstellingen dat intern ontwikkeld en gekalibreerd werd om de huidige waarde van de toekomstige premies te bepalen.

Herverzekering

De BE van de premies onder aftrek van herverzekering is een SII-concept dat geen tegenhanger heeft in BGAAP.

De waardering in SII is identiek aan de waardering van de bruto BE van de premies. Het enige verschil bestaat erin een economische S/P-ratio onder aftrek van herverzekering te bepalen door gebruik te maken van de uiteindelijke BE van de schadegevallen per voorvaljaar onder aftrek van herverzekering.

---

¹⁷ RSR: Reserve "Te regelen schade"

¹⁸ DMR: Definitieve Mathematische Reserve

5.2.2.6. In aanmerking nemen van de tussenkomst van TRIP in de aanslagen van Brussel en Charleroi

Verschillende takken zijn getroffen door de aanslagen van Brussel, voornamelijk de Objectieve BA en AO. Het volgende mechanisme werd ingevoerd:

- De maatschappijen beheren hun schadegevallen.
- De last van de verschillende schadegevallen van de markt is geglobaliseerd in een pool (TRIP).
- De herverzekeraars komen tussen op basis van de last van de pool.
- De pool herverdeelt de lasten en de overgedragen lasten naar de verschillende maatschappijen pro rata hun marktaandeel.

De schadelast beheerd door de maatschappijen is dus geen weerspiegeling van de werkelijke verbintenissen van de maatschappij.

Opdat de BE de werkelijk verbintenissen zo goed mogelijk zou weerspiegelen zijn wij als volgt te werk gegaan:

- Annulatie van de stromen van de schadegevallen die verband houden met de aanslagen in de berekeningen van de BE van de rentes en van de schadegevallen
- Samenstelling van een add-on op basis van de BGAAP-bedragen na verdeling door de pool.

5.2.2.7. Belangrijke hypothesewijzigingen

BE van de schadegevallen

De drempels die toelaten een onderscheid te maken tussen de atritionele schadegevallen en de atypische schadegevallen werden gekalibreerd. Een reeks schadegevallen die uitgesloten waren uit de vorige kalibrering werden opnieuw opgenomen.

De trianguleringen werden geactualiseerd door toevoeging van een bijkomende diagonaal aan de verschillende triangels.

De kostenparameters werden opnieuw gekalibreerd door integratie van de waarnemingen van het jaar 2016. De kosten worden nu gekalibreerd op basis van een cash-visie en niet op basis van een boekhoudkundige visie: de afschrijving van bepaalde aanzienlijke informaticakosten die deze verandering noodzakelijk maakte.

Rentes AO

Alle parameters die nodig zijn voor het gebruik van de projectiemodule werden opnieuw gekalibreerd.

De voorzieningen voor vorderingen worden, sinds dit boekjaar, afgetrokken van het resultaat van de projectiemodule.

De kosten worden nu bepaald op basis van een bedrag per rente in leven en niet meer verhoudingsgewijs.

BE van premies

Alle parameters die nodig zijn voor het gebruik van de projectiemodule werden opnieuw gekalibreerd.

De kostenparameters werden opnieuw gekalibreerd door integratie van de waarnemingen van het jaar 2016. De kosten worden nu gekalibreerd op basis van een cash-visie en niet op basis van een boekhoudkundige visie: de afschrijving van bepaalde aanzienlijke informaticakosten die deze verandering noodzakelijk maakte.

De ratio's die gebruikt worden in de vereenvoudigde methode zijn economische ratio's en niet meer de ratio's van het budget.

5.2.3. Waardering van de risicomarge

De risicomarge is een post die niet bestaat in BGAAP. Zij vertegenwoordigt in Solvabiliteit II de huidige waarde van de financieringskost van de toekomstige SCR met betrekking tot de in run-off beschouwde verzekeringsactiviteit op de bestaande portefeuille op de afsluitdatum. Zij wordt toegevoegd aan de BE om samen de technische voorzieningen te vormen. Zij vertegenwoordigt bijna € 500 miljoen, d.i. een supplement van 3,2 % van de Best Estimates op 31 december 2016.

De volgende tabel toont de risicomarge per SII-activiteitslijn.

In duizend euro	
SII-activiteitslijn	Risicomarge
Schadeverzekering (met uitzondering van ziekteverzekering)	159.749
Ziekteverzekering (analoog aan schadeverzekering)	65.245
Ziekteverzekering (analoog aan levensverzekering)	28.413
Leven (zonder aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen)	231.281
Aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	2.609
TOTAAL	487.297

Wij projecteren de verzekerings-SCR (Leven, Niet-Leven en Gezondheid) op de levenshorizon van de onderliggende verzekeringsproducten met een maximum van 50 jaar. Wij veronderstellen dat de SCR van elke activiteit evolueert in verhouding tot de Best Estimate van deze activiteit. Vervolgens passen wij op elke toekomstige SCR de actualisatiefactor met betrekking tot zijn voorvalshorizon toe, tellen wij de geactualiseerde waarden op en vermenigvuldigen wij de som met 6 % wat de kapitaalkosthypothese is. Het aldus bekomen bedrag is de risicomarge per activiteit.

Wij noteren dat de activiteiten die het meeste risicomarge in absolute bedragen vereisen zijn enerzijds Niet Leven zonder ziekteverzekering, omwille van hoge initiële SCR's, anderzijds Leven waarvan de restduur van de contracten zeer lang is, wat een kapitaalkost op een aanzienlijke horizon met zich meebrengt. Bovendien vereist de ziekteverzekering een risicomarge van een geringer totaalbedrag, maar van een relatief hoog bedrag beschouwd in percentage van de Best Estimate. Deze activiteit bevat immer lijfrentes die ook veeleisend zijn op het vlak van kapitaalvereiste in de loop van de volgende decennia.

5.2.4. Volatiliteitsaanpassing

De solvabiliteitsratio van Ethias nv wordt geëvalueerd door middel van de rentecurve van EIOPA met de volatiliteitsaanpassing, die 0,13 % bedraagt op 31 december 2016.

De ratio zonder deze aanpassing zou 13 % lager zijn, waarbij de verslechtering hoofdzakelijk voortvloeit uit de stijging van de Best Estimates.

Op het niveau van de Solvabiliteit II-balans, blijft de marktwaarde van de activa ongewijzigd aangezien deze niet afhankelijk is van de rentecurve opgesteld door EIOPA met of zonder volatiliteitsaanpassing. De actualisatie van de passiefstromen naar een lagere rentecurve genereert daarentegen een hogere Best Estimate van de verplichtingen, wat het beschikbare eigen vermogen doet dalen met € 181 miljoen.

De effecten van de volatiliteitsaanpassing is opgenomen in onderstaande tabel.

In duizend euro	Zonder VA	QRT 12/2016	delta
Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR)	1.527.982	1.518.124	9.858
In aanmerking komend eigen vermogen	2.034.526	2.215.588	-181.062
Surplus(+) / tekort(-)	506.544	697.464	-190.920
Dekkingsratio	133,15%	145,94%	-12,79%

In duizend euro	Zonder VA	QRT 12/2016	delta
Minimumkapitaalvereiste (MCR)	687.592	683.156	4.436
In aanmerking komend eigen vermogen MCR	1.428.547	1.610.201	-181.654
overschot(+) / tekort(-)	740.955	927.045	-186.090
Dekkingsratio MCR	207,76%	235,70%	-27,94%

In duizend euro

Best Estimate onder aftrek van herverzekering ¹⁹	Zonder VA	QRT 12/2016	delta
Niet-Leven	1.614.689	1.607.267	7.422
Ziekteverzekering analoog aan schadeverzekering	288.155	287.320	834
Ziekteverzekering analoog aan levensverzekering	1.502.456	1.477.977	24.479
Leven zonder aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	11.645.636	11.495.872	149.763
Aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	410.675	410.632	43
TOTAAL	15.461.610	15.279.069	182.541

¹⁹ De best estimates worden gegeven volgens de segmentering die gebruikt wordt voor de berekeningen en die lichtjes afwijkt van de segmentering die in de reporting wordt gebruikt.

5.3. Totaal van de overige passiva

5.3.1. Achtergestelde verplichtingen

In duizend euro	SII-waarde	SI-waarde	Vershil
Achtergestelde verplichtingen	529.196	482.228	46.969

Waarderingsverschillen

In de Belgische boekhoudkundige balans worden de achtergestelde leningen gewaardeerd tegen hun uitgifteprijs waaraan de afschrijving van de uitgiftekosten worden toegevoegd.

In Solvabiliteit II worden de achtergestelde leningen gewaardeerd op basis van de oorspronkelijke spread overeenkomstig de bepalingen van de gedelegeerde akte. Bovendien worden de gelopen maar niet vervallen interesten met betrekking tot de achtergestelde leningen opgenomen binnen de SII-waarde terwijl zij in het SI-referentiestelsel geklasseerd worden in de financiële staten BGAAP.

5.3.2. Pensioenuitkeringsverplichtingen

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Beloningen na uitdiensttreding	398.326	268.395	129.931
Langetermijnpersoneelsbeloningen	16.085	48.573	-32.488
Eindecontractvergoeding	11.414	11.406	8
Pensioenuitkeringsverplichtingen	425.825	328.374	97.451

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De personeelsbeloningen werden gewaardeerd in overeenstemming met de principes van de IAS 19-norm en bevatten de beloningen na uitdiensttreding (voornamelijk de pensioenverplichtingen), de langetermijnbeloningen en de eindecontractbeloningen.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Het waarderingsverschil tussen de financiële staten BGAAP en SII wordt verklaard door het verschil tussen de reële waarde geboekt in SII als gevolg van de actualisatie van de verplichtingen met betrekking tot de beloningen na uitdiensttreding en de eindecontractbeloningen, en de waarde van deze verplichtingen geboekt in de financiële staten BGAAP, alsook door de erkenning van de langetermijnbeloningen in SII.

5.3.3. Voorwaardelijke verplichtingen

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Voorwaardelijke verplichtingen	93.185	0	93.185

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

Het bedrag van de voorwaardelijke verplichtingen stemt overeen met de beste raming van de uitgave die nodig is voor de uitdoving van de huidige verplichting op de afsluitdatum.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Het waarderingsverschil tussen de financiële staten BGAAP en het SII-referentiestelsel wordt verklaard door de reële waarde geboekt in SII voor de verplichting met betrekking tot de achtergestelde lening uitgegeven door Vitrufin voor een bedrag van 62.550 duizend euro, door de verplichting met betrekking tot het project Century voor een bedrag van 28.804 duizend euro en door de aangegane schuld van 1.831 duizend euro als gevolg van de overdrachtsovereenkomst van Whestia die voorziet in de uitgestelde betaling van 5 % van de prijs.

Een dividend van 45.000 duizend euro dat aan Vitrufin moet worden betaald en een voorziening van een bedrag van 19.000 duizend euro met betrekking tot het project Century werden geannuleerd in SII in de delen 5.3.4 en 5.3.11 gezien zij in aanmerking worden genomen door deze voorwaardelijke verplichtingen.

5.3.4. Voorzieningen niet zijnde technische voorzieningen

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Voorzieningen niet zijnde technische voorzieningen	9.254	64.354	-55.100

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

Het bedrag van de voorzieningen moet overeenstemmen met de beste raming van de uitgave die nodig is voor de uitdoving van de huidige verplichting op de afsluitdatum. De ramingen zijn gebaseerd op het oordeel van de directie aangevuld met de ervaring van gelijksoortige transacties. De voorzieningen worden geboekt wanneer:

- de entiteit een wettelijke of impliciete verplichting heeft als gevolg van gebeurtenissen in het verleden;
- het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen, die economische voordelen inhouden, vereist zal zijn om de verplichtingen na te komen;
- het is mogelijk om het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze in te schatten.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

De voorziening met betrekking tot het project Century voor een bedrag van 19.000 duizend euro samengesteld in de financiële staten BGAAP werd geannuleerd vermits opgenomen in de rubriek 5.3.3 "voorwaardelijke verplichtingen".

De financiële voorziening van 29.100 duizend euro samengesteld in de financiële staten BGAAP werd geannuleerd aangezien deze niet voldoet aan de drie hieronder vermelde criteria.

De voorziening met betrekking tot de groepsverzekering 7.000 duizend euro samengesteld in de financiële staten BGAAP werd geannuleerd vermits opgenomen in de berekening van de pensioenvoorzieningen in de rubriek 5.3.2 "Pensioenuitkeringsverplichtingen".

5.3.5. Deposito's van herverzekeraars

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Deposito's ontvangen van herverzekeraars	101.487	101.487	-

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De passivacategorie "deposito's ontvangen van herverzekeraars" wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Geen waarderingsverschil op deze passiva.

5.3.6. Uitgestelde belastingverplichtingen

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Uitgestelde belastingverplichtingen	0	2.414	-2.414

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Geen waarderingsverschil op deze passiva.

5.3.7. Schulden aan kredietinstellingen

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Schulden aan kredietinstellingen	336.414	336.414	-

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De passivacategorie "schulden aan kredietinstellingen" wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Geen waarderingsverschil op deze passiva.

5.3.8. Financiële verplichtingen anders dan schulden aan kredietinstellingen

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Financiële verplichtingen anders dan schulden aan kredietinstellingen	34.794	0	-

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De passivacategorie "financiële verplichtingen anders dan schulden aan kredietinstellingen" wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

De anticipering op de aankoop van de Whestia-participatie in het SII-referentiestelsel heeft geleid tot de erkenning van een financiële schuld van 34.794 duizend euro.

5.3.9. Schulden uit hoofde van verzekeringen en aan intermediairs

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Schulden uit hoofde van rechtstreekse verzekeringsverrichtingen	123.156	123.156	-

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De passivacategorie "schulden uit hoofde van verzekeringen en aan intermediairs" wordt gewaardeerd tegen de nominale of nominale waarde.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Geen waarderingsverschil op deze passiva.

5.3.10. Schulden uit hoofde van herverzekering

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Vershil
Schulden uit hoofde van herverzekeringsverrichtingen	1.914	1.914	-

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De passivacategorie "schulden uit hoofde van herverzekeringsverrichtingen" wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Geen waarderingsverschil op deze passiva.

5.3.11. Schulden (handelsschulden, geen schulden uit hoofde van verzekeringen)

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Verschil
Belastingenschulden	80.332	80.332	-
Overige schulden	167.308	212.308	-45.000
Schulden (handelsschulden, geen schulden uit hoofde van verzekeringen)	247.640	292.640	-45.000

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De passivacategorie "Overige schulden" wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Het waarderingsverschil tussen de financiële staten BGAAP en het SII-referentiestelsel wordt verklaard door het feit dat het dividend van 45.000 duizend euro dat aan Vitrufin moet worden betaald en dat geboekt is in de financiële staten BGAAP werd geannuleerd. (cf. rubriek 5.3.3 Voorwaardelijke verplichtingen)

5.3.12. Overige, niet elders opgenomen verplichtingen

In duizend euro	SII-waarde	BGAAP-waarde	Verschil
Overige, niet elders opgenomen verplichtingen	584	584	-

Specifieke waarderingsprincipes van de categorie

De passivacategorie "Overige, niet elders opgenomen verplichtingen" wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Waarderingsverschillen met de financiële staten BGAAP

Geen waarderingsverschil op deze activaklasse.

5.4. Andere materiële informatie over de waardering van de activa en de passiva

Zonder voorwerp

6. Kapitaalbeheer

6.1. Eigen vermogen

6.1.1. Beheer van het eigen vermogen

Het doel van Ethias is om haar eigen vermogen te versterken teneinde een minimale SCR-dekkingsratio te bereiken van 150 %, overeenkomstig haar Risk Appetite.

In 2015 ging Ethias over tot de herstructurering van haar eeuwigdurende lening van 250 miljoen euro in twee fasen:

- Op 29 juni 2015 lanceerde Ethias een ruilaanbod van haar eeuwigdurende achtergestelde lening tegen een achtergestelde lening Tier 2 die in januari 2026 verstrijkt. De participatiegraad bedroeg 94,4 % (236 miljoen euro). Na de terugbetaling van de beleggers die wensten deel te nemen aan het ruilaanbod, maar die niet over een minimaal investeringsbedrag van 100.000 euro beschikken (d.i. het minimale intekenbedrag) en aan de terugbetaling van het deel van de investering dat niet gelijk is aan een veelvoud van 100.000 euro, werd op 14 juli 2015 een nieuwe obligatie van 231,9 miljoen euro uitgegeven aan 100 % tegen de nominale rente van 5 %.
- Op 5 november 2015 gaf Ethias, via de "tap"-optie, een aanvullende schijf bij de achtergestelde lening Tier 2 uit voor 170,8 miljoen euro (nominaal), voor een uitgifteprijs van 80 %, vergoed tegen een nominale rentevoet van 5 % en die verstrijkt in januari 2026.

In 2016 versterkte Ethias haar eigen vermogen door middel van twee Switch-operaties om de cliënten aan te sporen om hun FIRST A-contracten af te kopen.

De elementen die een impact hebben op het eigen vermogen zoals het afsluiten van nieuwe zaken, de commercialisering van nieuwe producten, de maatregelen om het kapitaal te versterken, de terugbetaling van schulden en achtergestelde leningen, de uitkering van dividenden ... worden geëvalueerd tegen de planningshorizon van de activiteiten, met name 2017-2021.

6.1.2. Opbouw van het in aanmerking komend eigen vermogen

In duizend euro	31 dec 16	31 dec -15
Tier 1 - onbeperkt	1.458.673	1.323.822
Tier 1 - beperkt	14.896	14.370
Tier 2	514.300	488.775
Tier 3	227.719	235.000
TOTAAL	2.215.588	2.061.967

Het beschikbare eigen vermogen op 31 december 2015 en op 31 december 2016 bestaat uit het kernvermogensbestanddeel geklasseerd volgen de volgende niveaus:

- Tier 1 onbeperkt die voortvloeit uit het excedent van activa op passiva zonder uitgestelde belastingactiva. Het bestaat uit het kapitaal in gewone aandelen (1.000.000 duizend euro) en de reconciliatiereserve (458.673 duizend euro). De reconciliatiereserve is gelijk aan het excedent van activa op passiva (1.686.393 duizend euro) waarvan het kapitaal in gewone aandelen en de uitgestelde belastingactiva (227.719 duizend euro) worden afgetrokken.
- Tier 1 beperkt die overeenstemt met het saldo van 14.896 duizend euro van de eeuwigdurende lening uitgegeven in 2005 (d.i. het deel dat niet heeft deelgenomen aan de hierboven uitgelegde omruiloperatie) gewaardeerd in marktwaarde (geklasseerd in tier 1 in toepassing van de overgangsmaatregelen);
- Tier 2 die enerzijds bestaat uit de achtergestelde lening van 74 miljoen euro uitgegeven in 2008 en die de maturiteit bereikt in juli 2023 (gewaardeerd in marktwaarde en geklasseerd in Tier 2 in toepassing van de overgangsmaatregelen) en anderzijds de achtergestelde lening van 402,7 miljoen euro in nominaal bedrag uitgegeven in juli en november 2015 en die de maturiteit bereikt in januari 2016 (gewaardeerd in marktwaarde);
- Tier 3 die overeenstemt met de uitgestelde belastingactiva.

Het saldo van de eeuwigdurende lening is geklasseerd in Tier 1 beperkt in toepassing van de overgangsmaatregelen aangezien deze werd uitgegeven voor de inwerkingtreding van de gedelegeerde akten en tussenkwam tot beloop van maximum 50 % van het vereiste kapitaalniveau in de margeberekening onder de Solvabiliteit 1-norm. Aangezien de "call"-oefening niet werd gerealiseerd op de eerste hiertoe voorziene datum (20/12/2015), voorziet de prospect een "call"-oefening op iedere kwartaalvervaldag voor de betaling van de interesten. De lening van 75 miljoen euro is daarentegen geklasseerd in Tier 2 in toepassing van de overgangsmaatregelen aangezien deze uitgegeven werd voor de inwerkingtreding van de gedelegeerde akten en tussenkwam tot beloop van maximum 25 % van het vereiste kapitaalniveau in de margeberekening onder de Solvabiliteit I-norm (strengere limiet gezien het effect een maturiteitsdatum heeft). Deze lening kan worden afgekocht op 11/07/2018 (1ste calldatum) of op elke latere kwartaaldatum voor de betaling van de interesten.

Er is geen enkele aftrek aangebracht in het kernvermogensbestanddeel.

Het aanvullend vermogensbestanddeel is gelijk aan 0.

Het beschikbaar eigen vermogen is tussen 2015 en 2016 versterkt, voornamelijk dankzij de Switch VI-actie en de winsten gegenereerd door de activiteit Niet-Leven. De cijfers op 31 december 2015 houden reeds rekening met de impact van de terugvordering van het fiscaal geschil, tot beloop van 204 miljoen euro, volgens de informatie die bekend is op het ogenblik van de berekeningen.

6.1.3. Opbouw van het in aanmerking komend eigen vermogen voor de dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste

In duizend euro	31 dec 16	31 dec -15
Tier 1 - onbeperkt	1.458.673	1.323.822
Tier 1 - beperkt	14.896	14.370
Tier 2	514.300	488.775
Tier 3	227.719	235.000
TOTAAL	2.215.588	2.061.967

De verschillende waarden die het in aanmerking komend eigen vermogen voor de dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) samenstellen respecteren de maximumlimieten vastgelegd door de Solvabiliteit II-reglementering, met name:

- De Tier 1 vertegenwoordigt minstens 50 % van de SCR
- De achtergestelde leningen geklasseerd in Tier 1 beperkt mogen niet meer dan 20 % van de totale Tier 1 vertegenwoordigen
- De elementen geklasseerd in Tier 2 en Tier 3 mogen niet meer dan 50 % van de SCR vertegenwoordigen
- De elementen geklasseerd in Tier 3 mogen niet meer dan 15% van de SCR vertegenwoordigen

Al het beschikbaar eigen vermogen komt in aanmerking voor de dekking van de SCR: geen enkele limiet voor het in aanmerking komen wordt bereikt.

6.1.4. Dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste

In duizend euro	31 dec 16	31 dec -15
Solvabiliteitskapitaalvereiste	1.518.124	1.567.292
Eigen vermogen dat in aanmerking komt voor de dekking van de SCR	2.215.588	2.061.967
Dekkingsratio	145.94%	131.56%

6.1.5. Opbouw van het in aanmerking komend eigen vermogen voor de dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste

In duizend euro	31 dec 16	31 dec -15
Tier 1 - onbeperkt	1.458.673	1.323.822

Tier 1 - beperkt	14.896	14.370
Tier 2	136.631	141.056
TOTAAL	1.610.201	1.479.248

De verschillende waarden die het in aanmerking komend eigen vermogen voor de dekking van het minimumkapitaalvereiste (MCR) samenstellen respecteren de maximumlimieten vastgelegd door de Solvabiliteit II-reglementering, met name:

- De Tier 1 vertegenwoordigt minstens 80% van de MCR
- De achtergestelde leningen geklasseerd in Tier 1 beperkt mogen niet meer dan 20 % van de totale Tier 1 vertegenwoordigen
- De elementen geklasseerd in Tier 2 mogen niet meer dan 20% van de MCR vertegenwoordigen

Op 31 december 2015 e, 31 december 2016 is de limiet voor het in aanmerking nemen bereikt voor Tier 2.

6.1.6. Dekking van de minimumkapitaalvereiste

In duizend euro	31 dec 16	31 dec -15
Minimumkapitaalvereiste	683.156	705.281
Eigen vermogen dat in aanmerking komt voor de dekking van de MCR	1.610.201	1.479.248
Dekkingsratio	235.70%	209.73%

6.1.7. Verschillen tussen het eigen vermogen in BGAAP en het beschikbaar eigen vermogen volgens de Solvabiliteit II-norm

De tabel hieronder toont de overgang van het eigen vermogen in Belgische boekhoudnormen (BGAAP) naar het beschikbaar eigen vermogen volgens de Solvabiliteit II-norm op eind december 2015 en eind december 2016. De overgangsmaatregelen op de SCR aandelen ("overgangsmaatregelen equity") en op eigen vermogen (richtlijn Omnibus II) worden in aanmerking genomen. Dit zorgt er met name voor dat de achtergestelde leningen opgenomen worden in het eigen vermogen.

De elementen die een invloed hebben op het eigen vermogen Solvabiliteit II zijn de herwaarderingen van de financiële activa en van de technische passiva.

De overige passiva op 31 december 2016 omvatten voornamelijk de achtergestelde leningen (482 miljoen) en de 3 jaar interesten van de Vitrufin-lening (63 miljoen) waarop Ethias nv een betalingsverbintenis heeft.

In duizend euro	31 dec 16	31 dec -15
Boekhoudkundig vermogen	1.171.206	1.136.101
Fonds voor toekomstige dotaties	6.754	0
Meerwaarden financiële activa	1.766.476	1.578.529
Overige activa	0	203.675
Herwaardering technische passiva	-1.413.329	-1.557.353
Overige verplichtingen	456.763	466.014
Uitgestelde belastingen	227.719	235.000
Eigen vermogen SII	2.215.588	2.061.967

6.1.8. Elementen in mindering gebracht op het eigen vermogen en merkbare beperkingen die een impact hebben op de beschikbaarheid en de overdraagbaarheid van het eigen vermogen

Er zijn geen elementen in mindering gebracht op het eigen vermogen noch merkbare beperkingen die een impact hebben op de beschikbaarheid en de overdraagbaarheid van het eigen vermogen

6.2. SCR & MCR

6.2.1. Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) en minimumkapitaalvereiste op het einde van de referentieperiode (MCR)

De in dit deel opgenomen definitieve bedragen blijven ondergeschikt aan een beoordeling door de toezichtautoriteiten.

In duizend euro	31 dec 16	31 dec -15
Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR)	1.518.124	1.567.292
Minimumkapitaalvereiste (MCR)	683.156	705.281

De SCR en de MCR worden beoordeeld volgens de standaardformule. De MCR bereikt het plafond van 45 % van de SCR.

6.2.2. Solvabiliteitskapitaalvereiste per risicomodule

In duizend euro	31 dec 16	31 dec -15
Marktrisico	936.117	959.601
Tegenpartijkredietrisico	248.207	291.123
Levensverzekeringstechnisch risico	188.514	215.442
Ziekteverzekeringstechnisch risico	254.484	206.686
Schadeverzekeringstechnisch risico	486.342	506.185
Diversificatie	-690.432	-706.929
Risico immateriële activa	0	0
Kernsolvabiliteitskapitaalvereiste	1.423.232	1.472.108
Operationeel risico	118.442	121.296
Compensatievermogen van technische voorzieningen	-23.549	-26.113
Solvabiliteitskapitaalvereiste	1.518.124	1.567.292

De totale SCR bedraagt 1.518.124 duizend euro, samengesteld in dalende orde van belangrijkheid door de SCR markt, Niet-Leven, Gezondheid, wanbetaling en Leven. De dominante individuele SCR zijn marktrisico's: de SCR spread, vervolgens de SCR rente en de SCR aandelen. Op de tweede plaats komen de SCR Niet-Leven tussen: het risico op de premievolumes en de reserves uit Niet-Leven en Ziekte analoog aan schadeverzekering, alsook de SCR Catastrophe die niet verwaarloosbaar blijft ondanks de matiging van de herverzekering. Op de derde plaats komen de SCR gegenereerd door de activiteit Leven en Ziekte analoog aan levensverzekering, in het bijzonder het langlevensrisico. Tot slot komt de operationele SCR erbij tot beloop van 8 % van de kern-SCR om de totale kapitaalbehoefte samen te stellen. Het aanpassingseffect van de winstdeelname op de kapitaalbehoeften bedraagt 23.549 duizend euro.

6.2.3. Gebruik van vereenvoudigde berekeningen

Ethias nv gebruikt geen vereenvoudiging in de toepassing van de standaardformule.

6.2.4. Gebruik van parameters die specifiek zijn voor de onderneming

Ethias nv gebruikt geen parameters die specifiek zijn voor de onderneming.

6.2.5. Gegevens die door de onderneming worden gebruikt om de MCR te berekenen

De MCR wordt in verschillende stappen berekend overeenkomstig artikels 249 tot 251 van de Gedelegeerde Akten

- a) Eerst wordt er een lineaire MCR beoordeeld:
- enerzijds in schadeverzekering, op basis van een weging gekoppeld aan de technische voorzieningen en de premies.
  - De gegevens zijn de volgende:

In duizend euro	BE als geheel berekend , zonder (herverzekering / SPV)	Geboekte premies in de afgelopen 12 maanden, zonder (herverzekering)
Ziektekostenverzekeringen en proportionele herverzekeringen	78.872	176.125
Inkomensbeschermingsverzekeringen en proportionele herverzekeringen	72.630	52.043
Verzekeringen tegen arbeidsongevallen en proportionele herverzekeringen	135.298	118.275
Aansprakelijkheidsverzekeringen motorrijtuigen en proportionele herverzekeringen	801.752	244.459
Overige motorrijtuigenverzekeringen en proportionele herverzekeringen	37.193	182.467
Verzekeringen en proportionele herverzekeringen voor schepen, luchtvaartuigen en andere transportmiddelen	136	356
Verzekeringen tegen brand en andere schade aan goederen en proportionele herverzekeringen	108.608	189.644
Algemene aansprakelijkheidsverzekeringen en proportionele herverzekeringen	488.369	93.488
Krediet- en borgtochtverzekeringen en proportionele herverzekeringen	-138	122
Rechtsbijstandverzekeringen en proportionele herverzekeringen	78.809	36.368
Hulpverleningsverzekeringen en proportionele herverzekeringen	14.086	37.302
Verzekeringen tegen diverse geldelijke verliezen en proportionele herverzekeringen	53.223	10.913
Niet-proportionele ziekteherverzekering	519	256
Niet-proportionele ongevallenherverzekeringen	11.243	74
Niet proportionele verzekeringen voor schepen, luchtvaartuigen en andere transportmiddelen	10.025	0
Niet-proportionele schadeherverzekeringen	3.962	368

- anderzijds in levensverzekering, op basis van een weging gekoppeld aan de technische voorzieningen en aan het risicokapitaal.

(in duizend euro)

Best estimate van de voorzieningen zonder (herverzekering)	BE	BE (schadeverzekering)
Verplichtingen met winstdeling - gegarandeerde uitkeringen	11.234.734	0
Verplichtingen met winstdeling - toekomstige discretionaire uitkeringen	226.035	0
Aan indexen of beleggingen gekoppelde verplichtingen	410.632	0
Overige levens- en schadeverzekerings- en herverzekeringsverplichtingen	1.929	1.511.151

(in duizend euro)

Risicokapitaal zonder (herverzekering)	ARC
Risicokapitaal voor alle levensverzekerings- en herverzekeringsverplichtingen	7.284.739

Dit resulteert in de tussentijdse resultaten:

(in duizend euro)

MCR tussentijdse berekeningen	Notioneel Niet-Leven	Notioneel Leven	Totaal
Lineaire minimumkapitaalvereiste	308.894	411.946	720.840

- b) Vervolgens controleren wij of de MCR tussen de ondergrens en de bovengrens ligt, respectievelijk gelijk aan 25 % en 45 % van de SCR:

(in duizend euro)

SCR		
Bovengrens minimumkapitaalvereiste		1.518.124
Bovengrens minimumkapitaalvereiste	25% SCR	379.531
Bovengrens minimumkapitaalvereiste	45% SCR	683.156

De lineaire MCR overschrijdt de cap, de uiteindelijke MCR is dus gelijk aan de maximale limiet van 683 miljoen euro.

- c) De MCR verdeeld tussen de activiteiten Leven en Niet-Leven volgen dezelfde verhoudingen als de lineaire MCR is opgenomen in de volgende tabel:

(in duizend euro)	MCR Niet-Leven	Leven	MCR composite
Uiteindelijke MCR	292.746	390.410	683.156

6.2.6. Belangrijke veranderingen die zich hebben voorgedaan tijdens de referentieperiode

Het globale solvabiliteitskapitaalvereiste ging van 1.567.292 duizend euro op 31 december 2015 naar 1.518.124 duizend euro op 31 december 2016.

- Het solvabiliteitskapitaalvereiste voor de marktrisico's bleef vrij stabiel ondanks de actie Switch VI en de vermindering van de duration gap:
  - Het SCR rente verminderde overeenkomstig de vermindering van de duration gap en dit, ondanks de verlenging van de duration van de passiva van de FIRST A na Switch VI en de wijziging van de reglementering met betrekking tot de groepsverzekering van de tweede pijler, die eveneens leidt tot een verhoging van de duration van de passiva;
  - Het SCR aandelen steeg omwille van de afschrijving van de schok toegepast in de berekening van het SCR (overgangsmaatregel equity) enerzijds en de stijging van de blootstellingen anderzijds. Dit effect is het resultaat van de modellering van de overdracht van de marktrisico's in het kader van de herverzekeringsovereenkomst tussen Ethias nv en Ethias Gemeen Recht ovv.
- Het Solvabiliteitskapitaalvereiste voor de tegenpartijrisico's daalde als gevolg van het in aanmerking nemen van de fusie van Whestia en Ethias nv.
- Het solvabiliteitskapitaalvereiste voor de verzekeringstechnische risico's in Leven daalde voornamelijk dankzij de volumevermindering van de FIRST A.
- Het solvabiliteitskapitaalvereiste voor de verzekeringstechnische risico's ziekteverzekering steeg als gevolg van de gewijzigde modellering van de rentes en een herziening van de perimeter waarop de berekening moet worden toegepast.

Het minimumkapitaalvereiste ging van 705.281 duizend euro op 31 december 2015 naar 683.156 duizend euro op 31 december 2016 en bleef eveneens vrij stabiel.

6.3. Gebruik van de submodule "aandelenrisico" op basis van de looptijd in de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste

Dit punt is niet van toepassing.

6.4. Verschillen tussen de standaardformule en alle gebruikte interne modellen

Dit punt is niet van toepassing.

6.5. Niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste en niet-naleving van het solvabiliteitskapitaalvereiste

Het minimumkapitaalvereiste en het solvabiliteitskapitaalvereiste werden nageleefd tijdens de referentieperiode.

6.6. Alle andere materiële informatie over het kapitaalbeheer

Om ons solvabiliteitsniveau zo adequaat mogelijk te beoordelen hebben wij in onze berekeningen rekening gehouden met de impact van de acquisitie van alle aandelen van Whestia alsook met de impact van haar toekomstige fusie nu wij de goedkeuring van de overheden ontvangen hebben.

7. Modellen voor kwantitatieve gegevens

De volgende tabellen bevatten de kwantitatieve gegevensmodellen die in dit verslag moeten worden gepubliceerd. De monetaire gegevens worden uitgedrukt in duizend euro en zijn op 31 december 2016.

7.1. Balans op 31 december 2016

(in duizend euro)

Activa

Immateriële vaste activa

Uitgestelde belastingvorderingen

Surplus pensioenuitkeringen

Materiële vaste activa voor eigen gebruik

Beleggingen (niet zijnde activa in verband met aan indexen of beleggingen gekoppelde overeenkomsten)

Materiële vaste activa (anders dan voor eigen gebruik)

	Waarde Solvabiliteit II
	C0010
R0030	0
R0040	227.719
R0050	0
R0060	97.390
R0070	15.534.302
R0080	221.272

Deelnemingen in verbonden ondernemingen, met inbegrip van participaties	R0090	439.470
Aandelen	R0100	398.157
Aandelen - beursgenoteerd	R0110	397.853
Aandelen- niet-beursgenoteerd	R0120	304
Obligaties	R0130	13.856.781
Overheidsobligaties	R0140	8.332.032
Bedrijfsobligaties	R0150	5.247.981
Structured notes	R0160	269.644
Door zekerheden gedekte effecten	R0170	7.123
Instellingen voor collectieve belegging	R0180	539.711
Derivaten	R0190	75.346
Deposito's behalve kasequivalenten	R0200	3.564
Overige beleggingen	R0210	0
Activa in verband met aan indexen of beleggingen gekoppelde overeenkomsten	R0220	408.389
Leningen en hypotheke	R0230	858.168
Voorschotten op verzekeringsovereenkomsten	R0240	27.114
Aan particulieren verstrekte leningen en hypotheke	R0250	479.556
Overige leningen en hypotheke	R0260	351.498
Uit hoofde van herverzekering verhaalbare bedragen uit	R0270	100.770
Schade- en ziekteverzekering analoog aan schadeverzekering	R0280	97.749
Schadeverzekering met uitzondering van ziekteverzekering	R0290	95.245
Ziekteverzekering analoog aan schadeverzekering	R0300	2.504
Levens- en ziekteverzekering analoog aan levensverzekering, met uitzondering van ziekteverzekering en aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	R0310	3.021
Ziekteverzekering analoog aan levensverzekering	R0320	3.021
Levensverzekering, met uitzondering van ziekteverzekering en aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	R0330	0
Aan indexen of beleggingen gekoppelde levensverzekeringen	R0340	0
Deposito's ten gunste van cedenten	R0350	1.218.748
Vorderingen uit hoofde van verzekering en op intermediairs	R0360	189.378
Vorderingen uit hoofde van herverzekering	R0370	64.359
Vorderingen (handelsvorderingen, geen vorderingen uit hoofde van verzekering)	R0380	78.385
Eigen aandelen (rechtstreeks gehouden)	R0390	0
Verschuldigde bedragen uit hoofde van eigenvermogensbestanddelen of opgevraagd maar niet-gestort beginkapitaal	R0400	0

Geldmiddelen en kasequivalenten
Overige, niet elders opgenomen activa

Totaal activa**Passiva**

Technische voorzieningen -
schadeverzekering

Technische voorzieningen -
schadeverzekering (behalve
ziekteverzekering)

Technische voorzieningen als
geheel berekend

Beste schatting

Risicomarge

Technische voorzieningen
ziekteverzekering (analoog aan
schadeverzekering)

Technische voorzieningen als
geheel berekend

Beste schatting

Risicomarge

Technische voorzieningen -
levensverzekering (behalve aan indexen
of beleggingen gekoppelde
verzekeringen)

Technische voorzieningen -
ziekteverzekering (analoog aan
levensverzekering)

Technische voorzieningen als
geheel berekend

Beste schatting

Risicomarge

Technische voorzieningen -
levensverzekering (behalve aan indexen
of beleggingen gekoppelde
verzekeringen)

Technische voorzieningen als
geheel berekend

Beste schatting

Risicomarge

Technische voorzieningen - aan indexen
of beleggingen gekoppelde
verzekeringen

Technische voorzieningen als
geheel berekend

Beste schatting

Risicomarge

Voorwaardelijke verplichtingen
Voorzieningen niet zijnde technische
voorzieningen

Pensioenuitkeringsverplichtingen

Deposito's van herverzekeraars

Uitgestelde belastingverplichtingen

Derivaten

Schulden aan kredietinstellingen

Financiële verplichtingen anders dan
schulden aan kredietinstellingen

R0410	664.960
R0420	22.422
R0500	19.464.989
R0510	2.217.331
R0520	1.862.262
R0530	0
R0540	1.702.513
R0550	159.749
R0560	355.069
R0570	0
R0580	289.824
R0590	65.245
R0600	13.236.564
R0610	1.509.411
R0620	0
R0630	1.480.998
R0640	28.413
R0650	11.725.786
R0660	0
R0670	11.494.505
R0680	231.281
R0690	414.608
R0700	0
R0710	411.999
R0720	2.609
R0740	93.185
R0750	9.254
R0760	425.825
R0770	101.487
R0780	0
R0790	8.014
R0800	336.414
R0810	34.794

Schulden uit hoofde van verzekeringen
en aan intermediairs

Schulden uit hoofde van herverzekering
Schulden (handelsschulden, geen
schulden uit hoofde van verzekeringen)

Achtergestelde verplichtingen

Achtergestelde verplichtingen anders
dan in het kernvermogen

Achtergestelde verplichtingen in het
kernvermogen

Overige, niet elders opgenomen
verplichtingen

Totaal verplichtingen

**Overschot van de activa t.o.v. de
verplichtingen**

R0820	123.156
R0830	1.914
R0840	247.640
R0850	529.196
R0860	0
R0870	529.196
R0880	584
R0900	17.778.597
R1000	1.686.392

7.2. Premies, schade en kosten, per branche

7.2.1. Schadeverzekering en geaccepteerde niet-proportionele herverzekering

(in duizend euro)	Activiteitslijn voor: verzekerings- en herverzekeringsverbintenissen Niet-Leven (rechtstreekse verzekering en geaccepteerde proportionele herverzekering)												Activiteitslijn voor: Geaccepteerde niet-proportionele herverzekering				Totaal	
	Ziektekosten verzekeringen	Inkomensbescher- mingsverzekering en	Verzekeringen tegen arbeidsongevallen	Aansprakelijkh eidsverzekering en voor motorrijtuigen	Overige motorrijtuigenverzekeri- ngen	Verzekeringen voor schepen, luchtvaartuigen en andere transportmiddelen	Verzekeringe n tegen brand en andere schade aan goederen	Algemene aansprakelijkheids- verzekeringen	Krediet- en borgtochtver- zekeringen	Rechtsbijstan- dverzekering en	Hulpverleni- ng	Diverse geldelijke verliezen	Gezondhei- d	Ongevallen	Verzekeringen voor schepen, luchtvaartuigen en andere transportmiddelen	Goederen		
	C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160		
Geboekte premie-inkomsten																		
Bruto - Directe verzekering	R0110	196.510	52.080	121.916	246.138	184.179	356	203.752	98.537	101	37.382	37.299	11.102					
Bruto - Geaccepteerde proportionele herverzekering	R0120	-	-	119.367	-	-	-	92	-	-	-	-	-					
Bruto - Geaccepteerde niet-proportionele herverzekering	R0130												265	391	2	615	1.274	
Aandeel van de herverzekeraars	R0140	737	279	3.832	4.639	1.913	-	15.075	7.457	-	-	-	-	-	-	-	33.930	
Netto	R0200	195.773	51.802	237.450	241.499	182.266	356	188.770	91.080	101	37.382	37.299	11.102	265	391	2	615	1.276.153
Verdiende premies																		
Bruto - Directe verzekering	R0210	196.483	51.177	121.947	245.160	184.793	358	203.233	97.732	101	36.602	36.932	-2.616					
Bruto - Geaccepteerde proportionele herverzekering	R0220	-	-	119.367	-	-	-	78	-	-	-	-	-					
Bruto - Geaccepteerde niet-proportionele herverzekering	R0230												265	391	2	615	1.274	
Aandeel van de herverzekeraars	R0240	734	279	3.832	4.639	1.913	-	14.737	7.561	-	-	-	-	-	-	-	33.694	
Netto	R0300	195.749	50.898	237.482	240.521	182.880	358	188.574	90.172	101	36.602	36.932	-2.616	265	391	2	615	1.258.927
Schaden																		
Bruto - Directe verzekering	R0310	174.175	6.841	89.444	171.375	109.143	195	91.240	35.154	-0	-24.935	19.118	7.788					
Bruto - Geaccepteerde proportionele herverzekering	R0320	1.048	-	139.282	-7	-	26	101	-261	-	-	-	-6					
Bruto - Geaccepteerde niet-proportionele herverzekering	R0330												-145	-983	1	1.006	-121	
Aandeel van de herverzekeraars	R0340	1.189	-1.416	3.054	4.456	1.239	-	5.705	-1.930	4.456	-	-	-	-	-	-	12.297	
Netto	R0400	174.034	8.257	225.673	166.912	107.905	221	85.636	36.823	-0	-24.935	19.118	7.782	-145	-983	1	1.006	807.304
Wijziging in overige technische reserves																		
Bruto - Directe verzekering	R0410	5.717	-	-5.716	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
Bruto - Geaccepteerde proportionele herverzekering	R0420	-	-	-3.173	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
Bruto - Geaccepteerde niet-proportionele herverzekering	R0430																	
Aandeel van de herverzekeraars	R0440	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Netto	R0500	5.717	-	-8.889	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-3.172
Kosten	R0550	26.365	9.331	44.358	71.110	49.703	64	58.011	33.983	48	9.431	18.238	1.452	78	32	-	72	322.275
Overige kosten	R1200																	
Totaal uitgaven	R1300																	

7.3. Premies, schaden en kosten, per land

Aangezien het volume van bruto uitgegeven premies van Ethias nv ruim boven de 90 % van het totaal van bruto uitgegeven premies van Ethias nv ligt met de rechtstreekse zaken in België toont de volgende tabel enkel de bedragen van het land van oorsprong (België) (in duizend euro).

7.3.1. Schadeverzekering

7.4. Technische voorzieningen voor levens- en SLT-ziekteverzekering

(in duizend euro)		Verzekeringen met winstdeeling	Aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen			Overige levensverzekeringen			Lijfrentes van schadeverzekeringsovereenkomsten en met betrekking tot verzekeringsverplichtingen anders dan ziekteverzekeringsverplichtingen	Geaccepteerde herverzekering	Totaal (levensverzekering behalve ziekteverzekering, met inbegrip van aan beleggingen gekoppelde overeenkomsten)	Ziekteverzekering (directe verzekering)			Lijfrentes van schadeverzekeringsovereenkomsten en met betrekking tot ziekteverzekeringsverplichtingen	Herverzekering in het ziekteverzekeringsbedrijf (geaccepteerde herverzekering)	Totaal (ziekteverzekering analoog aan levensverzekering)
				Overeenkomsten zonder opties en garanties	Overeenkomsten met opties en garanties		Overeenkomsten zonder opties en garanties	Overeenkomsten met opties en garanties					Overeenkomsten zonder opties en garanties	Overeenkomsten met opties en garanties			
		C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0150	C0160	C0170	C0180	C0190	C0200	C0210
Technische voorzieningen als geheel berekend	R0010										0						0
Totaal van de bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald na correctie voor verwachte verliezen als gevolg van wanbetaling in verband met de technische voorzieningen als geheel berekend	R0020										0						0
Technische voorzieningen berekend als som van beste schatting en risico-marge																	
Beste schatting																	
Bruto beste schatting	R0030	11.456.880			410.632				33.174	5.818	11.906.504			-80.981	542.143	1.019.836	1.480.998
Totaal van de bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald na correctie voor verwachte verliezen als gevolg van wanbetaling	R0080													0	3.021	0	3.021
Beste schatting minus bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald totaal	R0090	11.456.880			410.632				33.174	5.818	11.906.504			-80.981	539.122	1.019.836	1.477.977
Risicomarge	R0100	230.813	2.609						467		233.890				28.413	0	28.514
Bedrag van de overgangsmaatregel voor technische voorzieningen																	
Technische voorzieningen als geheel berekend	R0110										0						0
Beste schatting	R0120										0						0
Risicomarge	R0130	0	0						0	0	0	0	0	0	0	0	0
Technische voorzieningen — totaal	R0200	11.687.693	413.241				0		33.642	5.818	12.140.394	0			570.556	1.019.836	1.509.511

7.5. Technische voorzieningen - schadeverzekering

(in duizend euro)		Directe verzekering en geaccepteerde proportionele herverzekeringen										Directe verzekering en geaccepteerde proportionele herverzekeringen			Geaccepteerde niet-proportionele herverzekeringen			Totaal schadeverzekeringverplichtingen
		Ziektekostenverzekeringen	Inkomensbeschermingsverzekeringen	Verzekeringen tegen arbeidsongevallen	Aansprakelijkheidsverzekeringen voor motorrijtuigen	Overige motorrijtuigenverzekeringen	Verzekeringen voor schepen, luchtvaartuigen en andere transportmiddelen	Verzekeringen tegen brand en andere schade aan goederen	Algemene aansprakelijkheidsverzekeringen	Krediet- en borgtochtverzekeringen	Rechtsbijstandverzekeringen	Hulpverlening	Diverse geldelijke verliezen	Niet-proportionele ziekteherverzekering	Niet-proportionele ongevallenherverzekeringen	Niet-proportionele verzekeringen voor schepen, luchtvaartuigen en andere transportmiddelen	Niet-proportionele schadeherverzekeringen	
		C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160	C0170	C0180
Technische voorzieningen als geheel berekend	R0010	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal van de bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald na correctie voor verwachte verliezen als gevolg van wanbetaling in verband met de technische voorzieningen als geheel berekend	R0050	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Technische voorzieningen berekend als som van beste schatting en risicomarge																		
Beste schatting																		
Premievoorzieningen																		
Premievoorzieningen	R0060	24.813	-2.610	4.880	71.879	22.759	-255	27.664	7.586	-138	4.198	11.960	36.197	-117	0	0	20	208.336
Totaal van de bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald na correctie voor verwachte verliezen als gevolg van wanbetaling	R0140	-583	-139	-886	-809	-332	0	-9.518	-4.359	0	1	0	0	0	0	0	0	-16.625
Netto beste schatting van premievoorzieningen	R0150	25.395	-2.471	5.766	72.688	23.091	-255	37.182	11.945	-138	4.198	11.960	36.197	-117	0	0	20	225.461
Voorzieningen voor schadegevallen																		
Bruto	R0160	54.692	76.837	130.694	760.243	16.324	391	80.693	543.713	0	74.917	2.126	17.026	637	11.243	10.025	3.942	1.783.501
Totaal van de bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald na correctie voor verwachte verliezen als gevolg van wanbetaling	R0240	1.215	1.735	1.161	31.178	2.223	0	9.267	67.289	0	305	0	0	0	0	0	0	114.374
Netto beste schatting voor te betalen schaden	R0250	53.477	75.102	129.532	729.064	14.101	391	71.426	476.424	0	74.611	2.126	17.026	637	11.243	10.025	3.942	1.669.126
Totaal beste schatting - bruto	R0260	79.505	74.227	135.574	832.121	39.084	136	108.358	551.299	-138	79.115	14.086	53.223	519	11.243	10.025	3.962	1.992.337
Totaal beste schatting - netto	R0270	78.872	72.630	135.298	801.752	37.193	136	108.608	488.369	-138	78.809	14.086	53.223	519	11.243	10.025	3.962	1.894.588
Risicomarge	R0280	7.752	9.476	47.917	56.480	11.499	115	32.073	43.393	101	7.098	2.515	3.132	100	1.494	1.298	551	224.994
Bedrag van de overgangmaatregel voor technische voorzieningen																		
Technische voorzieningen als geheel berekend	R0290	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beste schatting	R0300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Risicomarge	R0310	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Technische voorzieningen - Totaal																		
Technische voorzieningen - Totaal	R0320	87.256	83.703	183.490	888.602	50.582	251	140.430	594.692	-37	86.213	16.601	56.355	620	12.736	11.323	4.512	2.217.331
Bedragen die op herverzekeringsovereenkomsten/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald na correctie voor verwachte verliezen als gevolg van wanbetaling - totaal	R0330	632	1.596	275	30.370	1.891	0	-251	62.930	0	306	0	0	0	0	0	0	97.749
Technische voorzieningen minus bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald - totaal	R0340	86.624	82.106	183.215	858.232	48.691	251	140.681	531.763	-37	85.907	16.601	56.355	620	12.736	11.323	4.512	2.119.582

7.6. Schaden uit hoofde van schadeverzekering

7.6.1. Totaal Activiteiten schadeverzekering

Ongevalsjaar/verzekeringsjaar

Z0010	AY
-------	----

7.6.2. Bruto uitgekeerde schaden (niet-cumulatief)(absoluut bedrag)

Jaar	Ontwikkeling gedurende het jaar											In lopend jaar	Som
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 en +		
	C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110		
Voorgaand	R0100											15.452	
N-9	R0160	312.392	145.534	34.706	19.483	14.318	11.750	8.562	7.563	3.467	3.492		
N-8	R0170	415.948	194.041	36.116	23.373	16.475	11.931	9.140	5.901	4.244			
N-7	R0180	427.239	198.175	44.282	23.415	15.927	12.288	9.526	5.810				
N-6	R0190	413.695	206.487	41.186	22.155	13.157	10.864	7.830					
N-5	R0200	388.879	179.669	35.423	19.315	12.631	8.096						
N-4	R0210	387.153	175.538	32.957	13.458	14.337							
N-3	R0220	389.970	169.912	34.248	20.498								
N-2	R0230	380.850	168.016	32.715									
N-1	R0240	404.958	166.404										
N	R0250	406.324											
Totaal	R0260											685.201	6.187.272

7.6.3. Bruto niet-gedisconteerde beste schatting van voorzieningen voor te betalen schaden (absoluut bedrag)

Jaar	Ontwikkeling gedurende het jaar											Einde jaar (gedisconteerde data)		
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 en +		C0360	
	C0200	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280	C0290	C0300			
R0100											209.984		R0100	207.606
R0160										32.043			R0160	31.424
R0170									33.965				R0170	33.220
R0180								55.480					R0180	54.533
R0190							75.094						R0190	73.758
R0200						70.546							R0200	69.251
R0210					72.721								R0210	71.144
R0220				89.213									R0220	87.385
R0230			106.634										R0230	104.404
R0240		135.546											R0240	132.767
R0250	344.844												R0250	341.213
Totaal													R0260	1.206.705

7.7. Effect van de langetermijngarantiemaatregelen en overgangsmatregelen

(in duizend euro)		Bedrag met langetermijngarantiemaatregelen en overgangsmatregelen	Effect van overgangsmatregel voor technische voorzieningen	Effect van overgangsmatregel voor de rentevoet	Effect van een volatiliteitsaanpassing gelijk aan nul	Effect van een machtigingopslag gelijk aan nul
		C0010	C0030	C0050	C0070	C0090
Technische voorzieningen	R0010	15.867.136	0	0	183.009	0
Kernvermogen	R0020	2.215.588	0	0	-180.543	-180.543
In aanmerking komend eigen vermogen voor het solvabiliteitskapitaalvereiste	R0050	2.215.588	0	0	-180.543	-182.541
Solvabiliteitskapitaalvereiste	R0090	1.518.124	0	0	13.323	0
In aanmerking komend eigen vermogen voor het minimumkapitaalvereiste	R0100	1.610.201	0	0	-181.342	-181.342
Minimumkapitaalvereiste	R0110	683.156	0	0	5.996	0

7.8. Eigen vermogen

Kernvermogen

(in duizend euro)		Totaal	Tier 1 - onbeperkt	Tier 1 - beperkt	Tier 2	Tier 3
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
Kernvermogen vóór aftrek voor deelnemingen in andere financiële sectoren, zoals voorzien in artikel 68 van Gedelegeerde Verordening 2015/35						
Gewoon aandelenkapitaal (inclusief eigen aandelen)	R0010	1.000.000	1.000.000		-	
Agio verbonden aan gewoon aandelenkapitaal	R0030	-	-		-	
Beginkapitaal, bijdragen van leden of het daaraan gelijk te stellen kernvermogenbestanddeel voor onderlinge waarborgmaatschappijen of onderlingen verzekeringsmaatschappijen	R0040	-	-		-	
Achtergestelde rekeningen van leden van onderlinge waarborgmaatschappijen	R0050	-		-	-	-
Surplusfondsen	R0070	-				
Preferente aandelen	R0090	-		-	-	-
Agio verbonden aan preferente aandelen	R0110	-		-	-	-
Reconciliatiereserve	R0130	458.673	458.673			
Achtergestelde verplichtingen	R0140	529.196		14.896	514.300	-
Een bedrag gelijk aan de waarde van netto uitgestelde belastingvorderingen	R0160	227.719				227.719
Overige door de toezichhoudende autoriteit als kernvermogen goedgekeurde eigenvermogensbestanddelen die hierboven niet worden	R0180	-	-	-	-	-
Eigen vermogen in de jaarrekening dat niet in de reconciliatiereserve mag worden opgenomen en niet voldoet aan de criteria voor indeling als eigen vermogen onder Solvabiliteit II						
Eigen vermogen in de jaarrekening dat niet in de reconciliatiereserve mag worden opgenomen en niet voldoet aan de criteria voor indeling als eigen vermogen onder Solvabiliteit II	R0220	-				
Aftrekkingen						
Aftrekkingen voor deelnemingen in financiële en kredietinstellingen	R0230	-	-	-	-	
Totaal kernvermogen na aftrekkingen	R0290	2.215.588	1.458.673	14.896	514.300	227.719

Aanvullend vermogen

(in duizend euro)		Totaal	Tier 1 - onbeperkt	Tier 1 - beperkt	Tier 2	Tier 3
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
Aanvullend vermogen						
Niet-gestort en niet-opgevraagd gewoon aandelenkapitaal, op verzoek opvraagbaar	R0300	-			-	
Niet-gestort en niet-opgevraagd beginkapitaal, bijdragen van leden of het daaraan gelijk te stellen kernvermogenbestanddeel voor onderlinge waarborgmaatschappijen of onderlingen verzekeringsmaatschappijen	R0310	-			-	
Niet-gestorte en niet-opgevraagde preferente aandelen, op verzoek opvraagbaar	R0320	-			-	-
Een juridisch bindende verplichting om op verzoek in te schrijven op en te betalen voor achtergestelde verplichtingen	R0330	-			-	-
Kredietbrieven en garanties zoals bedoeld in artikel 96, lid 2, van Richtlijn 2009/138/EG	R0340	-			-	
Kredietbrieven en garanties anders dan zoals bedoeld in artikel 96, lid 2, van Richtlijn 2009/138/EG	R0350	-			-	-
Suppletiebijdragen van de leden zoals bedoeld in artikel 96, lid 3, eerste alinea, van Richtlijn 2009/138/EG	R0360	-			-	
Suppletiebijdragen van de leden anders dan zoals bedoeld in artikel 96, lid 3, eerste alinea, van Richtlijn 2009/138/EG	R0370	-			-	-
Overig aanvullend vermogen	R0390	-			-	-
Totaal aanvullend vermogen	R0400	-			-	-
Beschikbaar en in aanmerking komend eigen vermogen						
Totaal beschikbaar eigen vermogen voor het solvabiliteitskapitaalvereiste	R0500	2.215.588	1.458.673	14.896	514.300	227.719
Totaal beschikbaar eigen vermogen voor het minimumkapitaalvereiste	R0510	1.987.870	1.458.673	14.896	514.300	
Totaal in aanmerking komend eigen vermogen voor het solvabiliteitskapitaalvereiste	R0540	2.215.588	1.458.673	14.896	514.300	227.719
Totaal in aanmerking komend eigen vermogen voor het minimumkapitaalvereiste	R0550	1.610.201	1.458.673	14.896	136.631	
Solvabiliteitskapitaalvereiste	R0580	1.518.124				
Minimumkapitaalvereiste	R0600	683.156				
Verhouding tussen in aanmerking komend eigen vermogen en het solvabiliteitskapitaalvereiste	R0620	145,94%				
Verhouding tussen in aanmerking komend eigen vermogen en het minimumkapitaalvereiste	R0640	235,70%				

Reconciliatiereserve

(in duizend euro)		C0060	
Reconciliatiereserve			
Overschot van de activa t.o.v. de verplichtingen	R0700	1.686.392	
Eigen aandelen (rechtstreeks of middellijk gehouden)	R0710	-	
Te verwachten dividenden, uitkeringen en kosten	R0720	-	
Overige kernvermogenbestanddelen	R0730	1.227.719	
Correctie voor beperkte eigenvermogensbestanddelen ten aanzien van machtigingopslagportefeuilles en afgezonderde fondsen	R0740	-	
Reconciliatiereserve	R0760	458.673	
Verwachte winst			
De in toekomstige premies vervatte verwachte winst (EPIFP) - levensverzekeringsbedrijf	R0770	2.107	
De in toekomstige premies vervatte verwachte winst (EPIFP) - schadeverzekeringsbedrijf	R0780	150.830	
Totaal intoekomstige premies vervatte verwachte winst (EPIFP)	R0790	152.937	

7.9. Standaardformule voor het solvabiliteitskapitaalvereiste voor ondernemingen

7.9.1. Kernsolvabiliteitskapitaalvereiste

Wat de PPE (parameters eigen aan de onderneming) betreft, maakt Ethias nv, in het kader van de standaardformule, nog geen gebruik van parameters eigen aan de onderneming. (PPE Niet van toepassing)

(in duizend euro)		Bruto solvabiliteits kapitaalverei ste	PPE	Vereenvoudigingen
		C0110	C0090	C0100
Marktrisico	R0010	936.117		Simplifications not used
Tegenpartijkredietrisico	R0020	248.207		
Levensverzekeringstechnisch risico	R0030	188.514	N/A	Simplifications not used
Ziekteverzekeringstechnisch risico	R0040	254.484	N/A	Simplifications not used
Schadeverzekeringstechnisch risico	R0050	486.342	N/A	Simplifications not used
Diversificatie	R0060	-690.432		
Risico immateriële activa	R0070	-		
Kernsolvabiliteitskapitaalvereiste	R0100	1.423.232		

7.9.2. Berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste

(in duizend euro)		C0100
Operationeel risico	R0130	118.442
Verliescompensatievermogen van technische voorzieningen	R0140	-23.549
Verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen	R0150	-
Kapitaalvereiste voor werkzaamheden verricht in overeenstemming met artikel 4 van Richtlijn 2003/41/E	R0160	-
Solvabiliteitskapitaalvereiste exclusief kapitaalopslagfactoren	R0200	1.518.124
Reeds vastgestelde kapitaalopslagfactoren	R0210	-
Solvabiliteitskapitaalvereiste	R0220	1.518.124
Overige informatie over solvabiliteitskapitaalvereiste		
Kapitaalvereiste voor ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd	R0400	0
Totaalbedrag van theoretische solvabiliteitskapitaalvereisten voor resterend deel	R0410	0
Totaalbedrag van theoretische solvabiliteitskapitaalvereisten voor afgezonderde fondsen	R0420	0
Totaalbedrag van theoretische solvabiliteitskapitaalvereisten voor matchingopslagportefeuilles	R0430	0
Diversificatie-effecten als gevolg van RFF nSCR-aggregatie ten behoeve van artikel 304	R0440	0

7.10. Minimumkapitaalvereiste — Zowel levens- als schadeverzekeringsactiviteiten

7.10.1. Lineaire-formulecomponent voor schadeverzekerings- en -herverzekeringsverplichtingen

(in duizend euro)		Schadeverzekeringsa	Levensverzekeringsactiviteiten	
		MCR _[RL,RL] RESULTAAT	MCR _[RL,RL] RESULTAAT	
		C0010	C0020	
	Lineaire-formulecomponent voor schadeverzekerings- en -herverzekeringsverplicht	R0010	277.160	0

(in duizend euro)		Schadeverzekeringsactiviteiten		Levensverzekeringsactiviteiten	
		Netto (exclusief herverzekering / SPV) beste schatting en technische voorzieningen als geheel berekend	Netto (exclusief herverzekering) geboekte premies in de afgelopen twaalf maanden	Netto (exclusief herverzekering / SPV) beste schatting en technische voorzieningen als geheel berekend	Netto (exclusief herverzekering) geboekte premies in de afgelopen twaalf maanden
		C0030	C0040	C0050	C0060
Ziektekostenverzekeringen en proportionele herverzekeringen	R0020	78.872	176.125	0	0
Inkomensbeschermingsverzekeringen en proportionele herverzekeringen	R0030	72.630	52.043	0	0
Verzekeringen tegen arbeidsongevallen en proportionele herverzekeringen	R0040	135.298	118.275	0	0
Aansprakelijkheidsverzekeringen motorrijtuigen en proportionele herverzekeringen	R0050	801.752	244.459	0	0
Overige motorrijtuigenverzekeringen en proportionele herverzekeringen	R0060	37.193	182.467	0	0
Verzekeringen en proportionele herverzekeringen voor schepen, luchtvaartuigen en andere transport	R0070	136	356	0	0
Verzekeringen tegen brand en andere schade aan goederen en proportionele herverzekeringen	R0080	108.608	189.644	0	0
Algemene aansprakelijkheidsverzekeringen en proportionele herverzekeringen	R0090	488.369	93.488	0	0
Krediet- en borgtochtverzekeringen en proportionele herverzekeringen	R0100	-138	122	0	0
Rechtsbijstandverzekeringen en proportionele herverzekeringen	R0110	78.809	36.368	0	0
Hulpverleningsverzekeringen en proportionele herverzekeringen	R0120	14.086	37.302	0	0
Verzekeringen tegen diverse geldelijke verliezen en proportionele herverzekeringen	R0130	53.223	10.913	0	0
Niet-proportionele ziekteherverzekering	R0140	519	256	0	0
Niet-proportionele ongevallenherverzekeringen	R0150	11.243	74	0	0
Niet proportionele verzekeringen voor schepen, luchtvaartuigen en andere transportmiddelen	R0160	10.025	-	0	0
Niet-proportionele schadeherverzekeringen	R0170	3.962	368	0	0

7.10.2. Lineaire-formulecomponent voor levensverzekerings- en -herverzekeringsverplichtingen

(in duizend euro)

	Schadeverzekeringsactiviteiten		Levensverzekeringsactiviteiten	
	Netto (exclusief herverzekering / SPV) beste schatting en technische voorzieningen als geheel berekend	Netto (exclusief herverzekering / SPV) totaal risicobedrag	Netto (exclusief herverzekering / SPV) beste schatting en technische voorzieningen als geheel berekend	Netto (exclusief herverzekering / SPV) totaal risicobedrag
	C0090	C0100	C0110	C0120
Verplichtingen met winstdeling - gegarandeerde uitkeringen	R0210	0	11.234.734	
Verplichtingen met winstdeling - toekomstige discretionaire uitkeringen	R0220	0	226.035	
Aan indexen of beleggingen gekoppelde verplichtingen	R0230	0	411.999	
Overige levens- en schadeverzekerings- en herverzekeringsverplichtingen	R0240	1.511.151	562	
Totaal risicobedrag voor alle levensverzekerings- en herverzekeringsverplichtingen	R0250	0		10.963.622

7.10.3. Berekening van het algehele minimumkapitaalvereiste

(in duizend euro)		C0130
Lineair minimumkapitaalvereiste	R0300	723.415
Solvabiliteitskapitaalvereiste	R0310	1.518.124
Bovengrens minimumkapitaalvereiste	R0320	683.156
Ondergrens minimumkapitaalvereiste	R0330	379.531
Gecombineerd minimumkapitaalvereiste	R0340	683.156
Absolute ondergrens van het minimumkapitaalvereiste	R0350	7.400
		C0130
Minimumkapitaalvereiste	R0400	683.156

7.10.4. Berekening van het theoretische minimumkapitaalvereiste met betrekking tot het schade- en levensverzekeringsbedrijf

Berekening van het theoretische minimumkapitaalvereiste met betrekking tot het schade- en levensverzekeringsbedrijf			
(in duizend euro)		Schadeverzekering	Levensverzekeringsactiviteiten
		C0140	C0150
Theoretisch lineair minimumkapitaalvereiste	R0500	308.894	414.521
Theoretisch solvabiliteitskapitaalvereiste exclusief kapitaalopslagfactor (jaarlijkse of meest recente)	R0510	648.231	869.893
Bovengrens theoretisch minimumkapitaalvereiste	R0520	291.704	391.452
Ondergrens theoretisch minimumkapitaalvereiste	R0530	162.058	217.473
Theoretisch gecombineerd minimumkapitaalvereiste	R0540	291.704	391.452
Absolute ondergrens van het theoretisch minimumkapitaalvereiste	R0550	3.700	3.700
Theoretisch minimumkapitaalvereiste	R0560	291.704	391.452

8. Toelichting 1

De volgende tabel bevat de Solvabiliteit II-balans van Ethias nv op 31 december 2016 en geeft de waarderingen die respectievelijk beantwoorden aan de Solvabiliteit II-stelsels (SII, SII-referentiestelsel) en aan de Belgische boekhoudnormen (BGAAP) gebruikt in de financiële staten. De tabel verwijst naar de verschillende onderdelen van het verslag.

In thousands of euros			Ethias SA	
Heading SII balance sheet	Solvency II Value	BGAAP Value		
Assets				
Goodwill	0		0	
Deferred acquisition costs	0		0	
Intangible assets	0		78.644	
Deferred tax assets	227.719		0	
Pension benefit surplus	0		0	
Property, plant & equipment held for own use	97.390		75.164	
Investments (other than assets held for index-linked and unit-linked funds)	15.534.302		13.833.556	
Property (other than for own use)	221.272		199.630	
Participations	439.470		381.263	
Equities	398.157		316.140	
Equities - listed	397.853		315.836	
Equities - unlisted	304		304	
Bonds	13.856.781		12.391.976	
Government Bonds	8.332.032		7.250.333	
Corporate Bonds	5.247.981		4.887.505	
Structured notes	269.644		246.888	
Collateralised securities	7.123		7.250	
Investment funds	539.711		526.839	
Derivatives	75.346		14.144	
Deposits other than cash equivalents	3.564		3.564	
Other investments	0		0	
Assets held for index-linked and unit-linked funds	408.389		408.389	
Loans & mortgages	858.168		821.359	
Loans & mortgages to individuals	479.556		455.120	
Other loans & mortgages	351.498		343.532	
Loans on policies	27.114		22.708	
Reinsurance recoverables from:	100.770		121.543	
Non-life and health similar to non-life	97.749		0	
Non-life excluding health	95.245		0	
Health similar to non-life	2.504		0	
Life and health similar to life, excluding health and index-linked and unit-linked	3.021		0	
Health similar to life	3.021		0	

Life excluding health and index-linked and unit-linked	0	0
Life index-linked and unit-linked	0	0
Deposits to cedants	1.218.748	1.125.394
Insurance & intermediaries receivables	189.378	218.847
Reinsurance receivables	64.359	64.359
Receivables (trade, not insurance)	78.385	104.956
Own shares	0	0
Amounts due in respect of own fund items or initial fund called up but not yet paid in	0	0
Cash and cash equivalents	664.960	664.960
Any other assets, not elsewhere shown	22.422	22.422
Total assets	19.464.989	17.539.594
Liabilities		
Technical provisions – non-life	2.217.331	2.187.413
Technical provisions – non-life (excluding health)	1.862.262	1.816.542
TP calculated as a whole	0	0
Best Estimate	1.702.513	0
Risk margin	159.749	0
Technical provisions - health (similar to non-life)	355.069	362.765
TP calculated as a whole	0	0
Best Estimate	289.824	0
Risk margin	65.245	0
Technical provisions - life (excluding index-linked and unit-linked)	0	0
Technical provisions - health (similar to life)	1.509.411	1.463.981
TP calculated as a whole	0	0
Best Estimate	1.480.998	0
Risk margin	28.413	0
Technical provisions – life (excluding health and index-linked and unit-linked)	11.725.786	10.576.396
TP calculated as a whole	0	0
Best Estimate	11.494.505	0
Risk margin	231.281	0
Technical provisions – index-linked and unit-linked	414.608	408.389
TP calculated as a whole	0	0
Best Estimate	411.999	0
Risk margin	2.609	0
Other technical provisions	0	0
Contingent liabilities	93.185	0
Provisions other than technical provisions	9.254	64.354
Pension benefit obligations	425.825	328.374
Deposits from reinsurers	101.487	101.487
Deferred tax liabilities	0	2.414
Derivatives	8.014	0

Debts owed to credit institutions	336.414	336.414
Financial liabilities other than debts owed to credit institutions	34.794	0
Insurance & intermediaries payables	123.156	123.156
Reinsurance payables	1.914	1.914
Payables (trade, not insurance)	247.640	292.640
Subordinated liabilities	529.196	482.228
Subordinated liabilities not in BOF	0	0
Subordinated liabilities in BOF	529.196	482.228
Any other liabilities, not elsewhere shown	584	584
Total liabilities	17.778.597	16.361.634
Excess of assets over liabilities	1.686.392	1.177.960